סקולען

עם חן של פעם

לְכוּ בָּנִים שִׁמְעוּ לִי

ספר

נעימות אליעזר

פרשת חיי שרה

נתחבר ע"י

ה' אליעזר זוסיא רובין

לזכר נשמת רבותינו הק'

רבי אליעזר זוסיא בן ישראל אברהם זצ"ל

רבי ישראל אברהם בן אליעזר זוסיא זצ"ל

מסקולען

סְקוֹלְעֶן

©

כל הזכויות שמורות
למכון נעימות אליעזר סקולען בארה״ק
ואין רשות לצלם או לתרגם או להעתיק
למאגר מידע אפילו חלק מן הספר ללא אישור בכתב
לקחת חלק בהדפסת ספרי סקולען צור קשר במייל skulen3@gmail.com
copyright by mechon nemois eliezer skulen. beth shemesh.
in all countries subscribing to the international copyright union.

PRINTED IN ISRAEL

יצא לאור העולם ע״י

מכון נעימות אליעזר בארה״ק

053-415-2636

הסכמת הרב קלמן ווייס שליט"א
מו"ץ העדה החרדית

בס"ד כ"ז שבט תשפ"א

הנני בזה בשורות האלה לחזק ולאמץ את ידי הבה"ח החשוב והיקר ירא שמים ובעל מדות תרומיות דבוק בלו"נ ברבותינו הק' מסקולען זי"ע ולהבל"ח לכ"ק האדמורי"ם ממשיכי דרכם שליט"א

כמר אליעזר זוסיא רובין ני"ו

אשר ליקט ואיזן דבריהם הקדושים של האדמורי"ם מסקולען זצוק"ל במשך שנים על ענינים שונים בתורה ועבודת השי"ת וכן במה שהביאו מספה"ק תלמידי הבעש"ט הק' בענינים רמים אלו והבה"ח החשוב הנ"ל תורגם אותם ללשון "האידיש" שיהא שימה בפיהם של רבים אשר אינם מבינים בלה"ק

ונקרא שמו "נעימות אליעזר"

ודבר גדול מאד עשה בעמיו לקרב דבריהם הק' אשר מלאים ביר"ש וקדושה בדברים היוצאים מלב טהור וקדוש שבודאי יכנסו ללבם של ישראל לקרבם לעבוד"ה ולתורה וקדושה וע"כ גם ידי תכון עמו להוציא לאור ספר הקדוש הזה ויזכה להפיץ תורתם בקרב ישראל מתוך נחת ובריות גופא ברוב הצלחה וסייעתא דשמיא בכל הענינים אמן:

הכו"ח לכבוד התורה וצדיקי הדור:

קלונימוס קלמן ווייס

הסכמת אב"ד קאסאן שליט"א
מו"ץ העדה החרדית

הנני מצטרף להנ"ל והשי"ת יעזור להרחיב גבולי הקדושה ויתקדש שם שמים בעולם ובזכות זה נזכה בקרוב להתגלות מלך המשיח בב"א:

הסכמת כ"ק מרן אדמו"ר מסערט ויזניץ שליט"א

דער אייבערשטער זאל העלפן אז מ'זאל זיך קענען מתחזק זיין און מתרומם זיין אויפן דרך פון אונזערע היילינע רבי'ס "לבית סקולען", און אין סקולען איז דאך אסאך אסאך לייכטער זיך צו מתרומם זיין, ווייל די זים'קייט דארטן איז דאך גאר גאר הויעך און דערהויבן און ליכטיג, און איך בין זיכער אז פון אויבן וועלן זיי משפיע זיין שפע עבודת השם פאר די אלע וואס וועלן לערנען אין דעם היילינן ספר.

יעקב הה"ג שלמה נ"י הלוי

[והוסיף: ס'איז מיר שווער "נישט" צו חתמ'נען אויף אזאנ'ס].

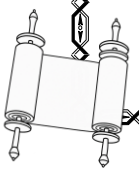
יעקב בהה"ג מוהר"א נ"י הלוי"ה

הסכמת כ"ק מרן אדמו"ר מדושינסקיא שליט"א

הנני בזה לחזק ולאמץ ידי הבה"ח היקר זוכה ומזכה את הרבים
כמר **אליעזר זוסיא רובין** נרו יאיר ויזרח
יהי ר"א עמו בכל אשר יפנה, ויצליח דרכו הטובה על דרך רבותיו הקדושים אשר האירו את ישראל בנועם אמרותיהם וזמירותיהם, ויזכה לראות ברכה בעמלו מתוך הרחבת הדעת וטוב לב תמיד לאוישט"א:

המברך בברכת אהבה

הסכמת כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען מאנסי שליט"א

בעזהשי"ת

בלאמו"ר כ"ק מרן אדמו"ר עטת"ר מ'נאנאש שליט"א
ונכד כ"ק מרן אדמו"ד הגה"ק מ'קאראקאס שליט"א

מ'קאראקאס

וראש בית דין צדק כלל השעות לכלל ישראל

פה ארץ הקודש יצ"ו

יום ג' שנכפל בו בי טוב, לסדר 'זיקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד', פרשת תצוה, שנת תשפ"א לפ"ק.

הנני בזה לראני' ביד תלמידי הנאמן, היקר והחשוב, אציל רוח ונפש, אב בחכמה ורך בשנים, המופלא ומופלג בתורה ויראת ה' טהורה, משמח אלוקים ואנשים, דבוק ונושם בקדושת רבותיו הקדושים נבג"מ לבית סקולען זי"ע, וידוע מש"א חבז"ל: שהמתחבר לטהור טהור, גריס באורייתא תדירא במסירת הגוף והנפש, ובידעי ומכורי קאמינא עמילתו בתוה"ק בתנאים לא תנאים, בבחינת 'במדבר סיני' ממש, הייתו כמוש"כ במדרש: שאם עושים את עצמו כמדבר, רק אז זוכים לתורה שניתנה בסיני, וזה תורה מתוך הדחק באמת, וחרף גילו הצעיר, בדברי תורתו היוצאים מלב טהור, הוא מחזק לבבות נשברות, ומאמץ ברכיים כושלות, וידיים רפות, להגות בתוה"ק, ולהרגיש מתיקות התוה"ק, ומתיקות קיום המצוות, והמתיקות לחיות ביהודי עם"י התוה"ק, בכבר כמה שנים, מידי שבת בשבתו, ומידי מועד במועדיו, בנש"ק,

ה"ה הרה"ג רבי אליעזר זוסיא רובין שליט"א

מייסד חבורת משנת אליעזר בארץ הקודש

הנה ראה ראיתי האי סיפרא רבה, והגם שלא עברתי כולה, אבל חלק גדול מזה עברתי, וראיתי שהוא מלא בתורה המביא לידי יר"ש, ולידי חיזוק לעבוד את ה' בכל עת ועידן, והכל יסודתו בהררי קודש, בנוי ומיוסד עם"י הקדמות מדברות קודש ששמע, וסיפורים שראה ושמע, מרני צדיקיא ששמרו על הגחלת הנשארת לבל תכבה, וחזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן, והוא עומד על חזקתו. והאמת אגיד שמכל מלמדי השכלתי, והרבה למדתי מרבותי, אבל מתלמידי יותר מכולם, שבנעוריו למדתי אותו האיך יוצרים יצירה של חידוש, והשכיל לעשות עשר ידות, בבחי' תלמיד המחבים את רבו.

אסיים בברכת הדיוט בזכות אבותיה"ק זצוק"ל, יה"ר שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה, ולהפיץ מעיינותיו חוצה, מתוך נחת והרחבת הדעת דקדושה, ויזכה לישב באהלה של תורה ויראה, עד זקנה ושיבה טובה. ואל אחיי ורעיי אמור: קחו ברכה זו אל תוך בתיכם, משנת נעוריו ראשית עריסותיכם, ותשלמו על זה מטוב מעשרותיכם, ותלמדו בו האיך לעבוד את ה' כל ימי חייכם, ועי"ז תראו ברכה והצלחה בכל מעשי ידיכם, עדי נזכה לרגל מבשר ישועה מאלוקיכם, ע"י משיח בן דוד גואליכם, אמן כן יהי רצון בוראכם.

הב"ד ידידו הדוש"ט באה"ר ובלוי"ח,
המעריך אותו ואת מעשיו המובים מאוד,
הבו"ח לכבוד התורה הקדושה ולומדיה,
בכל הברכות האמירות בתורת משרע"ה,

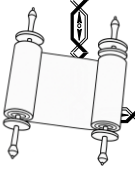
הק' משה ראזענבוים

בלאמו"ר כ"ק מרן אדמו"ר עטת"ר מ'נאנאש שליט"א
ונכד כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מ'קאראקאס שליט"א

מ'קאראקאס

המצפה לרחמי שמים מרובים

הסכמת רב דקהל אש תמיד בני ברק שליט"א

הנני באתי להמליץ טוב עבור הבה"ח חסידא ופרישא המפורסם
בתורותיו ומידות הטובות והישרות מתאבק באפר רגליהם כל צדיקי
הדור ובפרט כ"ק האדמורי"ם מסקולען
ה"ה שמו הולך לפניו

מוהר"ר אליעזר זוסיא רובין שליט"א

יה"ר שיזכה תמיד להפיץ מעינתיו חוצה ויזכה תמיד את הרבים בטוב
טעם ודעת ואך טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו בחן של טעם זקנים
ויזכה במהרה לקבל פני משיח צדקנו אמן בב"א:

ידידו המכבדו בלב טוב

ורבינו זצ"ל היה אומר תמיד, שלפני שהולכים ללמוד צריכים לכוון לקיים מצות לימוד התורה, כי הרי מצות צריכות כוונה, וממילא וצריך אדם לומר קודם הלימוד בפה מלא:

חֲרֵינִי מוּכָן וּמְזוּמָן לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְיתָא שֶׁל לִמּוּד הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב בַּתּוֹרָה וּלְמַדְתֶּם אֹתָם וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹתָם וַחֲרֵינִי עוֹשֶׂה מִצְוָה זוֹ כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת בּוֹרְאִי וּכְדֵי לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ לְיַחֵד שֵׁם י"ה בְּו"ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל: וִיהִי נֹעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

וכ"ק מרן רבינו זצ"ל
היה אומר תמיד בכל הזדמנות:

אז: "לְכוּ בָנִים" – אז וועַן איר גייט אוועק פון די התעוררות, דעמאלט'ס: "שִׁמְעוּ לִי" – דעמאלט'ס זאל אייך קלונגען אין די אויער'ן דאם וואם איר האט דא געהערט..!

וויל בשעת וועַן איר זענט דא, דעמאלט'ס זעה איך דאך שוין אליין אז איר הערט מיך אוים, נאר וועַן איר גייט "אוועק".. דעמאלט'ס זאל אייך קלונגען אין די אויער'ן דאם וואם איר האט דא געהערט..!

הקדמה

י'שמחו ה'חסידים ו'יגילו ה'משתוקקים לראות אור כי טוב מאמרי קודש מרז"ל קדושים אשר בארץ המה, ובשבח והודאה להשי"ת שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה אני מודה ומשבח לאדון כל על שזכיתי לגמור ספר "נעימות אליעזר" על התורה ומועדים באידיש אשר מיוסד על דברי חז"ל ועל דברי רבותינו הקדושים תלמידי הבעל שם טוב הק' ותלמידי המגיד זצוק"ל, כדי שכל יהודי פשוט יזכה לשאוב מתורתם של רז"ל אשר מפיהם אנו חיים כל ימינו על אדמתינו, וכדי שכל יהודי פשוט יזכה לדעת את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון.

והרי כבר ידוע ליודעי חן, כי אמרו רז"ל (יבמות צ"ז.) על כל האומר דבר שמועה מפיהם ששפתותיו דובבות בקבר, ובספר חסידים (ס' רכ"ד) איתא שהם מתפללין עליו שם וממליצים טובה עליו עכלה"ק.

ומודה אני לפניך ה' אלקי ואלקי אבותי אשר זכיתי להוציא לאור ספר "נעימות אליעזר" על התורה ומועדים באידיש אשר מטרתו של הספר הוא אך ורק שכל יהודי יזכה לחיות עם "שויתי ה' לנגדי תמיד" בכל רגע ורגע ולקיים "בכל דרכיך דעהו" במלא מובן המלה.

וברוך הוא אלקינו אשר נתן סיעתא דשמיא בעמלי וזכיתי לראות ברכה בעמלי, אשר אחרי שנים רבות וארוכות זכיתי לברך על המוגמר ולזכות את הרבים בדברים פשוטים וברורים נראים לעינים בעניני עבודת השם יתברך תורה ותפילה ומידות טובות וישרות, ואכן שמע אלקים מתוך סיעתא דשמיא אשר הרגשתי בה על כל צעד ושעל במהלך חיבור ספר זה, ומתוך שבח והודיה להשי"ת על כל הטוב אשר גמלני, הנני עומד עתה ב"פתח השער" ומתחנן לפני בורא כל עולמים שכה יתן ה' וכה יוסיף ויזכני להעלות דבר נאה ומתוקן על שולחן חכמים, ולהוסיף דעת

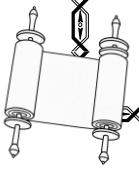
ותבונה ויראת ה׳ טהורה בתוך לבבות ישראל, ואל יצא מתחת ידי שום מכשול חס ושלום, רק יחזק את האמונה ואת הניצוץ היהודי אשר נמצא בתוך כל אחד ואחד מישראל, ובעזרת השם יתברך יהיה לתועלת הרבים, ובפרט לבחורי ואברכי חוץ לארץ שיותר קל להם ללמוד ספרים "באידיש", והרי כבר כתוב בתורתינו הק׳ בפרשה וילך (ל"א פ׳ י"ט): "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם", פירוש שכל יהודי יזכה להבין ולהשכיל את התורה בשפה שהוא מבין טוב.

וכאן המקום לציין שכל הספר מתחילה עד הסוף נעשית ע"פ הוראת והדרכת גדולי ישראל על כל צעד ושעל, וזהו אינו רק ספר לקריאה גרידא, כי אם גם ספר של לימוד התורה באמת, יען כי הרי זה משפיע יראת שמים במדה גדושה על לבבות ישראל.

וכאן המקום להודות ולהלל לכל האנשים שעזרו ותרמו ותמכו למען הוצאת ספר זה, יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שיזכו לראות אך ורק תענוג ונחת דקדושה מכל יוצ"ח, ויזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות באמת לאויושט"א.

ובצאתי אפרוש כפי אל ה׳ בתפילה שאזכה לישב באהלה של תורה ולהרביץ תורה ויראה כל ימי חיי, ואזכה לעבוד את השם יתברך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל מתוך שמחה של מצוה יחד עם כל ישראל, ואזכה להיות מאלו שמוסיפים יופי לכתר הגדול שנקרא תפארת ישרא"ל זרע אברה"ם אוהבו, מתוך הרחבת הדעת ומנוחה, ומתוך בריות גופא ונהורא מעליא, עדי נזכה בקרוב ליעוד הנביא ומלאה הארץ דעה את ה׳ וברחמים גדולים אקבצך בביאת גואל צדק ובבנין בית המקדש השלישי במהרה בימינו אמן:

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה: רש״י הק׳ זאגט אונז דא, אז די סיבה פארוואס עס ווערט דערמאנט די ווארט: ״שָׁנָה״ נאך יעדע צאל וואס די פסוק רעכנט אונז דא אויס איז, ווייל די פסוק ויל אונז דא לאזן הערן, אז א יעדע צאל וואס די פסוק רעכנט אונז דא אויס ווערט געזאגט אין אנדערע ווערטער, אז די פסוק ויל אונז דא לאזן הערן, אז: ״בַּת ק׳ כְּבַת כ׳ לְחֵטְא״ – אז בשעת ווען שרה אמינו איז געווען ״הונדערט יאר״ אלט, איז זי געווען אזוי ווי א מיידל פון ״צוואנציג יאר״ אלט וואס האט נאך נישט געזינדיגט, ווייל: ״שֶׁחֲרֵי אֵינָהּ בַּת עָנְשִׁין״ – ווייל א מיידל פון צוואנציג יאר איז דאך נאך נישט קיין: ״בַּת עָנְשִׁין״, ווייל נאר העכער צוואנציג יאר איז א: ״בַּת עָנְשִׁין״.

.און: ״וּבַת ק׳ כְּבַת ז׳ לְיוֹפִי״ – און בשעת ווען שרה אמינו איז געווען ״הונדערט יאר״ אלט, איז זי געווען אזוי ווי א מיידל פון ״זיבן יאר״ אלט לגבי דעם ענין פון ״שיינ׳קייט״, און.. ניין, שרה אמינו האט נישט פארלוירן איר שיינ׳קייט אויף די עלטער׳ע יארן, נאר זי איז געבליבן די זעלבע שיין אזוי ווי זי איז געווען אין די יונגע יארן.

אבער לכאורה קען מען דא צו לייגן נאך א פשט פארוואס עס ווערט דערמאנט די ווארט: ״שָׁנָה״ נאך א יעדע צאל וואס די פסוק רעכנט דא אויס, און די סיבה פון דעם איז, ווייל עס שטייט דאך שוין פון צדיקים, אז שרה

אמינו האט דאך בעצם געהאט גאר גאר א שוועכע לעבן, און די סיבה פארוואס מען מוז זאגן אז שרה אמינו האט געהאט גאר גאר א שוועכע לעבן איז דאך, וועגן עטליכע סיבות, קודם כל.. ווייל שרה אמינו איז דאך געווען א "עקרה" ביז די "ניינציג" יאר, און שרה אמינו האט דאך נישט זוכה געווען צו קיין קינדער ביז גאר גאר שפעט.

און אפילו ווען זי האט שוין יא זוכה געווען צו א קינד, איז זי אבער נפטר געווארן גלייך נאך: "עֲקֵדַת יִצְחָק", אזוי ווי עס איז דאך שוין טאקע באקאנט פאר א יעדעם איינעם, אז רש"י הק' זאגט דאך אונז שוין בפירוש, אז די שטן איז געקומען צו שרה אמינו גלייך נאך: "עֲקֵדַת יִצְחָק", און די שטן האט דעמאלט'ס דערציילט פאר שרה אמינו, אז אברהם אבינו האט ארויף געגומען איר זוהן יצחק אויף די עקידה געשאכטן צו ווערן פאר א: "קָרְבָּן עוֹלָה".

און נאך פאר די שטן האט אפילו געקענט ארויס זאגן די ווערטער אז "אברהם אבינו האט למעשה נישט געשאכטן יצחק", איז שוין שרה אמינו נפטר געווארן, און: "פָּרְחָה נִשְׁמָתָהּ מִמֶּנָּה וּמֵתָה".

אבער למעשה נאך אלעמען.. איז דאך שרה אמינו געווען גאר גאר א גרויסע: "בַּעֲלַת חֶסֶד" בשעת'ן לעבן, און אזוי אויך איז דאך שרה אמינו געווען גאר גאר א גרויסע: "בַּעֲלַת צְדָקָה" בשעת'ן לעבן, ווייל זי איז דאך געשטאנען א גאנצן טאג אין קאך, און זי איז דאך שטענדיג געווען פארנומען צו קאכן און באקען פאר אלע געסט וואס פלעגן קומען צו זיי אין געצעלט טאג טעגליך, און זי איז דאך געווען דער וואס פלעגט אלעס צו שטעלן פאר די געסט וואס פלעגן איין שטיין ביי זיי אין געצעלט, און זי איז

דאך געווען דער וואס פלעגט שטענדיג צו גרייטן אלע פיינע געשמאקע מאכלים פאר די געסט וואס פלעגן קומען צו זיי אין געצעלט, אזוי ווי א ערליכע יודישע מאמע דארף זיך טאקע פירן.

און עס שטייט דאך שוין טאקע אויך פון צדיקים, אז ווען א יודיש קינד וועט ארויף קומען אויף יענע וועלט, דעמאלט׳ס וועט אמאל אויס קומען, אז די בית דין של מעלה וועט איהם דעמאלט׳ס זאגן, אז געב נאר א קוק אהער ר׳ יוד, דו האסט דאך מקיים געווען די מצוה פון: ״לִמּוּד הַתּוֹרָה״, און דו האסט דאך אויך מקיים געווען די מצוה פון: ״צְדָקָה״, און דו האסט דאך אויך מקיים געווען די מצוה פון: ״בִּרְכַּת כֹּהֲנִים״.

און ווען דער יוד וועט הערן די דאזיגע ווערטער, וועט ער דאך דעמאלט׳ס גלייך געבן א שריי, אז.. איין מינוט, וואס גייט דא פָּאר..?! דא איז דאך א: ״עוֹלָם הָאֱמֶת״..?! איך פארשטיי נישט וואס ענק זאגן מיר דא..?! ענק זאגן מיר דא אז איך האב מקיים געווען די מצוה פון: ״בִּרְכַּת כֹּהֲנִים״..?! וואס..?! עס הייבט זיך דאך נישט אָן..?! ווייל איך בין דאך אפילו נישט געווען קיין ״כהן״..?! און ממילא ווי אזוי קען זיין אז איך האב מקיים געווען די מצוה פון: ״בִּרְכַּת כֹּהֲנִים״ בשעת ווען איך האב געלעבט..?!

וועט מען איהם דעמאלט׳ס ענטפער׳ן, אז דו ביזט געוועכט טאקע אז דו ביזט נישט געווען קיין כהן, אבער דו האסט דאך פריילעך געמאכט דיין חבר וואס איז געזעצן לעבן דיר אין ישיבה אדער אין כולל, און דו האסט דאך געגעבן א גוט ווארט פאר דיין חבר וואס איז געזעצן לעבן דיר אין ישיבה אדער אין כולל, און וויסן זאלסטו ר׳ יוד, אז בשעת ווען דו האסט מחזק געווען דיין חבר אין ישיבה אדער אין כולל, איז דיין חבר געווען אין

א מצב וואס ער האט שוין כמעט געהאלטן ביים אונטער ברעכן און אויף געבן אויף זיין גאנצע יודיש׳קייט, און דיין חבר איז גראדע יא געווען א "כהן".

און וויסן זאלסטו ר׳ יוד, אז דורך דיין חיזוק וועלכער האט דיין חבר באקומען דעמאלט׳ס א נייע שטראם פון חיות אין עבודת השם יתברך, און דיין חבר האט זיך טאקע דעמאלט׳ס גלייך געשטארקט איבער זיינע שווערקייטן וואס זענען דעמאלט׳ס אריבער געגאנגען אויף איהם, און דיין חבר איז שפעטער געגאנגען און מקיים געווען די מצוה פון: "בִּרְכַת כֹּהֲנִים", און אזוי אויך נאך אנדערע: "מִצְוַת הַתּוֹרָה", און ממילא די אלע מצוות וואס דיין חבר האט שפעטער געטוהן האט ער דאך נאר געטוהן א דאנק "דיר".. ! ווייל פון זיין זייט האט ער דאך שוין לאנג געהאלטן ביים אויף געגעבן אויף זיין לעבן פון גרויס: "יְאוּשׁ".

און ממילא וויבאלד דיין חבר האט מקיים געווען די מצוה פון: "בִּרְכַת כֹּהֲנִים" אין דיין זכות, ממילא וועגן דעם וועלט דאס געעכנט כאילו דו האסט דאס אליין מקיים געווען, און די אלע מצוות וואס דיין חבר האט שפעטער מקיים געווען, איז אין "דיין" זכות.

און וויסן זאלסטו ר׳ יוד, אז עס ווארט דיר נאך אפ גאר גאר א גרויסע שכר אויף דעם וואס דו האסט מקיים געווען די מצוה פון: "בִּרְכַת כֹּהֲנִים", און עס ווארט דיר דאך אויך אפ גאר גאר א גרויסע שכר אויף די אלע מצוות וואס דיין חבר האט שפעטער מקיים געווען, ווייל ווען נישט דיר, וואלט דאך שוין דיין חבר לאנג געהאלטן איך וויל נישט זאגן וואו, און ממילא וועגן דעם קומט זיך דאך "דיר" גאר גאר א גרויסע שכר, ווייל דו האסט דאך

מקיים געווען א: "נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל" במילואו ממש צוזאמען מיט אלע זיינע: "מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים" וואס ער האט שפעטער מקיים געווען.

ווייל אויף וועמענ׳ס יסוד שטייען די אלע: "מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים" פון דיין חבר..?! און ווער האט געגעבן די: "חִיּוּת" און די: "חֶשֶׁק" פאר דיין חבר [וואס האט דאך שוין נעבעך געהאלטן אזוי ווייט] זיך צו האלטן און מקיים צו זיין: "מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים" און נישט אויף געבן חס ושלום..?! ווער..?!

"דו" אליין, ווייל דו האסט דאך איהם געגעבן א "גוט ווארט" און דו האסט דאך איהם מחזק געווען מיט דברים של טעם אין זיינע שווערע מינוט׳ן, און ממילא וועגן דעם קומט זיך דאך "דיר" גאר גאר א גרויסע שכר אויף אלע: "מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים" וואס דיין חבר האט מקיים געווען.

און עס איז דאך אויך וויכטיג צו בא׳צייכענען דא, אז דאס מיינט נישט ח"ו צו זאגן אז דער יוד וואס האט באקומען די גוטע ווערטער וועט נישט באקומען קיין שכר אויף אלע: "מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים" וואס ער האט שפעטער מקיים געווען, ווייל חס ושלום אזוי צו זאגן.

נאר דאס מיינט סך הכל צו זאגן, אז דער יוד וואס האט גורם געווען אז דער יוד וואס האט געהאט א שוואכ׳ע מינוט זאל קענען אָן גיין ווייטער.. וועט "אויך" באקומען גאר גאר א גרויסע שכר אויבן אין הימל אויף אלע מצוות וואס זיין חבר האט שפעטער מקיים געווען, און מיר דארפן זיך נישט זארגן פאר דער יוד וואס האט זיך געשטארקט בשעת ווען ער האט געהאט א שווערע מינוט, ווייל עס איז דאך דא איבער גענוג שכר אויבן אין הימל, און

עס איז דאך דא גענוג אין נאך שכר אויבן אין הימל פאר אלע: "מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים" וואס א יעדע יודיש קינד איז מקיים, און די גן עדן איז דאך שוין גענוג און נאך גרויס אריין צו נעמען א יעדן: "יָחִיד וְיָחִיד מִיִּשְׂרָאֵל".

אבער על כל פנים.. מיר ווילן דא ארויס ברענגען די נקודה, אז דער יוד וואס האט מחזק געווען דער צובראכענ'ע יוד וואס האט שוין כמעט געהאלטן ביים אונטער ברעכן און אויף געבן, וועט באקומען שכר אויף די אלע: "מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים" וואס זיין חבר האט שפעטער מקיים געווען.

און די זעלבע זאך איז דאך אויך געווען דא מיט "שרה אמינו", ווייל מיר ווייסן דאך שוין אלע זייער גוט, אז "שרה אמינו" פלעגט דאך שטענדיג געבן צו עסן פאר הונדערט'ער געסט טאג טעגליך.

און זי פלעגט דאך זיי אויך געבן זייער גאנצע: "חִיּוּת", און זי פלעגט דאך זיי שטענדיג אויף לעבן מיט א נייע גייסט, און זי פלעגט דאך זיי אויך מקרב זיין צו יודיש'קייט, אזוי ווי רש"י הק' זאגט דאך אונז שוין טאקע בפירוש אין פרשת לך לך אויף די ווערטער פון: "וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן", אז: "שָׂרָה מְגַיֶּרֶת אֶת הַנָּשִׁים" – אז שרה אמינו פלעגט דאך שטענדיג מגייר זיין די פרויען.

און שרה אמינו פלעגט דאך שטענדיג אויס לערנען פאר אלע פרויען וואס פלעגט קומען צו איר עסן ווי אזוי א יודישע מאמע דארף זיך אויף פירן, און זי פלעגט דאך זיי אויך שטענדיג אויס לערנען ווי אזוי מען דארף טוהן: "חֶסֶד" און: "צְדָקָה" מיט אנדערע מענטשן, און זי פלעגט דאך זיי אויך שטענדיג אויס לערנען ווי אזוי צו מאכן "ברכות" מיט כוונה, און זי פלעגט

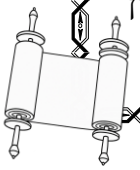
דאך זיי אויך שטענדיג אויס לערנען ווי אזוי א יודישע מאמע דארף גיין אָן געטוהן, און זי פלעגט דאך זיי אויך שטענדיג אויס לערנען וואס דאס מיינט אז א יודישע מאמע דארף זיך דאך שטענדיג פירן: "בְּצָנְיעוּת", און זי האט דאך זיי אלע אינגאנצן מקרב געווען: "תַּחַת כַּנְפֵי הַשְׁכִינָה".

און פון די ווערטער פון חז"ל קומט דאך אויס א מורא'דיגע זאך, ווייל פון די ווערטער פון חז"ל קומט דאך אויס, אז "אברהם אבינו" און "שרה אמינו" זענען דאך געווען דאפעלט'ע: "מַכְנִיסֵי אוֹרְחִים", און.. יא, זיי האבן צוויי מאל אריין גענומען א יעדע גאסט.

איי.. וועט איינער אבער פרעגן, אז וואס הייסט אז "אברהם אבינו" און "שרה אמינו" זענען געווען דאפעלט'ע: "מַכְנִיסֵי אוֹרְחִים"..?! ווי אזוי קען זיין אז א מענטש זאל צוויי מאל אריין נעמען א יעדע גאסט וואס קומט צו איהם..?! א יעדע גאסט איז דען צוריק געקומען צוויי מאל צו אברהם אבינו..?! עס קען דאך נישט זיין אזא זאך..?! און ממילא ווי אזוי קען זיין אז עס איז דא אזא זאך ווי א דאפעלט'ע: "מַכְנִיס אוֹרַח"..?!

מען נעמט דאך נאר אריין א גאסט "איין מאל" צו זיך אין שטוב, און פארטיג, און ממילא ווי אזוי קען זיין א "אברהם אבינו" און "שרה אמינו" זענען געווען דאפעלט'ע: "מַכְנִיסֵי אוֹרְחִים"..?!

אבער די תירוץ אויף דעם איז דאך שוין בעצם זייער פשוט, ווייל די תירוץ אויף דעם איז דאך, אז.. יא, אברהם אבינו און שרה אמינו זענען געווען דאפעלט'ע: "מַכְנִיסֵי אוֹרְחִים", אזוי ווי דו הערס'ט, איי.. ווי אזוי קען דאס זיין..?! נאר די תירוץ אויף דעם איז, אז די סיבה פארוואס אברהם אבינו און

שרה אמינו זענען געווען דאפעלט׳ע: ״מַכְנִיסֵי אוֹרְחִים״ איז, ווייל קודם האבן זיי אריין געברענגט די געסט ביי זיי אין געצעלט, און זיי האבן זיי דעמאלט׳ס גלייך גאר גאר שיין מכבד געווען מיט ווארימ׳ע עסן און מיט ווארימ׳ע טרינקען און מיט א ווארימ׳ע בעט צו שלאפן וכדומה.

און אויף דעם אליין זענען זיי דאך שוין געווען ראוי צו באקומען דעם טיטול: ״מַכְנִיסֵי אוֹרְחִים״, ווייל זיי האבן דאך שוין מקיים געווען דא די געוואלדיגע גרויסע מצוה פון: ״הַכְנָסַת אוֹרְחִים״ וואס איז דאך שוין: ״יוֹתֵר מִקַּבָּלַת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה״.

און ממילא דאס איז די ערשטע סיבה פארוואס אברהם אבינו און שרה אמינו האבן באקומען דעם טיטול: ״מַכְנִיסֵי אוֹרְחִים״.

און די סיבה פארוואס אברהם אבינו און שרה אמינו האבן באקומען דעם טיטול אז זיי זענען געווען דאפעלט׳ע: ״מַכְנִיסֵי אוֹרְחִים״ איז, ווייל אברהם אבינו און שרה אמינו האבן דאך אויך: ״מַכְנִיס״ געווען א יעדע גאסט וואס עס איז געקומען צו זיי: ״תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה״, אזוי ווי עס ווערט דאך שוין טאקע קלאר געברענגט אין רש״י הק׳ אין פרשת לך לך, אז אברהם אבינו און שרה אמינו זענען געווען דאפעלט׳ע: ״מַכְנִיסֵי אוֹרְחִים״, ווייל זיי האבן דאך מקיים געווען די געוואלדיגע גרויסע מצוה פון: ״הַכְנָסַת אוֹרְחִים״ צוויי מאל מיט א יעדן גאסט.

א) ווייל זיי האבן דאך זיי דעמאלט׳ס פשוט ״אריין געגנומען״ צו זיך אין געצעלט, און זיי האבן דאך זיי דעמאלט׳ס גאר שיין מכבד געווען מיט ווארימ׳ע עסן און מיט ווארימ׳ע טרינקען און מיט א ווארימ׳ע בעט צו

שלאפן וכדומה, און זיי האבן דאך דעמאלט׳ס פשוט מקיים געווען די געוואלדיגע גרויסע מצוה פון: ״הַכְנָסַת אוֹרְחִים בְּהִדּוּר רַב״.

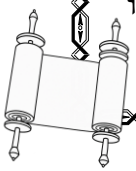
ב) אבער פון די אנדערע זייט.. האבן זיי דאך אבער אויך: ״מַכְנִיס״ געווען די געסט: ״תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה״, ווייל עס איז דאך שוין ממש איבריג צו דערציילן אז א יעדע גאסט וואס איז נאר אָן געקומען צו די געצעלט פון אברהם אבינו איז ארויס געגאנגען פון דארטן א אמת׳ע: ״גֵּר צֶדֶק״ וואס האט טאקע באמת מקבל געווען אויף זיך מיט א ערנס׳ט קייט אלע: ״תַּרְיַ״ג מִצְוַת הַתּוֹרָה״.

און עס איז דאך אויך איבריג צו דערציילן אז א יעדע גאסט וואס איז נאר אָן געקומען צו די געצעלט פון אברהם אבינו איז ארויס געגאנגען פון דארטן א אמת׳ע ״ערליכע יוד״ וואס האט טאקע באמת גע׳גלייבט אין דעם הייליגן באשעפער וואס האט באשאפן די גאנצע וועלט.

און רש״י הק׳ זאגט דאך אונז שוין טאקע אויך בפירוש אין פסוק אין פרשת לך לך אויף די ווערטער פון: ״וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן״, אז די סיבה פארוואס דער הייליגער תורה הק׳ זאגט אונז דא אז אברהם אבינו און שרה אמינו האבן ״געמאכט״ די אלע מענטשן וואס זיי האבן דא מגייר געווען איז, ווייל: ״שֶׁהִכְנִיסָן תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה״ – ווייל אברהם אבינו און שרה אמינו זענען דאך געווען די מענטשן וואס האבן דאך זיי אלע: ״מַכְנִיס״ געווען: ״תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה״.

און ממילא וועגן דעם זאגט אונז דער הייליגער תורה הק׳ אין פרשת לך לך (קפיטל י״ב פסוק ה׳), אז: ״וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן״ – אז אברהם אבינו

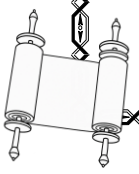
און שרה אמינו האבן "געמאכט" די אלע מענטשן, ווייל א "גוי" איז דאך נישט קיין "מענטש", אזוי ווי די מדרש (תנחומא פרשה כ"ג) זאגט דאך אונז שוין טאקע בפירוש אין פרשת וירא ביי די פרשה פון: "עֲשֵׂה צְחֹק" אויף די ווערטער פון: "שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר", אז די ישמעאלים זענען א: "עַם הַדּוֹמֶה לַחֲמוֹר", און יא טייערע יודן, וויסן זאלט איר, אז אברהם אבינו האט געמאכט אלע גוים וואס זענען געקומען צו איהם פאר "מענטשן".

און מיר קענען זיך דאך ניט אמאל פָּאר שטעלן וואס דאס מיינט "איין ווארט" פון דעם גרויסן הייליגן צדיק "אברהם אבינו".

און לאמיר זיך נישט נארן טייערע יודן, ווייל אויב דער גרויסער הייליגער צדיק אברהם אבינו האט געקענט מאכן אז די גאנצע וועלט זאל אויס שרייען אז: "אֵין כְּאלֹקֵינוּ אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ", דעמאלט'ס האט ער דאך שוין זיכער געקענט מאכן אז "איין נידריגע גוי זאל גלייבן אין דעם אייבערשטן".

און אויב אברהם אבינו האט געקענט אויף שטורעמען די גאנצע וועלט מיט זיין ריינע: "אֱמוּנָה", דעמאלט'ס האט ער דאך זיכער געקענט מאכן אז איין פשוט'ע מענטש זאל אָן הייבן צו זאגן: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו-ה אֱלֹקֵינוּ יהו-ה אֶחָד".

און אויב אברהם אבינו האט געקענט מאכן אז די גאנצע וועלט זאל אויס שרייען אז: "יהו-ה הוּא הָאֱלֹקִים", דעמאלט'ס האט ער דאך זיכער געקענט מאכן אז איין פשוט'ע מענטש זאל אויס שרייען אז: "יהו-ה הוּא הָאֱלֹקִים", און אויב אברהם אבינו האט געקענט מאכן אז די גאנצע וועלט זאל אויס

שרייען אז: "יֶשׁ מַנְהִיג לְבִירָה", דעמאלט׳ס האט ער דאך זיכער געקענט מאכן אז איין מענטש זאל אויס שרייען אז: "יֶשׁ מַנְהִיג לְבִירָה".

און מיר ווייסן דאך שוין טאקע אלע אויך זייער גוט, אז דער הייליגער "בעל שם טוב" הק׳ האט דאך מיט "איין בליק" אויף א מענטש געקענט מחזיר בתשובה זיין: "גּוֹיִם גְּמוּרִים", און ממילא ווי אזוי קענען מיר דען משיג זיין וואס דאס מיינט "איין בליק" פון דעם גרויסן הייליגן צדיק "אברהם אבינו" וואס איז דאך געווען דער ערשט׳ער מענטש אויף דער וועלט וואס האט זיך מוסר נפש געווען פארן הייליגן באשעפער צענדליגע מאל..?!

אבער על כל פנים קומט דאך אויס פון דעם, אז אין די זכות פון די צוויי גרויסע הייליגע צדיקים "אברהם אבינו" און "שרה אמינו" זענען דאך ארויס געגאנגען הונדערט׳ער הונדערט׳ער שטובער: "נֶאֱמָנִים לַיהוה-ה וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה".

און פון דעם קומט דאך אויך אויס, אז די אלע צענדליגע טויזנט׳ער "ברכות" וואס די אלע צענדליגע טויזנט׳ער יודישע פרויען [וואס שרה אמינו האט מגייר געווען] האבן געמאכט אין די שפעטער׳ע יארן זענען דאך נאר געווען אין דעם זכות פון "שרה אמינו", ווייל "שרה אמינו" האט דאך זיי אלע מקרב געווען און מחזק געווען צו "תורה" און צו: "צְנִיעוּת" און צו "יודיש׳קייט".

און ממילא אויב עס וואלט געשטאנען דא אין פסוק אז דו זאלסט וויסן אז שרה אמינו האט געלעבט "הונדערט זיבן און צוואנציג יאר", דעמאלט׳ס וואלטן דאך מענטשן געזאגט, אז וואס..?! וואס זאגסטו מיר דא..?! דו

זאגס׳ט מיר דא אז ״שרה אמינו האט געלעבט הונדערט זיבן און צוואנציג יאר״..?!

שרה אמינו האט דאך געהאט אזוי פיל צרות בשעת׳ן לעבן, און זי איז דאך אויך אוועק מיט אזא שרעק דורך דעם וואס מען האט זי געלאזט וויסן אז מען האט געגומען איר איינציג באליבט קינד אויפן עקידה, און ממילא דאס הייסט דען ״געלעבט״..?! אויך מיר ״געלעבט״.. אויך מיר א ״לעבן״.

און ממילא וועגן דעם זאגט אונז דא דער היילי׳גער תורה הק׳ דעם לשון פון: ״וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה״ וגו׳, ווייל די ווערטער: ״וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה״ – איז דאך סופי תיבות: ״יהו-ה״, און דאס מיינט דאך צו זאגן אין אנדערע ווערטער, אז דער ״אייבערשטער״ אליין האט דא געזאגט פאר א יעדעם איינעם נאך די פטירה פון דעם גרויסן צדיקת שרה אמינו, אז יא טייערע יודן, עטץ זאלט׳ס וויסן טייערע יודן אז: ״וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה״ – עטץ זאלט׳ס וויסן טייערע יודן אז שרה אמינו האט געלעבט א הונדערט פראצענטיג׳ע לעבן..!

ווייל יא ר׳ יוד, דאס הייסט געלעבט, ווייל אויב טוט מען: ״חֶסֶד״ מיט אנדערע מענטשן, דעמאלט׳ס האט מען ״געלעבט״ אויף דער וועלט, אבער משא״כ אויב טוט מען נישט קיין: ״חֶסֶד״ מיט אנדערע מענטשן אויף דער וועלט, דעמאלט׳ס האט מען נישט געלעבט אויף דער וועלט.

און עס ווערט דאך שוין טאקע אויך געברענגט אין איינער פון די ספרים הק׳, וזלה״ק, אז: ״כָּל אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ עִם עַצְמוֹ כָּל יוֹם״ – אז א יעדע מענטש דארף זיך א יעדן טאג מאכן א ״חשבון הנפש״, און דו

ווייסט וואס זיין "חשבון הנפש" דארף זיין..?! זיין "חשבון הנפש" דארף זיין, אז: "אֵיזוֹ מְצָוָה שֶׁל חֶסֶד עָשָׂה הַיּוֹם" – אז וועלכע: "חֶסֶד" האב איך געטוהן היינטיג'ן טאג מיט א צווייטע יוד..?! ווייל א טאג וואס מען האט נישט געטוהן קיין: "חֶסֶד" מיט א צווייטע יוד איז דאך קיין טאג נישט..!

און יא ר' יוד, וויסן זאלסטו, אז א טאג וואס מען האט נישט געטוהן קיין: "חֶסֶד" מיט א צווייטע יודיש קינד הייסט בכלל נישט קיין "טאג", און דאס מיינט דאך צו זאגן אין אנדערע ווערטער, אז אויב עס איז א דורך געגאנגען א טאג וואס דו האסט נישט געטוהן קיין: "חֶסֶד" מיט א צווייטן אין דעם טאג, דעמאלט'ס האסטו נישט "געלעבט" אין דעם טאג, ווייל נישט דאס הייסט "געלעבט", ווייל "געלעבט" הייסט דאך נאר אויב דו האסט זיך "מתחסד" געווען מיט א צווייטע יודיש קינד אין דעם טאג.

און ממילא יא טייערע יודן, דער אייבערשטער האט דא קלאר אויס געזופן בשעת ווען שרה אמינו איז נסתלק געווארן, אז: "וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה" – אז עס איז אמת טאקע אז שרה אמינו האט טאקע געלעבט א לעבן פון "צער", [ווייל די וואָרט: "וַיִּהְיוּ" איז דאך א לשון "צער" כידוע], אבער פונדעסווועגן דאך.. איז אבער נאך אלץ געווארן געזעכנט אלע אירע יארן פאר: "מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים", און די אלע יארן וואס שרה אמינו האט געלעבט איז געזעכנט געווארן פאר: "שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה", ווייל אלע אירע יארן זענען דאך געווען אָן געפילט מיט: "צְדָקָה וָחֶסֶד".

און דער גרויסער: "חָכָם מִכָּל אָדָם שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם" זאגט דאך אונז שוין טאקע אויך בפירוש אין זיין הייליגן ספר משלי (קפיטל כ"א פסוק כ"א), אז נאר אזא איינער וואס איז: "רוֹדֵף צְדָקָה וָחֶסֶד".. נאר אזא איינער

איז: "יִמְצָא חַיִּים" – נאר אזא איינער לעבט אויף דער וועלט, און נאר אזא איינער קען זאגן אויף זיך אז.. יא, איך האב "געלעבט" אויף דער וועלט.

ווייל יא ר' יוד, מען קען נאר לעבן אויף דער וועלט מיט א צווייטע יודיש קינד ביי זיך אין הארץ, אזוי ווי מיר האבן דאך שוין טאקע מער מסביר געווען פאריגע וואך אין די פרשה באריכות, ווייל נאר דאס הייסט "געלעבט".

אבער משא"כ אויב א מענטש האט געלעבט א לעבן וואס איז געווען אָן געפילט מיט דיק'ע פעט'ע בהמה פלייש וכו' וכו' וכו', און ער האט געהאט דיק'ע טאשן אָן געפילט מיט געלט, און ער האט נישט געטוהן קיין שום: "חֶסֶד" מיט אנדערע מענטשן, אזא איינער האט אויס דרוק'לעך "נישט" געלעבט אויף דער וועלט.

ווייל "געלעבט" הייסט דאך נאר אויב מען טוט: "חֶסֶד" מיט אנדערע מענטשן, און נאר אזא איינער איז: "יִמְצָא חַיִּים" – און נאר אזא איינער "לעבט" אויף דער וועלט.

און די וואַרט: "חֶסֶד" – איז דאך טאקע אויך גימטריא: "עָב" – דיק, ווייל יא ר' יוד, דו קענסט האבן די דיק'סטע טאשן מיט די מערסט'ע געלט אינעווייניג, און דו קענסט זיין די רייכסט'ע מענטש אויף דער וועלט, אבער אויב טוסטו נישט קיין: "חֶסֶד" אויף דער וועלט, דעמאלט'ס לעבסטו נישט אויף דער וועלט, נאר דו ביזט א געשטארבענ'ע מענטש, און דו ביזט אזוי ווי א לעבעדיגע מצבה וואס דרייט זיך ארום אין אלע גאסן, ווייל נאר איינער וואס טוט: "חֶסֶד" מיט א צווייטן.. "ער" לעבט אויף דער וועלט.

און זאג מיר נאר ר׳ יוד, פארוואס דען האט דיר דער אייבערשטער אריין געלייגט אין א וועלט׳ל אָן געפילט מיט אנדערע מענטשן..?! פארוואס..?! פארוואס האט דיר דער אייבערשטער אריין געלייגט אין א וועלט׳ל אָן געפילט מיט אנדערע מענטשן..?! כדי אז דו זאלסט זיי צאפן דאס בלוט..?! אדער כדי אז דו זאלסט האבן וועמען וויי צו טוהן..?!

דו זעהס׳ט נישט אליין מיט דיינע אייגענ׳ע אויגן אז דער אייבערשטער האט דיר ספעציעל אריין געלייגט אין א סביבה צוזאמען מיט אנדערע מענטשן ״פאר א סיבה״..?! די סיבה פארוואס דער אייבערשטער האט דיר אריין געלייגט אין איין וועלט׳ל צוזאמען מיט אנדערע מענטשן איז דאך נאר, ווייל ער ויל אז דו זאלסט זיך ״מתחסד״ זיין מיט די אלע מענטשן וואס געפונען זיך ארום דיר.

און יא ר׳ יוד, דאס איז די סיבה פארוואס דו געפונס׳ט זיך לעבן אנדערע מענטשן, די סיבה פארוואס דו געפונס׳ט זיך לעבן אנדערע מענטשן איז, ווייל דו דארפס׳ט זיך דאך אויף פירן: ״בְּאַהֲבָה וְאַחְוָה וְשָׁלוֹם וְרֵעוּת״ מיט א יעדעם איינעם, און דו דארפס׳ט דאך שטענדיג פראבירן צו טוהן: ״גְּמִילוּת חֲסָדִים״ מיט א יעדעם איינעם.

און ממילא וועגן דעם וועט דערמאנט די וואט: ״שָׁנָה״ נאך א יעדע צאל וואס די פסוק רעכנט אונז דא אויס, ווייל די פסוק ויל אונז דא ווייזן מיט דעם, אז די יארן וואס שרה אמינו האט געלעבט זענען געווען אָן געפילט׳ע יארן, און דאס איז דאך ממש אזוי ווי א מענטש וואס זאגט פאר זיין חבר אז דער און דער מענטש האט געלעבט הונדערט׳ער יארן..! צענדילגע יארן..! ווייל אין די יארן וואס שרה אמינו האט געלעבט האט זי דאך געטוהן אזוי

פיל: "צְדָקָה וָחֶסֶד", און אלע אירע יארן זענען דאך געווען אָן געפילט מיט: "צְדָקָה וָחֶסֶד", און אלע אירע יארן זענען דאך געווען אָן געפילט מיט אזוי פיל: "מְצָוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּצְדָקוֹת".

און בכלל.. דארף מען דאך וויסן, אז אין די יארן פון שרה אמינו זענען דאך געווען באהאלטן גאר גאר גרויסע זכותים, ווייל שרה אמינו האט דאך אויף געלעבט צענדליגע טויזנט׳ער פרויען מיט עסן און טרינקען, און די אלע פרויען האבן דאך געמוזט בענטשן נאכן עסן און טרינקען, [אדער באצאלן], אזוי ווי עס ווערט דאך שוין טאקע קלאר געברענגט אין די ספרים הק׳.

און פון דעם איז דאך אויס געקומען, אז די אלע "ברכות" וואס די אלע פרויען האבן געמאכט דורך אויס די אלע שפעטער׳ע יארן זענען דאך נאר געווען אין די זכות פון "שרה אמינו", ווייל זי האט דאך זיי אויס געלערנט ווי אזוי צו מאכן ערליכע "ברכות", און זי האט דאך זיי מגייר געווען, און זי האט דאך זיי מקרב געווען: "תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה".

און נאך מער פון דעם איז געווען די זכותים פון "שרה אמינו", ווייל די אלע: "מְצָוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים" וואס די אלע צענדליגע טויזנט׳ער פרויען האבן געטוהן אין די שפעטער׳ע יארן נאך דעם וואס שרה אמינו האט זיי מגייר געווען, זענען דאך אויך געווען אין דעם זכות פון "שרה אמינו", ווייל שרה אמינו איז דאך געווען די "יסוד" פון די אלע: "מְצָוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים" וואס די אלע צענדליגע טויזנט׳ער פרויען האבן געטוהן אין די שפעטער׳ע יארן, און די אלע: "מְצָוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים" וואס די אלע צענדליגע טויזנט׳ער פרויען האבן געטוהן אין די שפעטער׳ע יארן זענען דאך נאר געווען אין דעם זכות פון "שרה אמינו".

און נאך מער פון דעם איז געווען די זכותים פון שרה אמינו, ווייל די אלע פרויען וואס שרה אמינו האט מגייר געווען האבן דאך אויך שפעטער אויף געשטעלט ערליכע יודישע דורות פון קינדער און אייניקל׳ער און אור אייניקלעך וואס האבן זיך שפעטער אויך אויף געפירט ווי ערליכע יודישע קינדער.

און ממילא לאמיר זיך יעצט אלע אליין פרעגן די פאלגענד׳ע שאלה, אין וועמענ׳ס זכות האט זיך אויף געשטעלט אזוי פיל יודישע שטובער פון קינדער און אייניקל׳ער און אור אייניקל׳ער: ״נֶאֱמָנִים לַיהוה וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה״..?!

דאס איז דאך אלעס אויך נאר געווען אין דעם זכות פון ״שרה אמינו״, ווייל זי איז דאך געווען דער וואס האט מקרב געווען די אלע ״באבע׳ס״ פון די אלע משפחות יארן יארן פריער, און זי איז דאך געווען דער וואס האט מקרב געווען די אלע: ״רָאשֵׁי הַמִּשְׁפָּחוֹת״ יארן יארן פריער, און זי האט דאך זיי שוין אזוי שיין מקרב געווען יארן יארן פריער.

אבער וואס איז טאקע פשט פון די ווערטער אז ״שרה אמינו האט אזוי שיין מקרב געווען די אלע פרויען״..?! נאר די תירוץ אויף דעם איז, אז דאס מיינט צו זאגן, אז עס איז אמת טאקע אז שרה אמינו האט טאקע צו געשטעלט פיינע ווארימ׳ע געשמאקע עסן פאר די אלע געסט וואס זענען געקומען צו איר אין געצעלט, און די געסט האבן טאקע דעמאלט׳ס גאר שטארק הנאה געהאט פון די שיינע ווארימ׳ע אויפנאמ׳ע וואס שרה אמינו האט זיי געוויזן, אבער צום סוף.. האט זיי דעמאלט׳ס שרה אמינו געבעטן איין קליניקייט, און די קליניקייט איז געווען, אז זיי זאלן ״בענטשן״ און

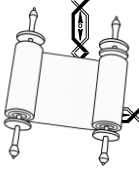
אז זיי זאלן זאגן "יישר כח" פאר דעם הייליגן באשעפער פון די גאנצע וועלט וואס האט זיי געגעבן דאס עסן, און וועלן די געסט האבן איר געפרעגט אז וואס הייסט אז מיר זאלן זאגן יישר כח..?! פאר וועמען זאלן מיר זאגן יישר כח..?!

האט זיי דעמאלט'ס שרה אמינו גלייך גע'ענטפערט אויף דעם מיט גרויס ליבשאפט און וואריימ'קייט, אז וויסן זאלט איר מיינע טייערע פריינד, אז עס איז נאר דא איין באשעפער אויף דער וועלט, און ער פירט אלעס וואס קומט פָּאר אויף דער וועלט, און ער מאכט אז אלע תבואה זאלן וואקסן שיין און פריש טאג טעגליך, און ער מאכט אויך אז אלע עסן וואס איר האט דא היינט געגעסן זאלן האבן אזא גוט'ן טעם.

און ממילא קומט זיך דאך "איהם" די יישר כח נאכן עסן אזא פיינע סעודה, ניין..?! נישט אזוי..?! און אזוי האט שרה אמינו מצליח געווען מקרב צו זיין די אלע פרויען: "תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה".

און די אלע געסט האבן דאך שפעטער אויף געשטעלט ערליכע ליכטיגע יודישע שטובער פון קינדער און אייניקל'ער און אור אייניקל'ער: "נֶאֱמָנִים לַיהוה וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה", און דאס אלעס איז דאך געווען אין דעם זכות פון "שרה אמינו", און וועגן דעם זאגט אונז טאקע דא רש"י הק', אז די אלע יארן פון שרה אמינו זענען געווען: "כֻּלָּן שָׁוִין לְטוֹבָה".

ווייל די אלע יארן פון שרה אמינו זענען דאך געווען אָן געפילט מיט: "צְדָקָה וָחֶסֶד עַד אֵין סוֹף וָקֵץ", און די אלע יארן פון שרה אמינו זענען דאך געווען אָן געפילט מיט גאר גאר גרויסע זכותים: "עַד אֵין סוֹף וָקֵץ".

און מיר זאגן דאך שוין טאקע אלע א יעדן טאג ביים דאוונען, אז עס איז אמת טאקע אז: "תּוֹרַת חַיִּים" – אז עס איז אמת טאקע אז דער הייליגער תורה הק' איז טאקע אונזער לעבן, אבער עס דארף אבער אויך זיין צוזאמען מיט דעם: "וְאַהֲבַת חֶסֶד" – מען דארף אבער אויך ליב האבן צו טוהן: "חֶסֶד" מיט יודישע קינדער, און דאס איז דאך בעצם די גאנצע לעבן פון א יודיש קינד, צו קענען טוהן: "חֶסֶד" מיט יודישע קינדער.

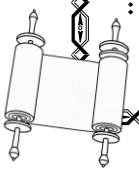
אזוי ווי מיר זאגן דאך שוין טאקע אלע א יעדן טאג ביים דאוונען, אז: "תּוֹרַת חַיִּים" – אז די "לערנונג" פון דעם לעבן איז, איין זאך, און דאס איז, אז: "וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה" – אז מען דארף ליב האבן צו טוהן: "חֶסֶד" און: "צְדָקָה" מיט א יעדעם איינעם.

און מיר ווייסן דאך שוין טאקע אלע אויך, אז דער הייליגער תורה הק' מוז דאך געלערנט ווערן אויף א אופן פון: "חֶסֶד", אזוי ווי עס שטייט דאך שוין טאקע בפירוש אין פסוק אין משלי (קפיטל ל"א פסוק כ"ו), אז: "וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ" – אז דער הייליגער: "תּוֹרָה" הק' מוז דאך צו גיין צוזאמען מיט: "חֶסֶד".

און חז"ל (סוטה דף: מ"ט ע"א) זאגן דאך אונז שוין טאקע אויך קלאר בפירוש, אז דער הייליגער: "תּוֹרָה" הק' מוז דאך געלערנט ווערן: "מִתּוֹךְ חֶסֶד", און דאס איז דאך טאקע די אמת'ע ריכטיגע: "תּוֹרָה" וואס דער אייבערשטער פארלאנגט פון א יודיש קינד, א: "תּוֹרָה שֶׁל חֶסֶד".

און דו ביזט געוועכט טאקע אז די וואורט: "בְּרֵאשִׁית" איז טאקע: "בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה", אבער לאמיר נישט פארגעסן טייערע יודן, אז די וואורט:

"בְּרֵאשִׁית" האט דאך אויך נאך א אפ טייטש, ווייל די ווארט: "בְּרֵאשִׁית" מיינט דאך אויך: "בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל".

ווייל ניין ר' יוד, עס איז נישט געגוג אז דו הארעווען'ט אריין אין דער הייליגער תורה הק', נאר דו דארפס'ט אויך זהען אריין צו ברענגען אין דיר א אמת'ע: "אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל", און דו דארפס'ט טאקע באמת ליב האבן א יעדע יודיש קינד אזוי ווי דו האסט זיך אליין ליב, און דו זאלסט חס ושלום קיינמאל נישט ווייַ טוהן קיין שום יודיש קינד, נאר דו זאלסט שטענדיג פראבירן צו טוהן: "גְּמִילוּת חֲסָדִים" מיט יודישע קינדער.

ווייל: "תּוֹרָה" אָן קיין: "חֶסֶד" איז דאך נישט קיין: "תּוֹרָה", ווייל דער אייבערשטער האט דאך געגעבן דער הייליגער תורה הק' דוקא: "בְּהַקְהֵל" – ווייל דער אייבערשטער האט דאך געגעבן דער הייליגער תורה הק' דוקא ווען אלע יודישע קינדער זענען געווען מיט א אמת'ע: "אַחֲדוּת", אזוי ווי עס שטייט דאך שוין טאקע בפירוש אין פסוק אין פרשת יתרו (קפיטל י"ט פסוק ב'), אז: "וַיִּחַן" שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר – אז "ער" האט געזעט ביי דעם בארג סיני, אבער איין מינוט, וועד האט געזעט ביי דעם בארג סיני..?! וועד איז דער "ער"..?!

און די תירוץ אויף דעם איז דאך, אז דער "ער" איז "די יודישע קינדער", ווייל יא ר' יוד, די יודישע קינדער זענען דאך דעמאלט'ס אלע ממש געווען: "כְּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד".

און עס שטייט דאך שוין טאקע אויך בפירוש אין פסוק אין פרשת וזאת הברכה (קפיטל ל"ג פסוק ד'), אז דער הייליגער באשעפער האט דאך אונז

שוין אלע קלאר געזאגט, אז: "תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה" – אז עס איז אמת טאקע אז דער הייליגער תורה הק' איז טאקע געגעבן געווארן דורך א יחיד וואס הייסט "משה רבינו", אבער עס איז אבער: "מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב" – אבער עס איז אבער א ירושה פאר גאנץ כלל ישראל צוזאמען: "בְּהַקְהֵל".

און דאס איז דאך טאקע די וועג ווי אזוי מען איז מקיים דער הייליגער תורה הק', ווייל די וועג ווי אזוי מען איז מקיים דער הייליגער תורה הק' איז דאך: "בְּהַקְהֵל" – ווייל די וועג ווי אזוי מען איז מקיים דער הייליגער תורה הק' איז דאך א יעדער איינער צוזאמען: "כְּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד" – מיט א אמת'ע: "אַחֲדוּת" און מיט א אמת'ע: "אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל", און נישט ח"ו לערנען דער הייליגער תורה הק' און פון די אנדערע זייט טרעטן אויף א צווייטע יוד, ווייל דאס איז דאך נישט קיין: "תּוֹרָה שֶׁל חֶסֶד".

אבער על כל פנים.. דער הייליגער תורה הק' איז נישט געגעבן געווארן פאר א יעדעם איינעם באזונדער כדי אז ער זאל דאס א דורך לערנען און שוין, און דער אייבערשטער האט אויס דרוק'לעך "נישט" געגעבן דער הייליגער תורה פאר א יעדעם איינעם באזונדער אין זיין אייגענעם וועלט'ל, נאר דער אייבערשטער האט א יעדעם איינעם אריין געלייגט אין דעם זעלב'ן וועלט'ל, און אין דעם זעלב'ן סביבה, ממש איינער לעבן דעם צווייטן, און פארוואס..?!

כדי "אז מען זאל זיך ארויס העלפן איינעם דעם צווייטן", ממש אזוי ווי צוויי גוטע ברודער'לעך וואס העלפן זיך ארויס איינער דעם צווייטן: "בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְשָׁלוֹם וְרֵעוּת".

אבער אויב לערנסטו דער הייליגער תורה הק׳ אָן קיין: ״אַחֲדוּת״, און אָן קיין: ״חֶסֶד״, און אָן קיין: ״אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל״, דעמאלט׳ס טוסטו דאך פונקט פארקערט ווי דער אייבערשטער וויל, ווייל דער אייבערשטער האט דאך געוואלט אז דער הייליגער תורה הק׳ זאל געלערנט ווערן: ״בְּהַקְהֵל״ – ווייל דער אייבערשטער האט דאך געוואלט אז דער הייליגער תורה הק׳ זאל געלערנט ווערן מיט א אמת׳ע: ״אַחֲדוּת״, און מיט א אמת׳ע: ״אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל״, און דו טוס׳ט דאך דא ממש דאס פארקערט׳ע..?! און דו ווילס׳ט נאך דורך דעם זוכה זיין צו: ״דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא״..?!

מען מוז זיך דאך באנוצן מיט די מדה פון: ״חֶסֶד״ בשעת ווען מען לערנט דער הייליגער תורה הק׳, ווייל אָן קיין: ״חֶסֶד״ האסטו דאך שוין צו טיילי׳ט דעם: ״שֵׁם הוי-ה״ ח״ו, ווייל דו האסט זיך דאך אפ געטיילי׳ט פון א צווייטע יוד, און דו האסט זיך דאך אפ געריסן פון די געפילן פון א צווייטע יוד.

און די ווערטער: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ – איז דאך טאקע אויך גימטריא: תַּרְיַ״ג [מיטן כולל], ווייל יא ר׳ יוד, אלע: ״תַּרְיַ״ג מִצְוַת הַתּוֹרָה״ מוזן דאך געטוהן ווערן אויף די מהלך פון אונזער הייליגע באבע: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ – אלע: ״תַּרְיַ״ג מִצְוַת הַתּוֹרָה״ מוזן דאך געטוהן ווערן: ״מִתּוֹךְ חֶסֶד״, ווייל עס מוז דאך זיין א: ״תּוֹרָה שֶׁל חֶסֶד״.

און יא ר׳ יוד, על כרחך מוז מען דא זאגן אז אונזער הייליגע באבע: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ האט מקיים געווען אלע: ״תַּרְיַ״ג מִצְוַת הַתּוֹרָה״, ווייל אלע פרויען וואס זי האט מגייר געווען האבן דאך שפעטער געהאט דורי דורות, און די אלע: ״מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים״ וואס די אלע שפעטער׳ע דורות האבן שפעטער מקיים געווען, איז דאך געוועכנט געווארן כאילו: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״

האט דאס מקיים געווען, ווייל זי האט דאך געהאט מגייר געווען זייער עלטער עלטער באבע עליה השלום.

און ממילא קומט דאך אויס פון דעם, אז על כרחך מוז מען דאך דא זאגן אז אונזער הייליגע באבע: "שָׂרָה אִמֵּינוּ" האט מקיים געווען אלע: "תַּרְיַ"ג מִצְוַת הַתּוֹרָה" דורך די שפעטער'ע דורות הבאים.

אבער על כל פנים.. לויט די חשבון וואס מיר האבן יעצט געמאכט קומט דאך אויס, אז די לעבן פון שרה אמינו איז דאך באמת געווען צענדליג'ער הונדערט'ער טויזנט'ער יארן מער ויפיל מיר מיינען, ווייל אין א יעדע איינציגע יאר וואס שרה אמינו האט געלעבט, האט זי דאך אין אמת'ן אויף געטוהן פאר הונדערט'ער טויזנט'ער דורות שפעטער וואס האט זיך ווייטער געצויגן א המשכה פון ערליכע יודן: "נֶאֱמָנִים לַיהוה-ה וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה" הונדערט'ער טויזנט'ער יארן שפעטער.

און ממילא וועז דער הייליגער באשעפער האט געזעהן די מצב דא (כביכול), און וועז דער הייליגער באשעפער האט געזעהן אז מען קען נישט שרייבן דא אין פסוק אז שרה אמינו האט געלעבט הונדערט זיבן און צוואנציג יאר, ווייל אין א יעדן איינציג'ן טאג פון איר לעבן האט זי דאך אויף געטוהן פאר טויזנט'ער יארן, ווייל זי האט דאך מגייר געווען הונדערט'ער טויזנט'ער פרויען וואס האבן שפעטער אויף געשטעלט הונדערט'ער טויזנט'ער שטובער: "נֶאֱמָנִים לַיהוה-ה וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה".

און וויבאלד דער אייבערשטער האט געזעהן אז מען קען נישט שרייבן אז שרה אמינו האט געלעבט א געוויסע צאל פון יארן, ממילא וועגן דעם האט

דער אייבערשטער געשריבן אין דער הייליגער תורה הק׳ אזוי, אז דו זאלסט וויסן ר׳ יוד, אז: וַיִּהְיוּ "חַיֵּי" שָׂרָה – אז די "לעבן" פון שרה אמינו האט זיך דאך אין אמת׳ן פארצויגן פאר: "מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים" – די "לעבן" פון שרה אמינו האט זיך דאך אין אמת׳ן פארצויגן פאר הונדערט׳ער יארן שפעטער נאך איר פטירה.

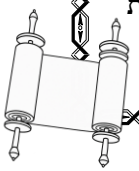
און יא ר׳ יוד, וויסן זאלסטו, אז די "לעבן" פון שרה איז דאך בעצם אָן געקומען צו א סך הכל פון צענדליגע הונדערט׳ער יארן, [און אפשר אפילו "טויזנט׳ער" יארן, אבער דאס שטייט שוין נישט אין פסוק דא], ווייל איין טאג פון די לעבן פון שרה אמינו האט דאך געמיינט צו זאגן אין אנדערע ווערטער א חשבון פון הונדערט׳ער גרים וואס האבן שפעטער אויף געשטעלט טויזנט׳ער שטובער: "נֶאֱמָנִים לַיהו-ה וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה".

און ממילא וועלכע מענטש אויף דער וועלט קען זיך דא אוועק שטעלן און זאגן אז.. מורי ורבותי, "איך ווייס וויפיל יאר שרה אמינו האט באמת געלעבט"..? ! און די תירוץ אויף דעם איז דאך, אז קיינער נישט..!

ווייל עס איז דאך נישט דא קיין שום מענטש אויף דער וועלט וואס ווייסט וויפיל צענדליגע טויזנט׳ער יודישע קינדער האבן געדינט דעם אייבערשטן עד היום הזה א דאנק אונזער הייליגער באבע: "שָׂרָה אִמֵּינוּ" וואס האט זיי אזוי שיין מקרב געווען: "לְתוֹרָה וּלְיִרְאַת שָׁמַיִם וְלִצְנִיעוּת וְלִבָּרָכוֹת בְּכַוָּנָה".

און ממילא וועז איינער וועט דיר פרעגן אזא שאלה, אז.. זאג מיר נאר ר׳ יוד, וויפיל יאר האט שרה אמינו געלעבט..? ! וועסטו דאך איהם דעמאלט׳ס מוזן גלייך ענטפער׳ן, אז "איך ווייס נישט" וויפיל יאר שרה אמינו האט באמת

״געלעבט״, ווייל די אמת׳ע צאל וויפיל שרה אמינו האט געלעבט איז דאך בעצם גאר גאר א גרויסע ״סוד״, און עס איז נאר דא איין באשעפער אויף דער וועלט וואס ווייסט וויפיל יאר שרה אמינו האט אין אמת׳ן ״געלעבט״.

אבער ״מיר״..?! ״מיר״ ווייסן נאר אז אונזער הייליגער באבע שרה אמינו האט געלעבט: ״מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים״ – מיר ווייסן נאר אז אונזער הייליגער באבע שרה אמינו האט געלעבט צענדליגע הונדערט׳ער [און אפשר טויזנט׳ער] יארן לויט די חשבון וויפיל דורות זי האט אוועק געשטעלט אין איין טאג פון איר לעבן.

און ממילא דאס זאגט דיר דא דער הייליגער תורה הק׳, אז עס קען טאקע זיין אז עס איז געווען: ״וַיִּהְיוּ״ חַיֵּי שָׂרָה – אז עס קען טאקע זיין אז: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ האט טאקע נישט געהאט קיין גרינגע לעבן, אבער פונדעסווענען דאך איז אבער אירע יארן נאך אלץ געווארן געעכנט פאר: ״מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים״ – פונדעסווענען דאך איז אבער אירע יארן נאך אלץ געווארן געעכנט פאר צענדליגע הונדערט׳ער טויזנט׳ער יארן עד אין שיעור וערך.

איי.. וועסטו אבער פרעגן, אז איין מינוט ר׳ יוד, איך פארשטיי נישט וואס דא גייט פָאר..?! פון וואו קומט אזוי פיל יארן צו די חשבון פון די יארן וואס: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ האט געלעבט..?!

ענטפערט אונז אויף דעם די פסוק דא, און דער הייליגער תורה הק׳ זאגט אונז דא, אז די סיבה פארוואס די חשבון פון די יארן וואס: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ האט געלעבט איז געווען אזוי פיל איז, ווייל די אלע צענדליגע טויזנט׳ער

גרים וואס זענען ארויס געקומען פון די גרים וואס: "שָׁרָה אִמֵּינוּ" האט געמאכט האבן דאך שפעטער אויך זוכה געווען צו טוהן דעם רצון השם יתברך פאר צענדליגע הונדערט׳ער יארן.

און ממילא די אלע צענדליגע טויזנט׳ער יארן וואס זענען געטוהן געווארן: "מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וּצְדָקוֹת", איז דאך אלעס געווען אין די זכות פון: "שָׂרָה אִמֵּינוּ", און ממילא וועגן דעם ווערט דאס אלעס אריין געערבנט אין דעם כלל פון: "שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה", און די אלע יארן פון די אלע מענטשן וואס האבן מקיים געווען: "מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּזְכוּת שָׂרָה אִמֵּינוּ" ווערן צו געלייגט צו די חשבון פון: "שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה".

און דאס זאגט דאך אונז שוין טאקע רש"י הק׳ אויך אין די וואכעדיגע פרשה גלייך אין די אנהייב פון די וואכעדיגע פרשה, ווייל רש"י הק׳ זאגט דאך אונז שוין בפירוש אין די אנהייב פון די וואכעדיגע פרשה, אז די סיבה פארוואס עס שטייט די ווארט: "שָׂנָה" נאך א יעדע צאל וואס די פסוק רעכנט אונז דא אויס איז, כדי: "לוֹמַר לָךְ" – כדי דיר צו זאגן, אז: "שֶׁכָּל אֶחָד נִדְרַשׁ לְעַצְמוֹ" – אז יעדע צאל וואס די פסוק רעכנט אונז דא אויס ווערט "נאך געזוכט" פאר זיך אליין.

און יא ר׳ יוד, מיר ווייסן דאך שוין אלע, אז די לשון: "דּוֹרֵשׁ" איז דאך אויך א לשון פון "זוכן" כידוע, אזוי ווי עס שטייט דאך שוין טאקע בפירוש אין פסוק אין פרשת ואתחנן (קפיטל ד׳ פסוק כ"ט), אז: "וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת יהו-ה אֱלֹקֶיךָ" – אז אויב דו וועסט שטארק וועלן דעם אייבערשטן, דעמאלט׳ס: "וּמָצָאתָ" – דעמאלט׳ס וועסטו איהם סוף כל סוף טרעפן, און דו ווייסט פארוואס דו וועסט איהם סוף כל סוף טרעפן..?!

ווייל: כִּי "תִּדְרְשֶׁנּוּ" בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ – ווייל דו האסט דאך איהם אמת'דיג "אויף געזוכט", און ויבאלד דו האסט טאקע באמת געוואלט זיין נאנט צו איהם, ממילא וועגן דעם וועסטו טאקע סוף כל סוף קענען זוכה זיין צו: "קִרְבַת אֱלֹקִים".

און די לשון: "דּוֹרֵשׁ" ווערט דאך שוין טאקע אויך דערמאנט אויף דעם הייליגן "בית המקדש", ווייל עס ווערט דאך שוין געברענגט אויף כמה מקומות אין חז"ל, און ביי די פסוקים פון תיקון חצות שטייט דאך שוין טאקע אויך דעם לשון, אז: הֵן כָּל אֵלֶּה אֵין "דּוֹרֵשׁ" לְנַפְשִׁי וגו'.

און אין דעם לעצט'ן פסוק פון מגילת אסתר זאגט דאך אונז שוין דארטן די פסוק אויך דעם לשון, אז מרדכי הצדיק איז געווען א: "דּוֹרֵשׁ" טוֹב לְעַמּוֹ – אז מרדכי הצדיק פלעגט שטענדיג "זוכן" צו טוהן גוט'ס פאר זיין פאלק.

און ביי די תפילת המוספין פון די שלוש רגלים זאגן מיר דאך שוין טאקע אויך דעם לשון, אז: "מֶלֶךְ רַחֲמָן" – רחמנות'דיגער באשעפער: "רַחֵם עָלֵינוּ" – האב שוין רחמנות אויף אונז, און: "טוֹב וּמֵטִיב" – און גוט'ער באשעפער: "הַדָּרֵשׁ" לָנוּ – זוך אונז שוין אויף, און ברענג אונז שוין צוריק צו דיר הייליגער גרויסער טאטע אין הימל, אבער על כל פנים זעהט מען דאך שוין פון די אלע פלעצער אז די ווארט: "דּוֹרֵשׁ" קען מען דאך אויך טייטש'ן "זוכן".

און נישט נאר דעם, נאר די ווארט: "דּוֹרֵשׁ" מיינט דאך בעצם "שטארק זוכן", ווייל עס שטייט דאך שוין בפירוש אין פסוק אין פרשת ראה (קפיטל י"ג פסוק ט"ו), אז משה רבינו האט דעמאלט'ס געזאגט פאר די יודישע

קינדער, אז: "וְדָרַשְׁתָּ" וְחָקַרְתָּ וְשָׁאַלְתָּ הֵיטֵב – אז דו וועסט גוט גוט "דורש וחוקר" זיין אויב עס איז טאקע אמת אז: "יָצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי בְלִיַּעַל מִקִּרְבֶּךָּ וַיַּדִּיחוּ אֶת יֹשְׁבֵי עִירָם לֵאמֹר נֵלְכָה וְנַעַבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתֶּם", און דו וועסט דעמאלט׳ס גוט גוט נאך גיין די זאך, און ממילא זעהט מען דאך שוין פון דעם זייער קלאר, אז די וואָרט: "דּוֹרֵשׁ" מיינט דאך בעצם אז דו וועסט "שטארק זוכן".

און ממילא דאס מיינט אונז דא רש"י הק׳ צו זאגן, אז די סיבה פארוואס עס שטייט די וואָרט: "שָׁנָה" נאך א יעדע צאל וואס די פסוק רעכנט אונז דא אויס איז, כדי: "לוֹמַר לָךְ" – כדי דיר צו זאגן, אז: "שֶׁכָּל אֶחָד נִדְרַשׁ לְעַצְמוֹ" – אז יעדע צאל וואס די פסוק רעכנט אונז דא אויס וועט "נאך געזוכט" פאר זיך אליין.

און דאס מיינט דאך צו זאגן אין אנדערע ווערטער, אז א יעדע צאל וואס די פסוק רעכנט אונז דא אויס וועט גוט גוט נאך געזוכט און גוט גוט נאך געפארש׳ט וואס דאס מיינט צו זאגן, ווייל גיי זיי מברר וואס דאס מיינט: "מֵאָה שָׁנָה", און גיי זיי מברר וואס דאס מיינט: "עֶשְׂרִים שָׁנָה", און גיי זיי מברר וואס דאס מיינט: "שֶׁבַע שָׁנִים", ווייל מען רעדט דאך נישט דא פון קיין "זיבן יאר", און מען רעדט דאך נישט דא פון קיין "צוואנציג יאר", און מען רעדט דאך נישט דא פון קיין "הונדערט יאר".

נאר: "כָּל אֶחָד נִדְרַשׁ לְעַצְמוֹ" – נאר א יעדע צאל וואס די פסוק רעכנט אונז דא אויס וועט גוט גוט נאך געזוכט וואס דאס מיינט, ווייל מען רעדט דאך דא פון ריזיג׳ע סכומים פון יארן.

און די אמת איז דאך, אז דו קענסט בלייבן ביים זוכן, ווייל דו וועסט קיינמאל נישט צו קומען צו וויסן וויפיל יאר: "שָׁרָה אִמֵּינוּ" האט באמת געלעבט, ווייל: "שָׁרָה אִמֵּינוּ" האט דאך אויף געטוהן: "עַד אֵין שִׁיעוּר וְעֶרֶךְ" פאר יארן יארן לאנג: "עַד אֵין שִׁיעוּר וְעֶרֶךְ", און ממילא וועגן דעם איז אירע יארן צו געקומען צו גאר גאר א גרויסע חשבון, און נאר איין באשעפער אין הימל ווייסט ווי גרויס די חשבון פון: "שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה" איז געווען.

און די ווארט: "שָׁרָה" – איז דאך טאקע אויך גימטריא: י' [במספר קטן], ווייל יא ר' יוד, א יעדע יו"ד קען זיך דאך ארויס לערנען א מורא'דיגע מוסר השכל פון אונזער הייליגע באבע: "שָׁרָה אִמֵּינוּ", אז ווען א מענטש איז זוכה "מקרב" צו זיין א חבר בשעת ווען זיין חבר גייט אריבער א שווערע זמן, דעמאלט'ס האט ער נישט קיין השגה וויפיל גרויסע זכותים ער קויפט זיך איין לדורי דורות: "בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים".

ווייל געב נאר א קוק אויף דיין הייליגע באבע: "שָׁרָה אִמֵּינוּ", ווייל זי האט דאך מקרב געווען אזוי פיל פרויען: "לְתוֹרָה וּלְיִרְאַת שָׁמַיִם וְלִצְנִיעוּת וְלִבְרָכוֹת בְּכַוָּנָה", און זי האט דאך זיי אלע אויס געלערנט ווי אזוי א ערליכע יודישע מאמע דארף זיך אויף פירן, און.. געב א קוק, דער הייליגער "תורה" הק' ווייסט אפילו נישט כביכול וואס צו שרייבן אויף איר – דער הייליגער "תורה" הק' ווייסט אפילו נישט כביכול וויפיל יארן צו שרייבן אויף איר, נאר דער הייליגער תורה הק' זאגט אונז דא, אז די יארן פון: "שָׁרָה אִמֵּינוּ" איז: "כָּל אֶחָד נִדְרַשׁ לְעַצְמוֹ" – אז א יעדע יאר וואס: "שָׁרָה אִמֵּינוּ" האט געלעבט ווערט גוט גוט נאך געזוכט פאר זיך אליין, ווייל: "שָׁרָה אִמֵּינוּ"

האט דאך ״מקרב״ געווען הונדערט׳ער טויזנט׳ער פרויען א יאר, און ממילא וועגן דעם איז שווער צו זאגן וויפיל יאר: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ האט באמת געלעבט, ווייל שרה אמינו האט דאך אין אמת׳ן ״געלעבט״ אָן א שיעור יארן.

און עס איז דאך: ״אֵין קֵצָבָה לִשְׁנוֹתַיִךְ״ – און עס איז דאך בעצם נישט שייך צו זאגן וויפיל יאר: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ האט אין אמת׳ן ״געלעבט״, און עס איז אפשר אביסעל׳ע שווער צו זאגן אזעלכע ווערטער אויף אונזער הייליגע באבע: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״, אבער יא טייערע יודן, אויף אונזער הייליגע באבע: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ קען מען זאגן: ״בְּמָלֹא מוּבַן הַמִּלָּה״ די ווערטער פון אונזערע הייליגע חכמים אז: ״אֵין קֵצָבָה לִשְׁנוֹתַיִךְ״..!

איי.. ווער איינער אבער פרעגן, אז וואס הייסט..?! וואס זאגסטו מיר דא יעצט..?! דו זאגס׳ט מיר דא יעצט אז אויף: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ ליינט מען דעם מאמר חז״ל פון: ״אֵין קֵצָבָה לִשְׁנוֹתַיִךְ״..?! פון וואו נעמסטו דאס..?! האסטו כאטשיג געטראפן א שטיקל רמז אויף דעם..?!

און די תירוץ אויף דעם איז דאך, אז.. יא, אוודאי האבן מיר געטראפן א רמז אויף דעם אז אויף: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ ווערט געליינט דעם מאמר חז״ל פון: ״אֵין קֵצָבָה לִשְׁנוֹתַיִךְ״, ווייל די ווערטער: ״אֵין קֵצָבָה לִשְׁנוֹתַיִךְ״ – איז דאך טאקע אויך גימטריא: ״כִּי זָכְתָה שָׂרָה אִמֵּינוּ״ – ווייל: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ האט זוכה געווען צו דעם.

און דאס מיינט דאך צו זאגן אין אנדערע ווערטער, אז אויב איינער וועט דיר אמאל פרעגן אז.. זאג מיר נאר ר׳ יוד, פון ווּאו נעמסטו דאס אז אויף: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ ווערט געליינט דעם מאמר חז״ל פון: ״אֵין קְצָבָה לִשְׁנוֹתַיִךְ״..?!

וועסטו איהם דעמאלט׳ס ענטפער׳ן, אז יא ר׳ יוד: ״כִּי זָכְתָה שָׂרָה אִמֵּינוּ״ – אונזער הייליגע באבע: ״שָׂרָה אִמֵּינוּ״ האט זוכה געווען אז מען זאל ליינען אויף איר דעם מאמר חז״ל פון: ״אֵין קְצָבָה לִשְׁנוֹתַיִךְ״ דורך דעם וואס זי האט מקרב געווען טאג טעגליך אזוי פיל יודישע קינדער: ״לְתוֹרָה וְלַעֲבוֹדָה וּלְיִרְאַת יהו-ה טְהוֹרָה״:

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיהו–ה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל: לכאורה דארף מען דאך פארשטיין, אז ווּאו קומט אריין די פסוק פון: ״וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים״ וגו׳ גלייך פאר די שידוך פון יצחק..?!

און בכלל איז דאך שווער, ווייל אויב די פסוק זאגט אונז שוין דא אז: ״וְאַבְרָהָם זָקֵן״ – אויב די פסוק זאגט אונז שוין דא אז אברהם אבינו איז אלט געווארן, איז פארוואס פעלט דעמאלט׳ס אויס צו זאגן אז: ״בָּא בַּיָּמִים״ – איז פארוואס פעלט דעמאלט׳ס אויס צו זאגן אז אברהם אבינו איז אויך געקומען צוזאמען מיט זיינע אלע טעג..?! אוודאי איז אברהם אבינו געקומען צוזאמען מיט זיינע אלע טעג..?! וואס דען..?! ער איז געקומען אָן זיינע טעג..?!

און מיר ווייסן דאך שוין טאקע אלע אויך זייער גוט דעם באקאנט׳ן כלל וואס עס שטייט דאך שוין אין חז״ל (קידושין דף: ל״ב ע״א), אז וואו עס שטייט נאר די וואָרט: ״זָקֵן״, מיינט עס דעמאלט׳ס: ״זִקְנוּת לִשְׁבַח״ – מיינט עס דעמאלט׳ס עלטער׳קייט וואס איז א ״לויב״, אזוי ווי עס שטייט דאך שוין טאקע בפירוש אין פסוק ביי יצחק אבינו אין פרשת וישלח (קפיטל ל״ה פסוק כ״ט), אז: וַיִּגְוַע יִצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו ״זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים״, און ממילא וועז דו זאגס׳ט מיר די וואָרט: ״זָקֵן״, דעמאלט׳ס פארשטיי איך דאך שוין פון דעם אליין אז מען רעדט דא פון: ״זִקְנוּת לִשְׁבַח״ – דעמאלט׳ס פארשטיי איך דאך שוין פון דעם אליין אז מען רעדט דא פון א עלטער׳קייט וואס איז א ״לויב״.

און ממילא פארוואס דארף שטיין דא אין פסוק די וועָרטער: ״בָּא בַּיָּמִים״ – און ממילא פארוואס דארף שטיין דא אין פסוק די וועָרטער אז אברהם אבינו איז געקומען מיט אָן געפילט׳ע טעג, פון די וואָרט: ״זָקֵן״ אליין פארשטיי איך דאך שוין אז מען רעדט דאך דא פון א מענטש וואס איז: ״זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים״..?!

און נאך א קשיא איז דאך שוועָר דא, ווייל וואס איז בכלל די ברכה פון: וַיהוה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם ״בַּכֹּל״ – וואס איז בכלל די ברכה דא אז דער אייבערשטער האט דא געבענטש׳ט אברהם אבינו מיט ״אלעס״, לאמיר דיר פרעגן ר׳ יוד, איז דען א גוטע זאך פאר א יודיש קינד וועז ער פארמאגט ״אלעס״ אויף דער וועלט און ער דארף שוין גארנישט טוהן..?!

עס איז דאך די גרעסטע ״קללה״ וועז א מענטש פארמאגט אלעס וואס ער דארף נאר, ווייל אויב א מענטש פארמאגט שוין אלעס וואס ער דארף נאר,

דעמאלט׳ס איז דאך זיין ״יודיש׳קייט״ אין גאר גאר א גרויסע סכנה, ווייל אויב א מענטש האט אלעס, דעמאלט׳ס קען ער דאך נאך ח״ו פארלירן זיין: ״אֱמוּנָה״, און ער קען דאך נאך דעמאלט׳ס ח״ו אָן הייבן צו מיינען אז: ״כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה״, און ער קען דאך נאך שפעטער אראפ ווארפן פון זיך דעם: ״עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם״ מֵרֹב עֲשִׁירוּת.

און דער הייליגער תורה הק׳ זאגט דאך אונז שוין טאקע אויך בפירוש אין פסוק אין פרשת האזינו (קפיטל ל״ב פסוק ט״ו), אז: ״וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט״ – אז ווען מען זעטיגט זיך אָן מיט אסאך ״גשמיות״, דעמאלט׳ס קען מען דאך נאך שפעטער צו קומען אראפ צו ווארפן פון זיך דעם: ״עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם״, ווייל יא טייערע יודן, דאס פאסירט ווען מען האט צו פיל געלט, און ער קען דאך נאך שפעטער פארגעסן ח״ו אז עס איז דא א באשעפער אויף דער וועלט.

און ממילא עס איז דאך בכלל נישט קיין ״ברכה״ פאר א מענטש ווען ער פארמאגט ״אלעס״, און ממילא ווי אזוי קען דעמאלט׳ס זיין אז דער אייבערשטער האט געבענטש׳ט אברהם אבינו מיט די ברכה פון: ״בַּכֹּל״ – און ממילא ווי אזוי קען דעמאלט׳ס זיין אז דער אייבערשטער האט געבענטש׳ט אברהם אבינו מיט די ברכה אז ער וועט האבן ״אלעס״..?!

נאר די תירוץ אויף דעם איז, אז די וועלט פון: וַיהוה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם ״בַּכֹּל״ מיינט נישט צו זאגן אז דער אייבערשטער האט געבענטש׳ט אברהם אבינו מיט ״אלעס״ – די וועלט פון: וַיהוה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם ״בַּכֹּל״ מיינט נישט צו זאגן אז דער אייבערשטער האט געבענטש׳ט אברהם אבינו ״אז ער וועט האבן אלעס אויף דער וועלט״.

נאר די ווארט: "בַּכֹּל" מיינט צו זאגן, אזוי ווי עס שטייט ביי יעקב אבינו, ווייל ביי יעקב אבינו שטייט דאך שוין, אז יעקב אבינו האט דעמאלט׳ס געזאגט פאר זיין ברודער עשיו, אז: יֶשׁ לִי "כֹּל" – אז איך האב "אלעס", אבער איין מינוט ר׳ יוד, איך פארשטיי נישט וואס דו זאגס׳ט מיר דא..?! יעקב אבינו האט דען געהאט דעמאלט׳ס "אלעס אויף דער וועלט"..?!

בכלל נישט, ווייל יעקב אבינו האט טאקע דעמאלט׳ס געהאט גאר אסאך שאף און רינדער, אבער ער האט דען געהאט דעמאלט׳ס "אלעס אויף דער וועלט"..?!

נאר די תירוץ אויף דעם איז, אז.. ניין, יעקב אבינו האט נישט געהאט דעמאלט׳ס "אלעס אויף דער וועלט", נאר די וועלטער פון: יֶשׁ לִי "כֹּל" [ביי יעקב אבינו] מיינט סך הכל צו זאגן, אז יעקב אבינו האט דעמאלט׳ס געמיינט צו זאגן מיט דעם פאר זיין ברודער עשיו, אז איך בין "צופרידן" מיט אלעס וואס איך פארמאג, ווייל יעקב אבינו איז דאך שטענדיג געווען א: "שָׁמֵחַ בְּחֶלְקוֹ", און האט ער דאך שטענדיג געדאנקט דעם אייבערשטן אויף דאס וואס ער האט יא זוכה געווען צו באקומען: "מִתַּחַת יָדוֹ הָרְחָבָה וְהַמְּלֵאָה".

און ממילא די ברכה פון: "בַּכֹּל" מיינט צו זאגן, אז דער אייבערשטער האט דא געבענטש׳ט אברהם אבינו מיט די ברכה אז ער זאל שטענדיג קענען זיין א: "שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ", און יא טייערע יודן, דער אייבערשטער האט דא געבענטש׳ט אברהם אבינו מיט די ברכה אז וואס דער אייבערשטער וועט איהם נאר געבן, זאל ער שטענדיג זוכה זיין זיך צו פרייען מיט דעם.

און ממילא די ברכה פון: "בַּכֹּל" מיינט נישט צו זאגן אז אברהם אבינו וועט פארמאגן "אלעס אויף דער וועלט", ווייל פארמאגן "אלעס אויף דער וועלט" איז דאך בכלל נישט קיין "ברכה", נאר א "קללה", נאר די ברכה פון: "בַּכֹּל" מיינט, אז דער אייבערשטער האט דא געבענטש'ט אברהם אבינו מיט די ברכה אז ער זאל שטענדיג קענען זיין א: "שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ".

און אויף די קשיא וואס מיר האבן פריער געפרעגט אז וואו קומט אריין די פסוק פון: "וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים" וגו' גלייך פאר די שידוך פון יצחק איז די תירוץ, אז.. יא, א יעדע חתן וואס האלט פאר די חתונה דארף זיך דאך אין אמת'ן וואונטש'ן מיט די ברכה פון: "בַּכֹּל" – א יעדע חתן פאר די חתונה דארף זיך דאך אין אמת'ן וואונטש'ן צו קענען זוכה זיין צו זיין א: "שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ" מיט וואס ער גייט נאר דא באקומען אין די קומענדיגע שטיק צייט, און א יעדע חתן פאר די חתונה דארף זיך דאך אין אמת'ן וואונטש'ן צו קענען זוכה זיין זיך צו פרייען מיט סיי וואס דער אייבערשטער וועט איהם נאר געבן.

און ויבאלד פאר די חתונה דארף מען דאך האבן גרויסע כוחות צו קענען זיין א: "שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ", און ויבאלד פאר די חתונה דארף מען דאך האבן גרויסע כוחות צו קענען פארשטיין וואס דאס מיינט אז וואס איך באקום נאר קומט נאר פון דעם אייבערשטן, ממילא וועגן דעם האט דער אייבערשטער אריין געלייגט די ברכה פון: "בַּכֹּל" גלייך פאר די שידוך פון יצחק – ממילא וועגן דעם האט דער אייבערשטער אריין געלייגט די ברכה פון זיין א: "שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ" גלייך פאר די שידוך פון יצחק.

און אברהם אבינו איז דאך שוין איינמאל געווען א: "שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ", אזוי ווי מיר געפונען דאך שוין טאקע בפירוש אין דער הייליגער תורה הק' אז אברהם אבינו איז געווען א: "תָּמִים", און ער האט קיינמאל נישט געפרעגט דעם אייבערשטן אז: "לָמָּה" לֹא נָתַתָּה לִי זָרַע – און ער האט קיינמאל נישט געפרעגט דעם אייבערשטן אז "פארוואס" האסטו מיר נישט געגעבן קיין קינדער..?!

נאר ער האט זיך אזוי הויעך אויס געשמועס'ט פארן אייבערשטן, און ער האט דא געזאגט פארן אייבערשטן דעם לשון, אז: "הֵן" לִי לֹא נָתַתָּה זָרַע – אז דו האסט דאך מיר נישט געגעבן קיין קינדער, און ער האט זיך אזוי הויעך אויס געשמועס'ט מיטן אייבערשטן, און ער האט דא געזאגט פארן אייבערשטן, אז פון דעם וואס איך האב נישט קיין קינדער וועט דאך אויס קומען אז: "וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי" – פון דעם וואס איך האב נישט קיין קינדער וועט דאך אויס קומען אז "ישמעאל" וועט מיר ירשנ'ען..?! אבער אויב ווילסטו אזוי, דעמאלט'ס זאל זיין אזוי.

אבער ער האט חס ושלום קיינמאל נישט געפרעגט דעם אייבערשטן אז: "לָמָּה" לֹא נָתַתָּה לִי זָרַע – אבער ער האט חס ושלום קיינמאל נישט געפרעגט דעם אייבערשטן אז" פארוואס" האסטו מיר נישט געגעבן קיין קינדער..?! ווייל מען פרעגט נישט קיין קשיות אויפן אייבערשטן אז "פארוואס" האסטו געטוהן אזוי און אזוי..?! אדער "פארוואס" האסטו נישט געטוהן אזוי און אזוי..?!

ווייל א ערליכע יוד פרעגט דאך נישט קיין קשיות אויפן רבונו של עולם, נאר א ערליכע יוד לעבט דאך שטענדיג מיט: "אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה" אין דעם הייליגן:

״בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים״ אז וואס דער אייבערשטער טוט איז זיכער נאר גוט פאר מיר, און א ערליכע יוד ווייסט דאך שטענדיג בידיעה גמורה אז וואס דער אייבערשטער געבט מיר איז דאך זיכער די בעסטע וואס עס איז נאר שייך פאר מיר צו באקומען.

און א ערליכע יוד רעדט זיך דאך קיינמאל נישט אפ אויפן אייבערשטן, נאר א ערליכע יוד איז שטענדיג: ״מַצְדִּיק״ אֶת הַדִּין, און א ערליכע יוד זאגט דאך שטענדיג אז: ״צַדִּיק יהו-ה בְּכָל דְּרָכָיו״ – און א ערליכע יוד זאגט דאך שטענדיג אז דער אייבערשטער איז דאך זיכער געראטן מיט אלע זיינע וועגן וואס ער טוט נאר, און דער אייבערשטער איז דאך זיכער געראטן מיט אלע זיינע זאכן וואס ער טוט נאר פאר מיר.

און נישט נאר דעם, נאר א ערליכע יוד איז א: ״שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ״ – א ערליכע יוד ״פריידט״ זיך דאך שטענדיג מיט דאס וואס דער אייבערשטער האט איהם געגעבן, און ערליכע יוד דאנקט דאך שטענדיג דעם אייבערשטן אויף אלע גוטע זאכן וואס ער האט יא זוכה געווען צו באקומען פון דעם הייליגן באשעפער, און ער פרעגט נישט ח״ו דעם אייבערשטן אז ״פארוואס״ האסטו מיר נישט געגעבן דאס..?! און ״פארוואס״ האסטו מיר יא געגעבן דאס..?!

ווייל: ״לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם״ – ווייל א גוי פרעגט ״פארוואס״, אבער א יודיש קינד פרעגט נישט ״פארוואס״, נאר א יודיש קינד לעבט שטענדיג מיט: ״אֱמוּנָה״ און: ״בִּטָּחוֹן״ אין דעם הייליגן באשעפער אז אלעס וואס פאסירט נאר צו מיר איז אויס דרוק׳לעך נאר: ״לַהֲנָאָתִי וּלְטוֹבָתִי מַמָּשׁ מַמָּשׁ מַמָּשׁ״.

און אויב גייט מיר אמאל עפעס שווער, דעמאלט׳ס בעט איך גלייך דעם הייליגן באשעפער אז דער הייליגער באשעפער זאל מיר שוין ווייזן אז דאס איז אלעס בלויז: ״כָּל כֵּלּוֹ חֶסֶד בְּרֹב רַחֲמָיו וַחֲסָדָיו הַגְּדוֹלִים וְהַמְּרֻבִּים״.

און די ווארט: ״בִּטָּחוֹן״ – איז דאך טאקע אויך גימטריא: ״לָמָּה״, ווייל יא ר׳ יוד, אויב: ״לָמָּה״ – אויב האסטו חס ושלום קשיות אויפן אייבערשטן, און דו האלטס׳ט און איין פרעגן ״פארוואס״ און ״פארוואס״ און ״פארוואס״ און ״פארוואס״, זאלסטו דעמאלט׳ס זעהן צו ארבעטן אויף צו לעבן מיט: ״בִּטָּחוֹן״ אין דעם הייליגן: ״בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים״ אז אלעס וואס דער אייבערשטער טוט פאר מיר איז אויס דרוק׳לעך נאר: ״לַהֲנָאָתִי וּלְטוֹבָתִי מַמָּשׁ מַמָּשׁ״.

און די ווארט: ״בִּטָּחוֹן״ – איז דאך טאקע אויך גימטריא: ״מַה יְהֶיהּ״ – וואס וועט זיין..?! ווייל יא ר׳ יוד, אויב געפונסטו זיך ח״ו אמאל אין א שווערע ביטער׳ע מצב, און דו ביזט דעמאלט׳ס ארום געגומען מיט כל מיני שווערע פראבלעמען פון אלע זייטן, און עס שרייט דעמאלט׳ס ארויס פון דיין הארץ א ווי׳ געשריי אז אוי טאטע אין הימל.. זאג מיר שוין: ״מַה יְהֶיהּ״ – זאג מיר שוין וואס וועט דא זיין..?! און זאג מיר שוין: ״מַה יְהֶיהּ הַסּוֹף״..?!

האסטו דעמאלט׳ס איין תירוץ וואס קומט דיר דעמאלט׳ס בארואיגן, און דאס איז, אונזער הייליגער קרוין וואס רופט זיך: ״בִּטָּחוֹן״, און עס גייט דעמאלט׳ס ארויס א בת קול פון הימל וואס רופט דיר דעמאלט׳ס און זאגט דיר דעמאלט׳ס, אז שטארק זיך יודעל׳ע מיט אביסעל׳ע: ״בִּטָּחוֹן״ אין דעם גרויסן הייליגן: ״מָלֵא טוֹב וּמֵטִיב״, און ברענג אריין אביסעל׳ע: ״בִּטָּחוֹן״

אין דיין פאר ווייטאגט׳ע יודישע הערצער, און לאז זיך נישט פאר כאפן אין דעם טיפענישׂ פון דעם גרוב וואס רופט זיך: ״יְאוּשׁ״.

און דוקא אין דיין הארץ רייסענ׳דע ווייטאג וואס שרייט ארויס דעם ווי׳ גערשרי׳י פון: ״מַה יְהֶיֶה״ – און דוקא אין דיין הארץ רייסענ׳דע ווייטאג וואס שרייט ארויס דעם ווי׳ גערשרי׳י פון ״וואס וועט זיין״..?! דוקא דארטן זאלסטו אריין ברענגען קליינע טראפע׳לעך פון: ״בְּטָחוֹן״ אין דעם הייליגן באשעפער וואס פאר לאזט דיר נישט קיינמאל, און דוקא פון דיין פאר ווייטאגט׳ע מצב זאלסטו ארויס שרייען די וועלט פון: ״בִּטְחוּ בַיהוה עֲדֵי עַד כִּי בְיָהּ-ה יהו-ה צוּר עוֹלָמִים״, און יא ר׳ יוד, דו קענסט דאס באווייזן.

ווייל אלע: ״צָרוֹת״ און: ״יְסוּרִים״ וואס דו מאכס׳ט דא מיט איז דאך נאר א בלויז׳ע ״נסיון״ פון הימל, ווייל דער אייבערשטער וויל דאך דיר דא נאר אויס פראבירן מיט דעם צו זעהן אויב דו וועסט ווערן אינגאנצן פארלוירן וועז דו וועסט באקומען אזא און אזא שוועריקייט.

אבער א קלוג׳ער יוד.. וועלט נישט פארלוירן פון גארנישט, נאר א קלוגע יוד טאנצט אריין אין דעם ״נסיון״ אריין, און א קלוגע יוד זאגט דעמאלט׳ס פארן הייליגן באשעפער, אז הייליגער גרויסער טאטע אין הימל, דו האסט דאך מיר געגעבן די און די שוועריקייט.

און יא הייליגער טאטע אין הימל, איך וויס אז מיין צרה קומט נאר פון ״דיר״, און ממילא וועגן דעם זוך איך טאקע נישט קיין אנדערע מענטשן וואס זאלן מיר העלפן מיט דעם, נאר איך גיי גלייך צו ״דיר״, און איך גיס זיך גלייך אויס דאס הארץ פאר ״דיר״, און איך זאג שוין גלייך פאר דיר

הייליגער גרויסער טאטע אין הימל, אז.. געב נאר א קוק, "דו" האסט דאך מיר געשיקט דעם און דעם צרה, אבער אפילו אזוי לאז איך דיר אבער נאך אלץ נישט אפ הייליגער גרויסער טאטע אין הימל.

און עס איז געווען אפילו צדיקים וואס האבן זיך אָן געפרופן צום אייבערשטן בשעת וועו זיי האבן געהאט אמאל א גרויסע צרה, אז.. הייליגער באשעפער, עס איז דיר נישט געלונגען, ווייל דו האסט דאך מיר געגעבן אזא און אזא צרה, און דו האסט דאך געמיינט מיט דעם [כביכול], אז אפשר וועו איך וועל האבן אזא גרויסע צרה, וועל איך דיר שוין דעמאלט׳ס געבן א וואַרף אוועק און איך וועל שוין דעמאלט׳ס אָן הייבן צו טוהן דאס וואס דער גוי טוט וועו ער וועט אין כעס, אבער.. עס איז דיר נישט געלונגען הייליגער גרויסער טאטע אין הימל, ווייל איך האב ווייטער: "אֱמוּנָה" אין דעם הייליגן: "בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים" וואס איז: "בּוֹרֵא וּמַנְהִיג" די גאנצע בריאה מתחילה ועד סוף.

און וועו דער אייבערשטער זעהט אז דער יוד בלייבט סיי ווי סיי מיט זיין הייליגע: "אֱמוּנָה" אין דעם הייליגן: "בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים", רופט ער זיך דעמאלט׳ס [כביכול] אָן, אז: "נִצְחוּנִי בָּנַי" – אז מיין קינד האט מיר מנצח געווען, און דער אייבערשטער נעמט דעמאלט׳ס אינגאנצן אוועק די גאנצע שווערקייט פון דעם יוד וואס לעבט מיט: "בְּטָחוֹן".

ווייל דער יוד איז דאך שוין סיי ווי סיי ביי געשטאנען די געוואלדיגע גרויסע נסיון פון בלייבן מיט א ריינע: "בְּטָחוֹן" טראץ דעם וואס מען גייט אריבער גאר גאר א שווערע צרה.

און אברהם אבינו האט דאך טאקע נישט געפרעגט דעם אייבערשטן "פאר־וואס" ער האט נישט זוכה געווען צו קיין קינדער, נאר ער איז געווען א: "שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ", און ער האט זיך טאקע באמת "געפריידט" מיט די אלע גוטע זאכן וואס ער האט יא זוכה געווען צו באקומען פון דעם אייבערשטן, און ווי־באלד אברהם אבינו איז דאך טאקע געווען א אמת'ע: "שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ", ממילא וועגן דעם האט איהם טאקע דער אייבערשטער געבענטש'ט אזא סארט ברכה וואס זאל זיך ציען ווייטער אויף "יצחק" אויך, און שפעטער אויף "יעקב", און שפעטער אויף די קומענדיגע דורות וואס וועלן ארויס קומען פון יעקב אבינו, און אזוי ווייטער.. עד היום הזה, און דער אייבערשטער האט דעמאלט'ס געבענטש'ט אברהם אבינו אז אלע זיינע קינדער און אייניקל'ער זאלן שטענדיג קענען האבן די סייעתא דשמיא צו קענען שטענדיג זיין א: "שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ".

און ווי אזוי וועלן מיר אלע בעזרת השם יתברך קענען זוכה זיין צו האבן די: "סַיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא" צו קענען זיין שטענדיג א: "שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ".. ? !

און די תירוץ אויף דעם איז דאך, דורך די לאנגע המשכה פון די "ברכה" וואס דער אייבערשטער האט דא געבענטש'ט אברהם אבינו אז: וַיהוה-ה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם "בַּכֹּל" – דורך די לאנגע המשכה פון די "ברכה" וואס דער אייבערשטער האט דא געבענטש'ט אברהם אבינו אז אלע זיינע קינדער וועלן נאך גיין זיין שיינע אויס געטרעטענ'ע וועג פון זיין א: "שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ" אין א יעדע צייט.

און עס איז דאך טאקע אויך כדאי אָן צו מערקן דא, אז עס שטייט נישט אין די משנה אין אבות דעם לשון, אז: "אֵיזֶהוּ עָשִׁיר" – אז ווער איז א

רייכער..?! דער וואס איז א: "הַמְסַתֵּפֵק" בְּחֶלְקוֹ – דער וואס איז "צופרידן" מיט זיין חלק וואס דער אייבערשטער האט איהם געגעבן, נאר עס שטייט אין די משנה אין אבות דעם לשון, אז: "אַיזֶהוּ עָשִׁיר" – אז ווער איז א רייכער..?! דער וואס איז א: "הַשָּׂמֵחַ" בְּחֶלְקוֹ – דער וואס "פריידט" זיך מיט זיין חלק וואס דער אייבערשטער האט איהם געגעבן, ווייל א יודיש קינד דארף זיך דאך טאקע באמת "פרייען" מיט דאס וואס דער אייבערשטער האט איהם געגעבן.

און די אמת איז דאך, אז עס ליגט דאך בעצם באהאלטן גאר גאר גרויסע סודות אין דעם הייליגן פסוק פון: "וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים" וגו', ווייל מיר ווייסן דאך שוין אלע זייער גוט, אז עס ווערט דאך שוין קלאר געברענגט אין חז"ל (זוהר הקדוש בראשית דף: נ"ה ע"א), אז ביז א מענטש האט נישט חתונה, ווערט ער דעמאלט'ס אָן געפופן א: "פְּלַג גוּף" – ווערט ער דעמאלט'ס אָן געפופן א "א האלבע גוף".

ווייל בשעת ווען דער אייבערשטער שיקט אראפ א: "נְשָׁמָה" אויף דער וועלט, צו טיילט ער דאס דעמאלט'ס אין "צוויי" מענטשן, ווייל א האלבע: "נְשָׁמָה" לייגט ער דעמאלט'ס אריין אין א "מאן", און א האלבע: "נְשָׁמָה" לייגט ער דעמאלט'ס אריין אין א "פרוי".

און ווען עס קומט די ריכטיגע מינוט, טרעפן זיך דעמאלט'ס צוזאם די "מאן" מיט די "פרוי", און זיי האבן חתונה, און ערשט דעמאלט'ס באקומט די: "נְשָׁמָה" איר ריכטיג'ן "שלימות" און זי ווערט דעמאלט'ס צוריק איינס אזוי ווי זי איז געווען פאר ווען זי איז אראפ געקומען אויף דער וועלט.

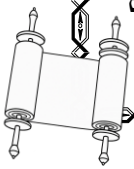
און עס שטייט דאך שוין טאקע אויך בפירוש אין פסוק אין פרשת בראשית (קפיטל ב׳ פסוק כ״ד), אז דער אייבערשטער האט דעמאלט׳ס געזאגט פאר אלע יודישע קינדער לדורות עולם, אז: עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ ״וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד״, ווייל איינמאל די מאן מיט די פרוי האבן חתונה און זיי זענען זוכה צו געבוירן א קינד, ווערן זיי דאך דעמאלט׳ס צוריק אזוי ווי איין מענטש.

און ביי ״יצחק אבינו״ איז דאך אויך געווען די זעלבע זאך, ווייל ווי לאנג ״יצחק אבינו״ האט נישט חתונה געהאט מיט ״רבקה אמינו״, איז ער דאך נאך געווען דעמאלט׳ס א: ״פְּלַג גּוּף״ – איז ער דאך נאך געווען דעמאלט׳ס א ״האלבע גוף״.

און די אנדערע חלק פון זיין: ״נְשָׁמָה״ איז דאך נאך אפילו נישט געבוירן געווארן ביז ווען יצחק אבינו איז ערשט געווארן זיבן און דרייסיג יאר אלט, און נאר ווען יצחק אבינו איז ערשט געווארן זיבן און דרייסיג יאר אלט, איז ערשט רבקה אמינו געבוירן געווארן.

און ווען עס איז שוין אָן געקומען די ריכטיגע מינוט אז יצחק אבינו זאל שוין א חתן ווערן, האט דעמאלט׳ס דער אייבערשטער כאילו געגעבן א ״נייע קינד״ פאר אברהם אבינו, ווייל ביז יעצט איז דאך נאך יצחק געווען א: ״פְּלַג גּוּף״ – ווייל ביז יעצט איז דאך נאך יצחק געווען א ״האלבע גוף״.

און ביז ״יצחק אבינו״ האט נישט חתונה געהאט מיט ״רבקה אמינו״ איז דאך נאך אפילו נאך נישט נתקיים געווארן אינגאנצן די ברכה פון דעם אייבערשטן וואס ער האט צו געזאגט פאר שרה אמינו אז שרה אמינו וועט

האבן א "זוהן", ווייל יצחק איז דאך נאך געווען ביז די חתונה א: "פְּלַג גוף" – ווייל יצחק איז דאך נאך געווען ביז די חתונה א "האלבע גוף".

און ממילא וועגן דעם איז דאך נאך נישט נתקיים געווארן אינגאנצן די צו זאג פון דעם אייבערשטן וואס דער אייבערשטער האט צו געזאגט פאר שרה אמינו אז זי וועט האבן א "זוהן", ווייל יצחק איז דאך נאך געווען דא א: "פְּלַג גוף" – ווייל יצחק איז דאך נאך געווען דא א "האלבע מענטש".

אבער איינמאל עס איז שוין אָן געקומען די ריכטיגע צייט אז יצחק אבינו זאל חתונה האבן, דעמאלט'ס איז: "וַיהו-ה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם" – האט דעמאלט'ס דער אייבערשטער געבענטש'ט אברהם אבינו מיט די ברכה פון: "בַּכֹּל", און וואס איז די ברכה פון: "בַּכֹּל"..?!

און די תירוץ אויף דעם איז דאך, אז די ברכה פון: "בַּכֹּל" איז דאך א "זוהן", אזוי ווי רש"י הק' זאגט דאך אונז שוין טאקע דא בפירוש, אז די וואָרט: "בַּכֹּל" – איז דאך טאקע גימטריא: "בֵּן" – א "זוהן", ווייל יא טייערע יודן, דאס איז דאך טאקע געווען די ברכה פון: "וַיהו-ה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם" – דאס איז דאך טאקע געווען די ברכה וואס דער אייבערשטער האט דא געבענטש'ט אברהם אבינו, אז וואס..?! אז: "בַּכֹּל" – אז ער וועט יעצט געבענטש'ט ווערן מיט א "נייע זוהן".

אבער דאס מאל וועט שוין זיין זוהן זיין א אמת'ע ריכטיגע זוהן – אבער דאס מאל וועט שוין זיין זוהן זיין א "גאנצע" זוהן, און נישט קיין: "פְּלַג גוף" אזוי ווי פריער, ווייל "יצחק אבינו" גייט דאך שוין דא יעצט ווערן א גאנצע מענטש דורך דעם וואס ער וועט חתונה האבן מיט "רבקה אמינו".

און עס שטייט דאך שוין טאקע אויך בפירוש אין חז"ל (סוטה דף: ב' ע"א), אז: "אַרְבָּעִים יוֹם קֹדֶם יְצִירַת הַוָּלָד" – אז פערציג טעג פאר וועז א קינד ווערט באשאפן בכלל, דעמאלט'ס: "בַּת קוֹל יוֹצֵאת וְאוֹמֶרֶת בַּת פְּלוֹנִי לְפְּלוֹנִי" – גייט דעמאלט'ס ארויס א בת קול פון הימל, און די בת קול רופט דעמאלט'ס אויס הויעך, אז דער און דער מענטש וואס גייט שפעטער אראפ קומען אויף דער וועלט, וועט חתונה האבן מיט דער און דער מענטש.

[און עס איז דאך טאקע אויך כדאי אָן צו מערקן דא, אז עס שטייט דא אין חז"ל דעם לשון, אז עס גייט ארויס א בת קול פון הימל פערציג טעג: קֹדֶם "יְצִירַת" הַוָּלָד – אז עס גייט ארויס א בת קול פון הימל פערציג טעג פאר וועז דאס קינד ווערט בכלל "נוצר".

און דאס מיינט דאך נישט צו זאגן אז עס גייט ארויס א בת קול פון הימל פערציג טעג פאר דאס קינד ווערט "געבוירן", נאר דאס מיינט צו זאגן אז עס גייט ארויס א בת קול פון הימל פערציג טעג פאר די "יצירה" פון דעם קינד, און פשטות איז דאך נישט דא קיין חילוק אין טייטש צווישן: אַתָּה "בְּרָאתָהּ" מיט: אַתָּה "יְצַרְתָּהּ", ווייל ביידע מיינען דאך בעצם אז "דו האסט איר באשאפן".

אבער על פי קבלה איז דאך אין אמת'ן יא דא א חילוק צווישן: אַתָּה "בְּרָאתָהּ" מיט: אַתָּה "יְצַרְתָּהּ", און די חילוק קלאפט אויס, לגבי דעם ענין פון די פיר עולמות וואס א יעדע יודישע: "נְשָׁמָה" איז מקושר אהין.

אבער עס איז דא אנדערע מפרשים וואס ווילן זאגן, אז עס איז יא דא א פשוט'ע נפקא מינה צווישן: אַתָּה "בְּרָאתָהּ" מיט: אַתָּה "יְצַרְתָּהּ", ווייל:

אַתָּה ״בְּרָאתָהּ״ מיינט דאך צו זאגן, אז דו האסט איר פשוט ״באשאפן״, און: אַתָּה ״יְצַרְתָּהּ״ מיינט דאך צו זאגן, אז דו האסט איר געגעבן א ״צורה״ מיט א: ״צֶלֶם אֱלֹקִים״].

און ביידע נשמות [וואס זענען דאך בעצם איינס] וועלן טאקע לכתחילה אראפ געשיקט צוזאמען, און וועלן עס קומט אָן די ריכטיגע מינוט, טרעפן זיי זיך דעמאלט׳ס צוזאמען, און זיי האבן דעמאלט׳ס חתונה.

און ממילא: ״וַיהוה-ה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם״ – און ממילא דאס איז טאקע געווען די ברכה וואס דער אייבערשטער האט דא געבענטש׳ט אברהם אבינו, אז וואס..?! אז: ״בַּכֹּל״ – אז ער וועט יעצט נאך אמאל זוכה זיין צו א: ״בֵּן״ – אז ער וועט יעצט נאך אמאל זוכה זיין צו א ניי געבוירן קינד, ווייל יצחק אבינו וועט דאך שוין יעצט א ״חתן״ ווערן בשעה טובה ומוצלחת, און א ״חתן״ איז דאך: ״כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד דָּמִי״ כידוע, אייי.. וועט איינער אבער פרעגן, אז פארוואס טאקע ווערט א חתן: ״כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד דָּמִי״..?!

אבער די תירוץ אויף דעם איז דאך שוין זייער פשוט, ווייל די תירוץ אויף דעם איז דאך, אז די סיבה פארוואס א חתן ווערט: ״כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד״ איז, ווייל ווען א חתן האט חתונה מיט זיין ריכטיג׳ן בת זוג, קומט דאך דעמאלט׳ס אויס, אז עס שאפט זיך דאך דא יעצט א ״נייע מענטש״, ווייל דורך דעם וואס די חתן און כלה האבן חתונה, שאפט זיך דאך דורך דעם א נייע: ״נְשָׁמָה״ – שאפט זיך דאך דורך דעם א נייע גאנצע: ״נְשָׁמָה״, און ממילא ווען דעם ווערן זיי דעמאלט׳ס ביידע געראכנט: ״כְּקָטַנִּים שֶׁנּוֹלְדוּ״.

און ווי נאר אברהם אבינו האט געהערט אז דער אייבערשטער בענטש׳ט איהם דא מיט די ברכה פון: ״בַּכֹּל״ – און ווי נאר אברהם אבינו האט געהערט אז דער אייבערשטער בענטש׳ט איהם דא מיט די ברכה אז ער וועט יעצט נאך אמאל זוכה זיין צו א: ״בֵּן״ – אז ער וועט יעצט נאך אמאל זוכה זיין צו א ניי געבוירן קינד, האט ער שוין דא גלייך פארשטאנען וואס דער אייבערשטער וויל איהם דא מרמז זיין, ער האט שוין דא גלייך פארשטאנען אז דער אייבערשטער וויל איהם דא מרמז זיין אז עס איז שוין געקומען די צייט אז יצחק זאל א ״חתן״ ווערן.

[און פארשטייט זיך.. אז עס איז דאך נאך דא נאך פארשידענ׳ע באהאלטענ׳ע סודות וואס ליגט באהאלטן אין דעם ווארט: ״בַּכֹּל״ וואס האט מרמז געווען פאר אברהם אבינו אז ער דארף שוין אָן הייבן צו טוהן ״השתדלות״ פון זיין זייט אז יצחק זאל א ״חתן״ ווערן, אבער מיר וועלן נישט יעצט אלעס ארויף ברענגען דא אויפן טיש].

אבער על כל פנים.. וועז אברהם אבינו האט געהערט אז דער אייבערשטער גייט איהם דא בענטשן מיט א נייע זוהן, דעמאלט׳ס האט ער שוין גלייך פארשטאנען וואס דער אייבערשטער וויל איהם דא מרמז זיין מיט דעם, און ער האט טאקע דעמאלט׳ס גלייך אָן געהויבן צו טוהן ״השתדלות״ אז יצחק זאל א ״חתן״ ווערן, און ער האט טאקע דעמאלט׳ס גלייך געטוהן די פעולה פון: ״וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ הַמֹּשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֶרֶכִי״ – און אברהם אבינו האט טאקע דעמאלט׳ס גלייך געזאגט פאר זיין קנעכט אליעזר אז ער זאל איהם שוועריען אז ער וועט נישט נעמען א

פרוי: "מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ", נאר ער וועט גיין: "אֶל אַרְצִי וְאֶל מוֹלַדְתִּי תֵּלֵךְ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי לְיִצְחָק". דערנאך ענטפערט ער: "אוּלַי לֹא תֹאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרַי אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת הַהָשֵׁב אָשִׁיב אֶת בִּנְךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָצָאתָ מִשָּׁם", נאר ווען זי וועט נישט וועלן קומען מיט מיר, זאל איך דיין זון ווידער ברענגען צוריק אהין וואו איך בין ארויס? "וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תָּשִׁב אֶת בְּנִי שָׁמָּה", אברהם אבינו האט אים געזאגט: "השמר לך לך מער באריכות]", אויב דו וועסט ווידער ברענגען מיין זון אהין, וועסט דו נישט אומקומען?

און ממילא קומט דאך אויס פון דעם, אז די פסוק פון: "וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים" וגו' קומט שוין איינמאל אריין פאר די שידוך פון יצחק, ווייל דאס איז דאך געווען די זאך וואס האט מרמז געווען אברהם אבינו אז ער מוז שוין גיין אויף זוכן א "שידוך" פאר זיין זוהן יצחק.

און די וואַרט: "בַּכֹּל" – איז דאך טאקע אויך גימטריא: "יהו-ה יהו-ה" – צוויי מאל דעם שם הוי-ה, און דאס גייט דאך אוודאי ארויף אויף דעם איין איינציג'ן מאל: "יהו-ה יהו-ה" וואס עס שטייט אין דער הייליגער תורה הק', און דאס איז דאך אוודאי די הייליגע: "שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹתֶיךָ שֶׁל רַחֲמִים הַכְּתוּבִים בְּתוֹרָתֶךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר", אזוי ווי עס שטייט דאך שוין טאקע בפירוש אין פסוק אין פרשת כי תשא (קפיטל ל"ד פסוק ו'), אז דער אייבערשטער איז דאך: "יהו-ה יהו-ה אֵ-ל רַחוּם וְחַנּוּן" וגו', און די פסוק זאגט דאך אונז שוין טאקע דארטן בפירוש, אז דער אייבערשטער איז דאך א: "רַב חֶסֶד וֶאֱמֶת" פאר די אלע וואס פירן זיך אויף מיט די הייליגע מדה פון: "חֶסֶד".

און מיר ווייסן דאך שוין טאקע אלע אויך זייער גוט, אז אברהם אבינו האט דאך שוין געהאלטן דא נאך אזעלכע שווערע נסיונות פון די "עקידה" און "מיתת שרה" [לויט כמה שיטות, אזוי ווי מיר האבן דאך שוין ערקלערט אין פרשת לך לך מער באריכות], און אברהם אבינו האט דאך שוין געהאלטן דא נאך כמה וכמה שווערע נסיונות וואס דער אייבערשטער האט איהם דא אויס פראבירט.

און ווּיבאלד אברהם אבינו איז געבליבן מיט זיין ריינע: "אֱמוּנָה" אין דעם הייליגן באשעפער אז די אלע נסיונות וואס ער איז אריבער געגאנגען זענען טאקע בלויז געווען: "אַךְ וְרַק לַהֲנָאָתוֹ וּלְטוֹבָתוֹ", ממילא וועגן דעם האט איהם דער אייבערשטער דא געזאגט, אז דו זעהס'ט: "אַבְרָהָם עַבְדִּי".. ?!

איך בענטש דיר דא יעצט מיט די ברכה פון: "בַּכֹּל" – איך בענטש דיר דא יעצט מיט די ברכה אז עס וועט דיר שטענדיג באגלייטן מיין הייליגע מדה פון: "יהו-ה יהו-ה אֵ-ל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת", און איך וועל שטענדיג גיין מיט דיר און מיט דיינע אייניקל'ער עד סוף כל הדורות: בְּמִדַּת "הַחֶסֶד" וּבְמִדַּת "הָרַחֲמִים".

און: "וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל יָשׁוּב חֲרוֹן אַפֶּךָ" – און איך וועל טאקע אויך שטענדיג גיין מיט דיר און מיט דיינע אייניקל'ער עד סוף כל הדורות מיט מיין הייליגע מדה פון: "אֶרֶךְ אַפַּיִם", און איך וועל פאר לענגער'ן מיין צארן אויף זיי, און איך וועל זיי נישט שטראפן אזוי שנעל אפילו אויב עס וועט ח"ו זיין אויף זיי גאר גאר א גרויסע: "חֲרוֹן אַף", איי.. פארוואס..?!

די תירוץ אויף דעם איז, ווייל דיין: "מִדַּת הַחֶסֶד" און דיין: "מִדַּת הָרַחֲמִים" קען מען דאך נישט אפ שאצן אברהם מיין קנעכט, ווייל דו האסט זיך דאך אזוי שיין אפ געגעבן מיט די אלע געסט וואס זענען געקומען ביי דיר אין געצעלט אזוי פיל יארן, און דו האסט דאך זיי נאך אפילו מקרב געווען: "תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה", און דו האסט דאך זיי נאך אפילו געמאכט פאר ערליכע יודן: "שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת".

און ממילא וועגן דעם זאג איך דיר צו אברהם מיין קנעכט, אז: "שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד", און איך וועל דיר שטענדיג באשיצן צוזאמען מיט אלע דיינע קינדער און אייניקל׳עך: "כְּנָשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף", און: "נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר", און די גרעסטע שונאי ישראל וועלן קיינמאל נישט מצליח זיין אויס צו מעקן דיינע קינדער, זאל דער שונא ישראל הייסן: "לָבָן", אדער: "עֲמָלֵק", אדער: "הָמָן הָרָשָׁע", אדער א אנדערע שונא ישראל, עס איז נישט קיין שום נפקא מינה ווי אזוי ער זאל נאר הייסן.

ווייל: "שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ" – ווייל אין א יעדע דור וועט טאקע שטענדיג אויף שטיין א אנדערע שונא ישראל וואס וועט מיינען אז ער וועט שוין מצליח זיין צו מאכן א סוף צו דעם יודיש׳ן פאלק, אבער אלעמאל וועט זיך דאס אויס לאזן מיט דעם זעלב׳ן סוף אז: "וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם", און דער אייבערשטער וועט מיט זיינע גרויסע: "חֲסָדִים" שטענדיג באשיצן אלע אייניקל׳עך פון אברהם אבינו: "הַנִּקְרָא אִישׁ הַחֶסֶד".

ווייל אויב דו האסט באשיצט אויף מיינע באשעפענישן, דעמאלט׳ס וועל איך דיר צוריק באצאלן: "מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה" און: "אָנֹכִי מָגֵן לָךְ" – און איך וועל דיר אויך באשיצן פון אלעם בייזען און פון אלעם שלעכט׳ן.

און ממילא: "אַל תִּירָא" – און ממילא האב נישט מורא אברהם מיין קנעכט פון קיינעם, ווייל מיינע גרויסע: "חֲסָדִים וְרַחֲמִים" וועלן דאך דיר שטענדיג באשיצן עד סוף כל הדורות, און עס וועט מקיום ווערן ביי דיר דעם פסוק פון: "וַעֲשֵׂה חֶסֶד עִם אֲדֹנִי אַבְרָהָם", און איך וועל דיר שטענדיג ארויס ווייזן

מיין הייליגע נאמען: "יהו-ה" וואס איז דאך רומז אויף: "מִדַּת הַחֶסֶד" כידוע.

און אויף דעם חלק וואס מיר האבן פריער געפרעגט אז פארוואס שטייט דא אין פסוק די ווערטער: "בָּא בַּיָּמִים", עס שטייט דאך שוין: "וְאַבְרָהָם זָקֵן".. איז די תירוץ, ווייל די פסוק האט אונז דא געוואלט מגלה זיין, אז מיר זאלן וויסן, אז אברהם אבינו איז געווען: "בָּא בַּיָּמִים", און די "טעג" פון אברהם אבינו [און די "יארן" פון אברהם אבינו] זענען געווען אָן געפילט מיט: "כְּבוֹד שָׁמַיִם", ווייל דאס איז דאך געווען די גאנצע ציל פון "אברהם אבינו", אז עס זאל נתקדש ווערן: "שֵׁם שָׁמַיִם בָּעוֹלָם".

און די ווארט: "בָּא" איז דאך די זעלבע אותיות ווי די ווארט: "אָב", ווייל די פסוק וויל דאך אונז דא זאגן, אז דער הייליגער: "אָב" הָרַחֲמָן איז געווען די איינציגסט'ע זאך וואס עס האט זיך געפונען: "בַּיָּמִים" – אין די "טעג" פון אברהם אבינו, [און אין די "יארן" פון אברהם אבינו], ווייל די גאנצע ציל פון אברהם אבינו אויף דער וועלט איז דאך נאר געווען איין זאך, און דאס איז, צו פאר שאפן א: "נַחַת רוּחַ" פאר זיין הייליגן טאטן אין הימל, און מקדש זיין: "שְׁמוֹ הַגָּדוֹל בָּעוֹלָם".

איי.. וועט איינער אבער פרעגן, אז נו.. דו ביזט געוועכט טאקע אז אברהם אבינו איז טאקע געווען א מורא'דיגע יוד, ווייל ער האט זיך דאך ממש אריין געווארפן אין א הייסע קאלעך אויווען: עַל "קִדּוּשׁ יהו-ה", נו שוין, איך פארשטיי, איך הער וואס דו זאגס'ט מיר דא, אבער "איך" בין דאך אבער אזוי ווייט פון די מדריגה פון "אברהם אבינו", און איך בין דאך יעצט ווייטער געבליבן די זעלבע מענטש, און ממילא וואס ווילסטו פון מיר..?!

דו מיינס׳ט טאקע אז איך קען אויך גורם זיין: ״בִּזְמַן הַזֶּה״ אזא גרויסע: ״קְדוּשׁ יהו-ה״ אזוי ווי אברהם אבינו האט גורם געווען: ״בַּיָּמִים הָהֵם״..?!

און די תירוץ אויף דעם איז דאך, אז יא ר׳ יוד, דו קענסט אויך גורם זיין גאר גאר א גרויסע: ״קִידּוּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם״ היינטיגע צייטן אויך, ווייל עס שטייט דאך שוין בפירוש אין חז״ל, אז די גרעסטע: ״קְדוּשׁ יהו-ה״ וואס א יודיש קינד קען מאכן היינטיגע צייטן איז, וועז א יודיש קינד קומט אריין אין בית המדרש, און ער ענטפערט הויעך אויפן קול: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא״ מיט גרויס כוונה.

און דאס איז דאך בעצם גאר גאר א גרויסע ״נסיון״ פאר א מענטש, ווייל עס איז דאך אסאך מאל שווער פאר א מענטש צו גלייבן אז אזא פשוט׳ע גרינגע מצוה ווי ענטפער׳ן הויעך: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכַוָּנָה״ איז גורם אזא גרויסע: ״קְדוּשׁ יהו-ה״ אין אלע: ״עוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים״, אבער דאס איז דאך די מציאות, וואס קען מען טוהן..?!

און מיר זאגן דאך שוין טאקע אלע אויך א יעדן טאג ביים דאוונען, אז.. הייליגער באשעפער, מיר בעטן דיר אז: ״קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שִׁמֶךָ״ – מיר בעטן דיר אז דו זאלסט הייליגן דיין נאמען אויף די אלע מענטשן וואס הייליגן דיין נאמען א יעדן טאג אין שוהל, און: ״וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָמֶךָ״ – און דו זאלסט שוין הייליגן דיין גרויסן נאמען אויף די גאנצע וועלט.

און אויב מיר הייליגן דעם הייליגן באשעפער׳ס נאמען ״הויעך״ אין בית המדרש, רופן מיר דאך דעמאלט׳ס אלע אויס מיט דעם קלאר, אז מיר זענען

זיכער, אז אין דעם זכות וואס מיר ענטפער׳ן אלע: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא״ מיט גרויס כוונה וועט דאך זיכער זיין אז: ״וְהוֹשִׁיעֵנוּ בְּקָרוֹב״ – אין דעם זכות וואס מיר ענטפער׳ן אלע: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא״ מיט גרויס כוונה וועט דאך אונז דער אייבערשטער זיכער בקרוב באגיסן מיט אלע גוטע: ״יְשׁוּעוֹת וּרְפוּאוֹת וְכָל טוּב סֶלָה״.

איי פארוואס..?! די תירוץ אויף דעם איז, ווייל: ״לְמַעַן שְׁמְךָ״ – ווייל מיר האבן דאך געהייליג׳ט דיין גרויסן נאמען אין בית המדרש מיט גרויס כוונה, און אויף דעם פירט אונז טאקע אויס די פסוק דא די ווערטער פון: ״בָּרוּךְ הַמְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ בָּרַבִּים״, ווייל די גרעסטע: ״קִדּוּשׁ יהו-ה״ וואס א מענטש קען נאר מאכן היינטיגע צייטן א יעדן טאג עטליכע מאל א טאג גרינגערהייט איז דאך, צו ענטפער׳ן: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכַוָּנָה״.

און דער ענין איז דאך שוין טאקע אויך מרומז אין דעם פסוק פון: ״וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים״ וגו׳, ווייל די ווערטער: ״וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא״ – איז דאך טאקע אויך סופי תיבות: ״אָמֵן״, ווייל יא ר׳ יוד, דער הייליגער תורה הק׳ וויל אונז דא מגלה זיין מיט דעם, אז מיר זאלן אלע גוט געדענקען, אז: ״וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא״ – אז די אלע טעג וואס אברהם אבינו האט געלעבט אויף דער וועלט זענען געווען אָן געפילט מיט: ״אָמֵן״ – אלע טעג וואס אברהם אבינו האט געלעבט אויף דער וועלט זענען געווען אָן געפילט מיט: ״קִידּוּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם״, און אלע טעג וואס אברהם אבינו האט געלעבט אויף דער וועלט זענען געווען אָן געפילט מיט: ״כְּבוֹד שָׁמַיִם״.

און דאס איז דאך געווען די איינציגסט׳ע זאך וואס עס האט זיך געפונען: ״בַּיָּמִים״ – און דאס איז דאך געווען די איינציגסט׳ע זאך וואס עס האט זיך געפונען אין די טעג פון אברהם אבינו.

און די פסוק האט אונז דא געוואלט לאזן וויסן מיט דעם, אז יא ר׳ יוד, מיר האבן אויך היינטיגע צייטן דעם זעלב׳ן געלעגענהייט גורם צו זיין גאר גאר א גרויסע: ״קִדּוּשׁ יהו-ה״, ווייל דורך דעם וואס מיר ענטפער׳ן אלע הויעך אויפן קול: ״אָמֵן״ און: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא״, קענען מיר דאך אויך זוכה זיין צו מאכן גאר גאר א גרויסע: ״קִידּוּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם״ אויף אלע: ״עוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים״.

און די כח פון: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא״ פארמאגט דאך אויך גאר גאר א גרויסן כח כידוע, און דאס קען דאך צוברעכן די שטערקסט׳ע גזירות וואס עס איז נאר דא אויף דער וועלט, אזוי ווי עס איז דאך שוין טאקע באקאנט פאר א יעדעם איינעם, אז עס ווערט דאך שוין קלאר געברענגט אין חז״ל (שבת דף: קי״ט ע״ב), אז: ״כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה״ – אז א יעדער איינער וואס ענטפערט: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא״ מיט זיין גאנצן כח, אפילו אויב עס איז נגזר געווארן אויף איהם א: ״גְּזֵרָה מִן הַשָּׁמַיִם״ אז ער גייט ליידער דארפן ליידן צרות צרורות פאר גאנצע זיבעציג יאר, איז אבער נאך אלץ: ״קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ״ – צו רייסט מען איהם אבער נאך אלץ זיין: ״גְּזַר דִּין״ וואס עס איז דא אויף איהם.

און ער קען מיט דעם צו רייסן אפילו אזא: ״גְּזַר דִּין״ וואס איז שוין אפ געזיגל׳ט געווארן אז עס זאל קומען שלעכט׳ס פאר גאנצע ״זיבעציג״ יאר, און עס ווערט דאך שוין טאקע אויך געברענגט אין די ספרים הק׳, אז וועו א

יודיש קינד ענטפערט: "אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא" מיט א קול, דעמאלט׳ס איז ער זוכה צו: "אֲרִיכוּת יָמִים".

און דער ענין איז דאך בעצם נוגע פאר א יעדע מענטש, ווייל אסאך מאל קען זיך דאך א מענטש מאכן א חשבון און טראכטן, אז איך בין דאך שוין סיי ווי סיי אזא גרויסע בעל עבירה, און ממילא וואס ווילסטו פון מיר מיין טייערע חבר..?! דו ווייסט וואס פאר א גרויסע גיהנם ווארט מיר אפ אויבן אין הימל..?! און דו ווייסט וויפיל צרות עס קען נאך קומען אויף מיר אויף דער וועלט..?! און ממילא אויב אזוי.. לאז מיר אפ מיין טייערע חבר, און לאז מיר לעבן א חיים טובים.

ווייל וואס ווילסטו אז איך זאל טוהן..?! איך בין דאך שוין סיי ווי סיי פארלוירן דורך מיינע שלעכטע מעשים וואס איך האב שוין אפ געטוהן..?! אבער ניין ר׳ יוד, עס איז דאך נישט אמת, ווייל אויף אזעלכע וועלטער איז דאך דא צוויי שטארקע תירוצים.

א) אז דו ביזט נישט געראטן ר׳ יוד, ווייל חז״ל זאגן דאך אונז שוין בפירוש, אז: "כָּל הָעוֹנָה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ", און ממילא די ענין פון: "אָמֵן" קען דיר דאך נאך רואיגערהייט ראטעווען פון אלע דיינע צרות אויף "דער וועלט".

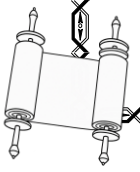
ב) אז דו ביזט נישט געראטן ר׳ יוד, ווייל חז״ל (שבת דף: קי״ט ע״ב) זאגן דאך אונז שוין בפירוש, אז: "כָּל הָעוֹנָה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא" דעמאלט׳ס: "פּוֹתְחִין לוֹ שַׁעֲרֵי גַן עֵדֶן", און ממילא די ענין פון: "אָמֵן" קען דיר דאך נאך אויך רואיגערהייט ראטעווען פון אלע דיינע עונשים אויף "יענע וועלט",

ווייל אויב דו האסט געזענטפערט: "אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא" אויף דער וועלט, דעמאלט'ס עפענט מען דיר דאך אויף אלע טירן פון: "גַּן עֵדֶן" אויף יענע וועלט, און דאס וועט דאך דיר ראטעוועז פון אלע דיינע עונשים אויף "יענע וועלט".

און די ווארט: "אָמֵן" – איז דאך טאקע אויך ראשי תיבות: "**אֲנִי מְצָרוֹתַי נְצַלְתִּי**" – איך בין געראטעוועט געווארן פון אלע מיינע צרות, סיי פון מיינע צרות אויף "דער וועלט" בין איך געראטעוועט געווארן, און סיי פון מיינע צרות אויף "יענע וועלט" בין איך געראטעוועט געווארן, ווייל וועז א יודיש קינד ענטפערט הויעך אויפן קול: "אָמֵן" און: "אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא", באקומט ער דאך דורך דעם א "הבטחה גמורה", אז: "**אֲנִי מְצָרוֹתַי נְצַלְתִּי**" – אז ער איז געראטעוועט געווארן פון אלע זיינע צרות: "בָּזֶה וּבְבָא".

און צדיקים האבן דאך אונז שוין טאקע אויך געזאגט, אז וועז א יודיש קינד ענטפערט: "אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא", דעמאלט'ס איז דאך דאס פונקט אזוי ווי ער שרייט אויס הויעך אז: "יְחִי הַמֶּלֶךְ"..! און ער איז דאך דעמאלט'ס ממתיק מיט דעם אלע דינים וואס עס איז נאר דא אויף איהם, און ער קען דעמאלט'ס אפילו צו רייסן מיט דעם א שלעכטע גזירה וואס האט געדארפט קומען אויף איהם פאר גאנצע "זיבעציג יאר".

און דאס איז דאך די "ערשטע זאך", אויס צו שרייען דעם: "אָמֵן" מיטן גאנצן כח, און דער הייליגער תורה הק' זאגט דאך אונז שוין טאקע אויך בפירוש אין פסוק אין פרשת בראשית (קפיטל א' פסוק א'), אז: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא" – אז די ערשטע זאך איז: "בָּרָא", און די ווארט: "בָּרָא" – איז דאך טאקע אויך ראשי תיבות: "**אָמֵן בְּקוֹל רָם**".

ווייל יא ר׳ יוד, דאס איז דאך די ערשטע זאך אויף דער וועלט, די ערשטע זאך אויף דער וועלט איז, צו ענטפער׳ן הויער: ״אָמֵן בְּקוֹל רָם״ און מרבה זיין: ״כְּבוֹד שָׁמַיִם״ אויף דער וועלט.

און די ווארט: ״בְּרֵאשִׁית״ – איז דאך טאקע אויך ראשי תיבות: ״תַּעֲנֶה בְּכַוָּנָה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא״, ווייל יא ר׳ יוד, דעם ענין פון: ״תַּעֲנֶה בְּכַוָּנָה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא״ מיט דעם ענין פון: ״אָמֵן בְּקוֹל רָם״ זענען דאך איינער פון די ערשטע זאכן וואס א יודיש קינד דארף זיך דאך מדבק זיין אין דעם.

און נאך מער פון דעם זאגן דאך אונז שוין חז״ל, ווייל חז״ל זאגן דאך אונז שוין אויך בפירוש, אז ווען א מענטש וועט ארויף קומען אויף יענע וועלט, דעמאלט׳ס וועט ער זיך נישט קענען מוחל זיין אויף דעם וואס ער האט נישט גע׳ענטפערט: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא״, ווייל ווען א מענטש וועט זעהן וויפיל א יעדע: ״אָמֵן״ איז וועלד אויבן אין הימל, דעמאלט׳ס וועט ער זיך דאך נישט קענען צו זיך קומען פון גרויס עגמת נפש אז ער האט נישט גענוג מאל גע׳ענטפערט: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא״ אויף דער וועלט, און ער וועט דעמאלט׳ס טראכטן צו זיך, אז אוי וויי.. וואו בין איך געווען אלע מיינע יארן..?! און וויפיל אמנ׳ס האב איך ארויס געלאזט פון מיינע הענט במזיד און איך האב זיי נישט ארויס געזאגט ווי עס דארף צו זיין..?! איך בין דאך געווען אזא נער, ווייל יעצט זעה איך שוין איין ווי גרויס איין: ״אָמֵן״ איז.

אבער דעמאלט׳ס וועט דאך שוין זיין אבער צו שפעט, ווייל חז״ל זאגן דאך אונז שוין בפירוש אין די משנה אין אבות (פרק ד׳ משנה ט״ז), אז: ״הַתְקֵן עַצְמְךָ בִּפְרוֹזְדוֹר״ – אז א מענטש זאל זעהן זיך גוט אָן צו גרייטן אויף דער וועלט וואס איז דאך נאר דומה צו א: ״פְּרוֹזְדוֹר״ – א מענטש זאל זעהן זיך

גוט אָן צו גרייטן אויף דער וועלט וואס איז דאך נאר דומה צו א פָּאר צימער: "כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לְטָרַקְלִין" – כדי אז ער זאל שפעטער קענען אריין גיין אין "גן עדן" וואס איז דאך דומה צו א: "טְרַקְלִין" – כדי אז ער זאל שפעטער קענען אריין גיין אין "גן עדן" וואס איז דאך דומה צו א שיינע גרויסע פאלאץ, און וואס מען גרייט זיך צו פון פריער, דאס האט מען שפעטער, ווייל: "מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת".

און בכלל.. זאגן דאך אונז שוין חז"ל, אז די ענין פון: "אָמֵן" איז דאך מסוגל פאר אלע מיני ישועות וואס עס איז נאר שייך אויף דער וועלט, ווייל די ענין פון: "אָמֵן" איז דאך מסוגל אויס צו היילן קראנקע, אזוי ווי עס איז דאך שוין טאקע באקאנט פאר א יעדעם איינעם די באקאנט'ע מעשה אז א: "נְשָׁמָה" איז אמאל אראפ געקומען פון יענע וועלט, און זי האט דעמאלט'ס מגלה געווען, אז אין דעם זכות פון איין: "אָמֵן" וואס א יודיש קינד האט גע'ענטפערט, האט ער געברענגט מיט דעם גאר א גרויסע "רפואה" פאר א חולה מסוכן וואס האט שוין ממש געהאלטן ביים שטארבן ל"ע, ווייל יא טייערע יודן, דאס איז דאך די אמת, אז א: "אָמֵן" איז מסוגל פאר די גרעסטע "ישועות ורפואות" וואס עס איז נאר שייך אויף דער וועלט.

און די וואָרט: "אָמֵן" – איז דאך טאקע אויך גימטריא: "צֵא" – גיי ארויס, ווייל יא ר' יוד, אויב א יודיש קינד ענטפערט: "אָמֵן בְּקוֹל רָם" ווי עס דארף צו זיין, קען ער דורך דעם ארויס גיין פון אלע זיינע צרות וואס ער גייט נאר א דורך אויף "דער וועלט" און אויף "יענע וועלט".

און די ווארט: "אָמֵן" – איז דאך טאקע אויך גימטריא: "סוּכָּה", ווייל יא ר' יוד, די: "אָמֵן" וואס א מענטש ענטפערט "באשיצט" דאך איהם שטענדיג אויף "דער וועלט" און אויף "יענע וועלט" כידוע.

און די ווארט: "אָמֵן" – איז דאך טאקע אויך גימטריא: "יהו-ה אדנ-י", ווייל יא ר' יוד, אויב מיר וועלן אלע הייליגן דעם אייבערשטנ'ס נאמען ווי עס דארף צו זיין אין אונזערע גלות'ן – אויב מיר וועלן אלע הייליגן דעם אייבערשטנ'ס נאמען בשעת ווען מען זאגט נאך ארויס דעם אייבערשטנ'ס נאמען מיט דעם לשון: "אדנ-י", דעמאלט'ס וועלן מיר מיט דעם מקרב זיין די: "יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ" וואס דעמאלט'ס וועט מען דאך שוין קענען רופן דעם אייבערשטנ'ס נאמען מיטן לשון: "יהו-ה" כידוע.

דאס מיינט, אויב מיר וועלן אלע ענטפער'ן: "אָמֵן" ווי עס דארף צו זיין, דעמאלט'ס וועלן מיר שוין אלע בקרוב ממש קענען זוכה זיין צו מאכן פון דעם שם: "אדנ-י" א שם: "יהו-ה", און מיר וועלן שוין אלע קענען זוכה זיין צו: "בִּיאַת מָשִׁיחַ צִדְקֵינוּ" און צו דעם גרויסן: "בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי".

און די ענין פון: "אָמֵן" איז דאך בעצם די גאנצע "תכלית" פארוואס א מענטש איז אראפ געקומען אויף דער וועלט, ווייל עס ווערט דאך שוין קלאר געברענגט אין די ספרים הק', אז די "תכלית" פארוואס א מענטש איז אראפ געקומען אויף דער וועלט איז דאך נאר כדי: "לְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם".

און דאס בעטן מיר דאך שוין טאקע אלע בשעת ווען מיר ענטפער'ן: "אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא", ווייל עס ווערט דאך שוין געברענגט אין חז"ל (מחזור ויטרי, הובא בתוספות ברכות דף: ג' ע"א ד"ה ועונין), אז איינער פון די

כוונות פון: "אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא" איז, אז עס זאל שוין זיין: "שֵׁם שָׁלֵם וְכִסֵּא שָׁלֵם" – אז דער אייבערשטער׳ס נאמען זאל שוין ווערן גאנץ, און אז עס זאל שוין זיין דעם: "תְּקוּן הַשָּׁלֵם", און דעמאלט׳ס וועט דאך שוין זיין די ריכטיגע: "קְדוּשׁ יהו-ה", אזוי ווי עס ווערט דאך שוין טאקע קלאר מבואר אין די ספרים הק׳ באריכות.

און ממילא ווען די הייליגע מלאכי מעלה הערן אז מען רעדט פון דעם: "תְּקוּן הַשָּׁלֵם" אויף דער וועלט, און ווען די הייליגע מלאכי מעלה הערן אז מען "האפט" נאך אויף דעם: "תְּקוּן הַשָּׁלֵם", ווערט דאך דעמאלט׳ס גלייך גאר גאר א גרויסע: "שִׂמְחָה" אין אלע: "עוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים", און עס קומט דאך דעמאלט׳ס גלייך אראפ דורך דעם גאר גרויסע: "הַשְׁפָּעוֹת חֲסָדִים וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל".

און בכלל.. דארף מען דאך וויסן, אז עס ווערט דאך שוין אויך געברענגט אין חז"ל, אז: "בְּזְמַן שֶׁיֵּשׁ צָרָה בָּעוֹלָם" – אז בשעת ווען עס איז דא ח"ו א צרה אויף דער וועלט, דעמאלט׳ס: "מִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאֵלּוּ שֶׁעוֹנִים אָמֵן" – קוקט דעמאלט׳ס דער אייבערשטער אויף די יודן וואס ענטפער׳ן: "אָמֵן", ווייל זייער זכות קען דאך זיכער: "מֵגִין" זיין אז די צרה זאל אוועק גיין פון דער וועלט.

אבער לאמיר טאקע פארשטיין די פשט פון דעם, ווייל פארוואס טאקע איז די ענין פון: "אָמֵן" אזוי גרויס..?! נאר די תירוץ אויף דעם איז, אז די סיבה פארוואס די ענין פון: "אָמֵן" איז אזוי גרויס איז, ווייל עס ווערט דאך שוין קלאר געברענגט אין די ספרים הק׳, אז די וואורט: "אָמֵן" – איז דאך ראשי תיבות: "אֵ-ל מֶלֶךְ נֶאֱמָן".

און ממילא אויב א יודיש קינד קען זיך אוועק שטעלן תשפ״ו און אויס שרייען אז.. יא, איך גלייב אין דעם הייליגן באשעפער עד הסוף, און איך גלייב טאקע באמת: ״בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה״ אין די ישועה פון כלל ישראל, און איך גלייב טאקע באמת: ״בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה״ אז עס וועט נאך קומען א טאג וואס עס וועט זיין: ״יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא״ און עס וועט דעמאלט׳ס מקיום ווערן דעם: ״יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא״ וואס מיר בעטן דאך שוין אויף דעם אזוי פיל יארן, מאכט דאס דעמאלט׳ס אזא גרויסע רעש אויבן אין הימל.. אז עס ברעכט דעמאלט׳ס פשוט אויף אלע שערים אויבן אין הימל, און עס איז: ״בּוֹקַעַת וְעוֹלָה עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד״.

און עס איז דאך נישט דא קיין שום מחיצה וואס קען אפ האלטן א: ״אָמֵן״ פון ארויף גיין אויבן אין הימל, נאר עס גייט דעמאלט׳ס גלייך ארויף אויבן אין הימל, און עס דערגרייכט דעמאלט׳ס גאר גאר הויעך ביז דעם הייליגן כסא הכבוד, און עס ווערט דעמאלט׳ס גלייך א חלק פון דעם הייליגן קרוין פון דעם: ״מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא״, און דאס ברענגט דאך אויך צוריק גאר גאר גרויסע ישועות פאר גאנץ כלל ישראל.

איי פארוואס..?! די תירוץ אויף דעם איז, ווייל א געשריי פון: ״אֱמוּנָה״ פון א יודיש קינד אין אזא טיפע פינסטער׳ע גלות קען דאך שוין אויף טוהן גאר גאר גרויסע זאכן..! און א געשריי פון: ״אֱמוּנָה״ פון א יודיש קינד אין אזא טיפע פינסטער׳ע גלות קען דאך שוין אויף ברעכן די שטערקסט׳ע טויער׳ן אויבן אין הימל.

ווייל יא ר׳ יוד, עס איז: ״רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ״ – דיין ביסעל׳ע: ״אֱמוּנָה״ אין דעם הייליגן באשעפער איז שוין גארנישט אזוי קליין, נאר: ״רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ״ –

נאר דיין ביסעל׳ע: ״אֱמוּנָה״ וואס דו האסט אין דעם הייליגן באשעפער שפאלט א דורך אלע הימלען, און דאס ראטעוועט דאך דיר אפ פון אלע דיינע צרות וואס עס איז נאר פארהאן אויף ״דער וועלט״ און אויף ״יענע וועלט״.

און ממילא וויבאלד: ״וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא״ – און ממילא וויבאלד אברהם אבינו האט געהאט דעם גרויסן זכות פון: ״אָמֵן״ – און ממילא וויבאלד אברהם אבינו האט געהאט דעם גרויסן זכות פון: ״קְדוּשׁ יהו-ה״, [און בכלל דארף מען דאך וויסן, אז עס שטייט דאך שוין אין חז״ל (קידושין דף: פ״ב ע״א), אז אברהם אבינו האט דאך מקיים געווען די גאנצע תורה, אפילו די קלענסט׳ע מצוה אויך, און לויט דעם קומט דאך אויס, אז אברהם אבינו האט דאך אויך מקיים געווען דעם ענין פון: ״אָמֵן״, אבער בכל אופן.. וויבאלד אברהם אבינו האט געהאט דעם גרויסן זכות פון: ״קְדוּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם״], וועגן דעם: ״בָּא בַּיָּמִים״ – וועגן דעם איז ער געקומען מיט פולע טעג, ווייל א יעדע: ״אָמֵן״ ווערט דאך געערעכנט פאר א: ״קְדוּשׁ יהו-ה״, און ממילא וועגן דעם איז דאך אויס געקומען, אז: ״בָּא בַּיָּמִים״ – אז אברהם אבינו איז געקומען מיט אָן געפילט׳ע טעג וואס זענען דאך טאקע באמת געווען אָן געפילט מיט: ״קְדוּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם״.

און איבער אלעמען איז דאך כדאי צו וויסן, אז עס ווערט דאך שוין געברענגט אין חז״ל, אז: ״וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא״ – אז ווען א יודיש קינד ענטפערט: ״אָמֵן״ מיט גרויס כוונה, דעמאלט׳ס איז ער זוכה אז: ״בָּא בַּיָּמִים״ – דעמאלט׳ס איז ער זוכה אז ער וועט האבן: ״אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים״, פשוטו כמשמעו.

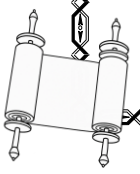
און: וַיהו-ה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם "בַּכֹּל" – און ער וועט דעמאלט'ס זוכה זיין צו די ברכה פון: "בַּכֹּל", און די ווארט: "בַּכֹּל" – איז דאך גימטריא: "בֵּן", אזוי ווי מיר האבן דאך שוין טאקע פריער דערמאנט, ווייל ווען א יודיש קינד ענטפערט: "אָמֵן" מיט גרויס כוונה, דעמאלט'ס איז ער זוכה צו: "בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי", אזוי ווי עס איז דאך שוין טאקע קלאר מבואר אין די ספרים הק'.

און יא טייערע יודן, אויב ענטפערט מען דעם: "בָּרָא" – אויב ענטפערט מען דעם: "אָמֵן בָּקוֹל רָם", דעמאלט'ס איז מען דאך זוכה צו די ווארט: "בָּרָא" מיט אלע דריי פשטים.

א) ווייל די ווארט: "בָּרָא" – מיינט דאך אויך: "בְּרָא" – קינדער [אויף ארמית], און דאס איז דאך: "בָּנַי" – ערליכע קינדער, און געזונט'ע קינדער, און ליכטיגע קינדער.

ב) און די ווארט: "בָּרָא" – מיינט דאך אויך: "בָּרָא" – געזונט [בריאות], און דאס איז דאך: "חַיֵּי" – א געזונט לעבן: "מִתּוֹךְ בְּרִיאוּת הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ".

ג) און די ווארט: "בָּרָא" – איז דאך אויך א לשון פון: "בָּר" – תבואה [עסן – פרנסה], און אין פרשת מקץ דערמאנט דאך אונז שוין טאקע דער הייליגער תורה הק' אזא לשון, ווייל די פסוק זאגט דאך אונז שוין בפירוש אין פרשת מקץ (קפיטל מ"א פסוק מ"ט), אז: וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף "בָּר" כְּחוֹל הַיָּם הַרְבֵּה מְאֹד עַד כִּי חָדַל לִסְפֹּר כִּי אֵין מִסְפָּר.

און אביסל שפעטער אין פרשת מקץ דערמאנט דאך אונז שוין טאקע דער הייליגער תורה הק׳ נאך אמאל אזא לשון, ווייל דער הייליגער תורה הק׳ זאגט דאך אונז שוין בפירוש אין פרשת מקץ (קפיטל מ״ב פסוק ג׳), אז: ״וַיֵּרְדוּ אֲחֵי יוֹסֵף עֲשָׂרָה״ – אז די צעהן ברודער׳ס פון יוסף הצדיק האבן אראפ געגידער׳ט קיין מצרים כדי: לִשְׁבֹּר ״בָּר״ מִמִּצְרָיִם – כדי צו קויפן ״עסן״ פון מצרים.

און אביסל שפעטער אין פרשת מקץ דערמאנט דאך אונז שוין טאקע דער הייליגער תורה הק׳ נאך אמאל אזא לשון, ווייל דער הייליגער תורה הק׳ זאגט דאך אונז שוין בפירוש אין פרשת מקץ (קפיטל מ״ב פסוק כ״ה), אז: וַיְצַו יוֹסֵף וַיְמַלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם ״בָּר״ – אז יוסף הצדיק האט געהייסן אז מען זאל אָן פילן די זעק׳לעך פון די: ״שִׁבְטֵי יָ-ה״ מיט ״עסן״.

און אין פרשת ויגש דערמאנט דאך אונז שוין טאקע דער הייליגער תורה הק׳ אויך אזא סארט לשון, ווייל דער הייליגער תורה הק׳ זאגט דאך אונז שוין בפירוש אין פרשת ויגש (קפיטל מ״ה פסוק כ״ג), אז: וּלְאָבִיו שָׁלַח כְּזֹאת עֲשָׂרָה חֲמֹרִים נֹשְׂאִים מִטּוּב מִצְרָיִם וְעֶשֶׂר אֲתֹנֹת נֹשְׂאֹת ״בָּר״ וָלֶחֶם וּמָזוֹן לְאָבִיו לַדָּרֶךְ, אבער על כל פנים.. זעהט מען דאך שוין פון דעם קלאר אז די וואָרט: ״בָּרָא״ – איז דאך אויך א לשון פון: ״בָּר״ – תבואה [עסן], און דאס איז דאך: ״מְזוֹנֵי״.

יעצט וועָן מען נעמט צוזאמען די אלע דריי פשטים, קומט דאך ארויס פון דעם די דריי באקאנט׳ע ״ברכות״ וואס עס איז דאך שוין גאנץ גוט באקאנט ביי אלע יודישע קינדער.

א) די ערשטע פשט פון די וואָרט: "בָּרָא" – איז דאך: "בְּרִיאוּת" – "עֲזוּנְט", און דאס איז דאך: "חַיִּים".

ב) די צווייטע פשט פון די וואָרט: "בָּרָא" – איז דאך: "בָּר" – "פַּרְנָסָה", און דאס איז דאך: "מְזוֹנִי".

ג) די דריטע פשט פון די וואָרט: "בָּרָא" – איז דאך: "בְּרָא" – "נַחַת" [פון די קינדער], און דאס איז דאך: "בָּנִים".

ווייל יא ר' יוד, דאס איז דאך טאקע די "הבטחה" פון דער הייליגער תורה הק', אז וואס..?! אז: "בְּרֵאשִׁית" – אז אויב: "תַּעֲנָה בְּכַוָּנָה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא" – אז אויב ענטפערסטו: "אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכַוָּנָה", און אויב: "בָּרָא" – און אויב ענטפערסטו: "אָמֵן בְּקוֹל רָם", דעמאלט'ס וועסטו קענען זוכה זיין צו דעם: "בָּרָא" – דעמאלט'ס וועסטו קענען זוכה זיין צו אלע דריי פשטים פון דעם וואָרט: "בָּרָא", און דאס איז דאך אין יודיש גערעדט: "עֲזוּנְט פַּרְנָסָה נַחַת", און אין לשון הקודש מיינט דאך דאס: "בָּנִי חַיֵּי וּמְזוֹנִי רְוִיחֵי".

נו.. ווער וויל דען נישט זוכה זיין צו אזעלכע שיינע ברכות וויי: "עֲזוּנְט פַּרְנָסָה נַחַת" און: "בָּנִי חַיֵּי וּמְזוֹנִי רְוִיחֵי"..?! עס איז דאך אזעלכע שיינע ברכות..?! און עס איז דאך שוין טאקע אויך באקאנט פאר א יעדעם איינעם, אז די וואָרט: "גֶּפֶן" – איז דאך ראשי תיבות: "עֲזוּנְט פַּרְנָסָה נַחַת", און: "עִנְבֵי הַגֶּפֶן בְּעִנְבֵי הַגֶּפֶן" איז דאך אזא: "דָּבָר נֶאֱה וּמִתְקַבֵּל" – עס איז דאך אזא שיינע זאך דאס צו האבן..?! און ממילא ווער וויל דען נישט זוכה זיין צו אזעלכע שיינע הערליכע ברכות וויי: "עֲזוּנְט פַּרְנָסָה נַחַת"..?!

אבער עס פעלט זיך אבער אויס איין קליינע זאך כדי צו קענען זוכה זיין צו דעם, און דאס איז, צו ענטפער׳ן: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכָוָנָה״ און צו ענטפער׳ן: ״אָמֵן בְּקוֹל רָם״, און אויב ענטפערסטו: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכַוָנָה״ און: ״אָמֵן בְּקוֹל רָם״, דעמאלט׳ס ביזטו פאר זיכער׳ט מיט א ברכה פון דער היליגער תורה הק׳ זוכה צו זיין צו: ״בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי״.

און עס שטייט דאך שוין טאקע אויך פון צדיקים א מורא׳דיגע משל אויף דעם ענין פון: ״עֲנַיַּת אָמֵן״, ווייל עס שטייט דאך שוין פון צדיקים, אז די ענין פון: ״עֲנַיַּת אָמֵן״ איז דאך גלייך צו א קינד וואס האט געווארפן א שטיין אויפן גרויסן קעניג: ״שֶׁלֹּא מִדַּעַת״ – נישט פארשטייענדיג וואס ער טוט דא, און כדי אויף צו ווייזן פארן קעניג אז דער קינד האט דאס טאקע באמת נישט געמיינט צו טוהן נאר ער האט דאס געטוהן: ״שֶׁלֹּא מִדַּעַת״, האט מען דערציילט פארן קעניג אז דער קליין קינד איז אמאל געשטאנען ערגעץ און מיט געשריגן צוזאמען מיט א יעדעם איינעם הויעך אויפן קול אז: ״יְחִי הַמֶּלֶךְ״..! און ממילא וועגן דעם מוז דאך זיין אז די שטיין וואס איז געווארפן געווארן דא אויפן קעניג איז נישט געווען מער ווי א: ״מַעֲשֶׂה יַלְדוּת״, אבער אין אמת׳ן.. איז דער קינד יא געטריי פארן גרויסן קעניג ירום הודו.

האבן צדיקים אויס געפירט דעם משל מיט די ווערטער, אז וועט א יודיש קינד קומט אריין אין שוהל, און ער שרייט דעמאלט׳ס אויס הויעך אויפן קול די ווערטער: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא״, וואס די טייטש דערפון איז דאך, אז דעם אייבערשטן׳ס גרויסע נאמען זאל געבענטש׳ט ווערן: ״לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים״, צו ברעכט ער דאך דעמאלט׳ס מיט דעם אלע מקטריגים

וואס ווילן נאר קומען רעדן שלעכט׳ס אויף איהם, און דער אייבערשטער בענטש׳ט דאך איהם דעמאלט׳ס אויך צוריק מיט: ״חַיִּים חֵן וָחֶסֶד״, ווייל דער מענטש האט דאך שוין דא אליין קלאר געשטעלט אז ער איז דאך טאקע א אמת׳ע קנעכט פון דעם הייליגן באשעפער.

און דער ענין איז דאך שוין טאקע אויך מרומז אין דעם פסוק פון: ״מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה״ וגו׳ וואס עס שטייט אין שיר השירים (קפיטל א׳ פסוק ד׳), ווייל די וועלטער: ״מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה״ – איז דאך טאקע אויך ראשי תיבות: ״אָמֵן״, און דאס מיינט דאך צו זאגן אין אנדערע וועלטער, אז ווען א יודיש קינד ענטפערט: ״אָמֵן״, וועלט דעמאלט׳ס באשאפן א ״לימוד זכות״ אויף איהם.

ווייל א יעדע יודיש קינד ווייל דאך בעצם זיין גוט, נאר די זאך איז, אז עס קומט אמאל א מצב וואס עס איז איהם שווער זיך אויף צו פירן ווי אזוי עס דארף צו זיין, אבער ווען מיר שרייען אויס א: ״אָמֵן״ צום אייבערשטן, שרייען מיר דאך דעמאלט׳ס אלע אויס די וועלטער: ״מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה״, וואס דאס מיינט דאך צו זאגן אין אנדערע וועלטער, אז מיר זאגן דעמאלט׳ס אלע פארן אייבערשטן, אז: ״מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ״ – אז געב מיר נאר א קליינע ״שלעפ״ נאך דיר, ווייל ווען דו וועסט מיר געבן א קליינע ״שלעפ״ צו דיר, וועסטו דאך שוין דעמאלט׳ס אליין זעהן אז: ״נָּרוּצָה״ – וועסטו דאך שוין דעמאלט׳ס אליין זעהן אז מיר וועלן אלע ״לויפן״ צו דיר, ווייל מיר ווילן דאך אלע בעצם זיין גוט.

און ווי אזוי וועסטו זעהן אז מיר ווילן טאקע אלע באמת זיין גוט..?! דורך דעם וואס מיר שרייען אלע צוזאמען אויס: "אָמֵן" – דורך דעם וואס מיר שרייען אלע צוזאמען אויס אז: "יְחִי הַמֶּלֶךְ"..!

ווייל דורך דעם וואס מיר מאכן אלע גרויס דעם אייבערשטנ'ס נאמען, ווערט דאך "נתברר" דורך דעם אז די יודישע קינדער ווילן דאך בעצם יא זיין גוט און וואויל, נאר זיי דארפן סך הכל א קליינע "שלעפ", און אויב: "מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ" – און אויב דו וועסט מיר טאקע געבן א קליינע "שלעפ" צו דיר, דעמאלט'ס וועסטו דאך שוין זעהן אז: "נָרוּצָה" – דעמאלט'ס וועסטו דאך שוין זעהן אז מיר וועלן אלע גלייך "לויפן" צו דיר.

און מיר בעטן דאך שוין טאקע אלע אויך דעם הייליגן באשעפער, אז: "הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו" – אז ברענג אונז צוריק אריין צו דיר הייליגער באשעפער, און זיי אונז צוריק מקרב צו דיר הייליגער באשעפער, און זיי אונז צוריק מקרב צו האבן: "יְרַאַת יהו-ה טְהוֹרָה", ווייל דעמאלט'ס וועסטו דאך שוין זעהן אז: "נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ" – ווייל דעמאלט'ס וועסטו דאך שוין זעהן אז מיר וועלן זיך טאקע אלע באמת פרייען מיט דיין הייליגע: "מַלְכוּת שָׁמַיִם", און עס וועט דאך שוין דעמאלט'ס זיין: "יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת – און מיר וועלן זיך דאך שוין דעמאלט'ס אלע באמת פרייען מיט דיינע הייליגע: "מְצַוַת הַתּוֹרָה" און מיט דיין הייליגע: "מַלְכוּת שָׁמַיִם".

ווייל די גאנצע סיבה פארוואס א יודיש קינד פירט זיך נישט אלעמאל אויף ווי עס דארף צו זיין איז דאך נאר, "ווייל ער איז צובראכן", און נישט ווייל ער וויל ח"ו זיין שלעכט, נאר ווייל ער איז צו מישט, און ער איז דאך ארום

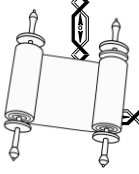
געגומען מיט כל מיני פראבלעמען און עגמת נפש וכדומה, און ממילא וועגן דעם פירט ער זיך אויף ווי אזוי ער פירט זיך אויף.

אבער אין אמת׳ן.. ווייל ער דאך זיין א ערליכע יוד, ווייל ער האט דאך גאר גאר א הייליגע: ״נְשָׁמָה״ וואס איז דאך: ״נֶחְצַב מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד״, און זיין: ״רָצוֹן״ איז דאך נאר צו זיין ״גוט״, נאר זיין צובראכנ׳קייט מאכט אז עס זאל אויס זעהן ״כאילו״ ער וויל זיין שלעכט, אבער אין אמת׳ן איז ער דאך: ״כָּל כְּלוֹ טוֹב״.

און ממילא וועגן דעם שרייען מיר אלע אויס הויעך אין בית המדרש דעם: ״אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא״, ווייל מיר ווילן אלע מגלה דעת זיין מיט דעם א יעדן איינציג׳ן טאג פון דעם יאר, אז יא רבונו של עולם, אונזער: ״רָצוֹן״ איז: ״טוֹב״, און אונזער: ״רָצוֹן״ איז, אז: ״יְחִי הַמֶּלֶךְ יְחִי״..!

און דורך דעם וואס א יודיש קינד ענטפערט: ״אָמֵן״, איז ער דאך זוכה צו אלעם גוט׳ן, צו: ״חַיִּים חֵן וָחֶסֶד״.

און דער ענין איז דאך שוין טאקע אויך מרומז אין דעם פסוק פון: ״מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה״ וגו׳, ווייל די ראשי תיבות פון די וועגטער: ״הֶבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו״ – איז דאך גימטריא: ״חַי״, און דאס גייט דאך ארויך אויף: ״חַיִּים״, און די ראשי תיבות פון די וועגטער: ״נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ״ – איז דאך גימטריא: ״חֵן״, און די סופי תיבות פון די וועגטער: ״מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה הֶבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו״ – איז דאך גימטריא: ״חֶסֶד״ מיטן כולל.

[און די ענין פון "כולל" ווייזט דאך אויך אויף א ענין פון: "חֶסֶד" אז מען איז זיך "כולל" מיט אנדערע, און אז מען העלפט ארויס א צווייטן, ווייל דאס איז דאך א "כלל", א "כלל" איז דאך, אז אלע זענען גלייך, אבער משא"כ א פרט איז דאך, אז א יעדער איינער איז פאר זיך באזונדער].

און ממילא קומט דאך אויס פון דעם, אז וועז א יודיש קינד ענטפערט: "אָמֵן בְּכַוָּנָה", איז ער דאך דעמאלט'ס זוכה צו א ברכה פון דעם אייבערשטן אליין זוכה צו זיין צו: "חַיִּים חֵן וָחֶסֶד":

וַיהוָ–ה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וגו': עס שטייט אין פסוק אין די וואכעדיגע פרשה (קפיטל כ"ד פסוק א'), אז: "וְאַבְרָהָם זָקֵן" – אז אברהם אבינו איז אלט געווארן, און: "בָּא בַּיָּמִים" – און ער איז געקומען מיט די געוואלדיגע גרויסע כח פון: "אֱמוּנָה בַּיהוה".

און די וואָרט: "בַּיָּמִים" – איז דאך טאקע אויך גימטריא: "אֱמוּנָה", ווייל יא טייערע יודן, אברהם אבינו איז געקומען בשעת וועז ער איז שוין אלט געווארן מיט די געוואלדיגע גרויסע כח פון: "אֱמוּנָה בַּיהוה", אזוי ווי עס שטייט דאך שוין טאקע בפירוש אין פסוק אין פרשת לך לך (קפיטל ט"ו פסוק ו'), אז דער אייבערשטער אליין האט מעיד געווען אויף אונזער הייליגער זיידע אברהם אבינו, אז: "וְהֶאֱמִן בַּיהוה", און ממילא וועגן דעם איז: "וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה".

און ממילא יא טייערע יודן, מיט די געוואלדיגע גרויסע זכות פון: "אֱמוּנָה בַּיהוה" איז אברהם אבינו געקומען אויף זיינע עלטערע יארן, און טאקע וועגן דעם איז געווען: "וַיהוה בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל".

ווייל אונזער הייליגער זיידע אברהם אבינו האט דאך שטענדיג געלעבט מיט: "אֱמוּנָה" אין דעם הייליגן: "בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים" וואס איז: "בּוֹרֵא וּמַנְהִיג" די גאנצע בריאה מתחילה ועד סוף, אויף יעדן טריט און שריט, און אונזער הייליגער זיידע אברהם אבינו האט דאך שטענדיג געגלייבט: "בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה" אז: "וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם":

וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים

וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ וְכָל טוּב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל אֲרַם נַהֲרַיִם אֶל עִיר נָחוֹר: די ספרים הק' מוטשענען זיך דאך שוין גאר שטארק צו פארשטיין וואס איז פשט פון די ווערטער: "וְכָל טוּב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ", ווייל וואס הייסט אז אליעזר עבד אברהם איז געגאנגען מיט די גאנצע גוטס'קייט פון זיין הַאר אברהם אין זיין האנט..?!

און רש"י הק' טייטש'ט דאס אפ, אז דאס מיינט צו זאגן אז אליעזר עבד אברהם האט מיט גענומען מיט זיך א: "שְׁטַר מַתָּנָה" כדי צו קענען ווייזן פאר די צד הכלה אז אברהם אבינו איז גרייט צו געבן אלעס וואס ער פארמאגט נאר פאר זיין זוהן "יצחק".

און אברהם אבינו האט דעמאלט'ס געטראכט צו זיך, אז דורך דעם וואס אליעזר וועט ווייזן פאר די צד הכלה א: "שְׁטַר מַתָּנָה" פון מיין גאנצן

פארמעגן, וועט דאך שוין דעמאלט׳ס די צד הכלה זיכער מסכים זיין צו שיקן זייער טאכטער אהער כדי חתונה צו האבן מיט יצחק.

אבער אנדערע מפרשים טייטש׳ן, אז די ווערטער: ״וְכָל טוּב אֲדֹנִיו בְּיָדוֹ״ מיינט צו זאגן, אז אליעזר עבד אברהם האט מיט גענומען מיט זיך גאר אסאך גאלד און זילבער און טייערע שטיינער.

אבער לכאורה קען מען אפ טייטש׳ן דעם פסוק פון: ״וַיַּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ וְכָל טוּב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ״ וגו׳ אויף גאר א אנדערע סארט אופן, ווייל עס איז דאך שוין באקאנט פאר א יעדעם איינעם, אז אליעזר עבד אברהם איז דאך נישט געווען קיין פשוט׳ע קנעכט אזוי ווי אלע אנדערע קנעכט אויפן גאס.

נאר אליעזר עבד אברהם איז געווען גאר גאר א גרויסער: ״צַדִּיק״, און ער האט געקענט גאר גאר אסאך לערנען, אזוי ווי עס איז דאך שוין טאקע קלאר מבואר אין חז״ל, אז אליעזר עבד אברהם איז געווען גאר גאר א גרויסער ״תלמיד חכם״, און ער האט געקענט גאר גאר אסאך לערנען, ווייל ער פלעגט דאך שטענדיג לערנען תורה ביי ״אברהם אבינו״, ווייל אברהם אבינו האט דאך נישט געהאט קיין אייגענ׳ע קינדער מיט וועמען צו לערנען, און ממילא וועגן דעם פלעגט ער לערנען מיט אליעזר זיין קנעכט, און אליעזר עבד אברהם איז דאך געווען דער: ״הַוֹלֶה וּמַשְׁקֶה מְתוּרָת רַבּוֹ לַאֲחֵרִים״, אזוי ווי חז״ל (יומא דף: כ״ח ע״ב) זאגן דאך אונז שוין בפירוש.

און עס וועט דאך שוין טאקע אויך געברענגט אין די ספרים הק׳, אז אליעזר עבד אברהם איז אליין געווען א גרויסע ״ראש ישיבה״, און דו ביזט

געראכט טאקע אז אברהם אבינו האט געהאט א ישיבה, אבער אליעזר עבד אברהם האט דאך אויך געהאט א ישיבה, און אליעזר עבד אברהם פלעגט דאך שטענדיג לערנען תורה פון אברהם אבינו, און ער פלעגט דאס שפעטער איבער געבן פאר זיינע תלמידים, און ער איז דאך טאקע באמת געווען א אמת'ע: "דּוֹלֶה וּמַשְׁקֶה מְתוּרַת רַבּוֹ לַאֲחֵרִים".

און עד כדי כך איז אליעזר עבד אברהם געווען גרויס אין תורה, אז עס איז דא אפילו מפרשים וואס זאגן, אז "אברהם אבינו" מיט "אליעזר עבד אברהם" זענען געווען די זעלבע גרויס אין "תורה", ווייל "אברהם אבינו" פלעגט דאך שטענדיג איבער געבן אלע זיינע לימודים פאר "אליעזר עבד אברהם".

און די ווארט: "אֱלִיעֶזֶר" – איז דאך טאקע אויך גימטריא: "אַבְרָהָם אָבִינוּ" [מיטן כולל], ווייל יא ר' יוד, "אברהם אבינו" מיט "אליעזר עבד אברהם" זענען געווען די זעלבע גרויס אין "תורה", [און פארשטייט זיך אז אין אנדערע ענינים זענען זיי נישט געווען די זעלבע גרויס, אזוי ווי עס ווערט דאך שוין טאקע קלאר מבואר אין חז"ל לגבי דעם נושא פון: "אֵין אָרוּר מְדַבֵּק בְּבָרוּךְ", עיין שם, אבער על כל פנים.. אין "תורה" זענען זיי געווען די זעלבע גרויס לויט אסאך שיטות].

און ויבאלד אליעזר עבד אברהם פלעגט דאך טאקע באמת זיין א אמת'ע: "דּוֹלֶה וּמַשְׁקֶה מְתוּרַת רַבּוֹ לַאֲחֵרִים", ממילא ווען דעם איז דאך אויס געקומען, אז אליעזר עבד אברהם האט דאך געהאט גאר גאר א גרויסע "זכות" אין די תורה פון "אברהם אבינו".

ווייל אליעזר עבד אברהם פלעגט דאך שפעטער אויס לערנען: "תּוֹרָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ" פאר נאך תלמידים, און אליעזר עבד אברהם פלעגט דאך שטענדיג זיין א: "מְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים" מיט די הייליגע "תורה" הק' פון: "אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם".

און עס שטייט דאך שוין טאקע אויך אין די מפרשים, אז אליעזר עבד אברהם האט געהאט גאר גאר א גרויסע: "קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ" בשעת ווען ער איז געפארן צו די שטוב פון בתואל כדי צו זוכן א כלה פאר יצחק אבינו, און א וועג וואס האט בעצם געדארפט נעמען "זיבעצן טעג" צו גיין, איז אליעזר עבד אברהם געגאנגען אין בלויז "דריי שעה".

איי.. וועט איינער אבער פרעגן, אז ווי אזוי איז דאס מעגליך..?! ווי אזוי האט אליעזר עבד אברהם זוכה געווען צו אזא גרויסע וואונדערליכ'ע: "קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ"..?!

נאר די תירוץ אויף דעם איז, אז די סיבה פארוואס אליעזר עבד אברהם האט זוכה געווען צו אזא גרויסע וואונדערליכ'ע: "קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ" איז געווען, ווייל אליעזר עבד אברהם איז דאך געווען גאר גאר א גרויסע: "דּוֹלֶה וּמַשְׁקֶה מִתּוֹרַת רַבּוֹ לַאֲחֵרִים", און ער פלעגט דאך שטענדיג פאר שפרייטן: "תּוֹרָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ", און ממילא וועגן דעם האט ער געקענט זוכה זיין צו אזא גרויסע: "קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ", ווייל די געוואלדיגע זכות פון: "הֲפָצַת דִּבְרֵי תּוֹרָה" איז איהם ביי געשטאנען.

און ממילא דאס איז פשט אין דעם פסוק פון: "וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים" וגו', אז: "וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ" – אז אליעזר עבד

אברהם האט געגומען צעהן קעמלען פון די קעמלען וואס האט געהערט צו זיין הַאר "אברהם", און: וְכָל "טוּב" אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ – און ער האט דעמאלט׳ס אויך געגומען מיט זיך די געוואלדיגע גרויסע: "זְכוּת הַתּוֹרָה" וואס ער האט געהאט אין: "תּוֹרָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ", ווייל מיר ווייסן דאך שוין אלע זייער גוט, אז חז"ל (ברכות דף: ה׳ ע"א) זאגן דאך אונז שוין בפירוש אז: "אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה".

און ממילא דאס איז פשט אין דעם פסוק דא, אז אליעזר עבד אברהם האט דא גענומען מיט זיך די געוואלדיגע גרויסע: "זְכוּת הַתּוֹרָה" פון אברהם אבינו, ווייל אליעזר עבד אברהם האט דאך טאקע באמת געהאט גאר גאר א גרויסע חלק אין פאר שפרייטן: "תּוֹרָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ".

ווייל ער פלעגט דאך שטענדיג איבער געבן פאר זיינע תלמידים אלעס וואס ער האט געהאט געלערנט פון דעם גרויסן הייליגן צדיק אברהם אבינו, און ער איז דאך געווען גאר גאר א גרויסע: "הוֹלֶה וּמַשְׁקֶה מִתּוֹרַת רַבּוֹ לַאֲחֵרִים", און ממילא דאס זאגט אונז די פסוק דא, אז וואס..?! אז דו ווילס׳ט וויסן פארוואס אליעזר עבד אברהם האט זוכה געווען צו אזא גרויסע: "קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ"..?!

די תירוץ אויף דעם איז, אז די סיבה פארוואס אליעזר עבד אברהם האט זוכה געווען צו אזא גרויסע: "קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ" איז געווען, ווייל: וְכָל "טוּב" אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ – ווייל ער האט דאך דעמאלט׳ס מיט געגומען מיט זיך די געוואלדיגע גרויסע: "זְכוּת הַתּוֹרָה" וואס ער האט געהאט אין: "תּוֹרָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ".

און ממילא וועגן דעם האט ער געקענט זוכה זיין צו דעם: "וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ" אֶל אֲרַם נַהֲרַיִם אֶל עִיר נָחוֹר – און ממילא וועגן דעם האט ער געקענט זוכה זיין אז זיין גיין איז געווען א: "וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ" – און ממילא וועגן דעם האט ער געקענט זוכה זיין אז זיין גיין איז געווען א "געקומען און געגאנגען".

און דאס מיינט דאך צו זאגן אין אנדערע ווערטער, אז ווי‌באלד אליעזר עבד אברהם האט דאך דעמאלט׳ס מיט געגומען מיט זיך די געוואלדיגע גרויסע: "זְכוּת הַתּוֹרָה" וואס ער האט געהאט אין: "תּוֹרָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ", ממילא וועגן דעם האט ער געקענט זוכה זיין צו: "קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ", און עס איז דאך טאקע געווען דעמאלט׳ס א: "וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ" – און עס איז דאך טאקע געווען דעמאלט׳ס א "געקומען און געגאנגען", "בזריזות" – שנעל, מיט א אמת׳ע: "קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ".

און אדער קען מען טייטש׳ן אביסל אנדערש דעם פסוק פון: "וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים" וגו׳, און דאס איז, אז: "וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ" – אז אליעזר עבד אברהם האט דא געגומען צעהן קעמלען פון די קעמלען וואס האט געהערט צו זיין הַאר אברהם, און: "וְכָל" – און די גאנצע וועג, וואס: "טוּב" – וואס ער וואלט דאך בעצם געדארפט פארן אין א צייט פון: "טוּב", וואס די וואלט: "טוּב" – איז דאך גימטריא: "זיבעצן", און דאס מיינט דאך צו זאגן אין אנדערע ווערטער, אז די גאנצע וועג וואס אליעזר עבד אברהם האט דאך בעצם געדארפט פארן אין א צייט פון "זיבעצן טעג", ווייל די וועג האט דאך באמת געדארפט נעמען "זיבעצן" טעג, כמנין: "טוּב", און דאס איז דאך בעצם געווען די שליחות וואס: "אַדֹנָיו בְּיָדוֹ" – און דאס איז דאך בעצם געווען די שליחות וואס זיין הַאר

אברהם האט איהם געהאט איבער געגעבן אין זיין האנט, צו גיין א וועג פון "זיבעצן טעג".

[און די צאל פון זיבעצן טעג איז דאך בעצם געווען די לכתחילה'דיגע "שליחות" וואס: "אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ" – וואס זיין הַאר אברהם האט איהם געשיקט צו גיין, ווייל אזוי לאנג האט דאך בעצם געדארפט צו נעמען די וועג].

אבער די גאנצע נסיעה פון "זיבעצן טעג" איז געווען א: "וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ" – אבער די גאנצע נסיעה פון "זיבעצן טעג" איז געווען מיט: "קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ", און ער איז דאס געגאנגען אין בלויז "דריי שעה", און: "וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל אֲרַם נַהֲרַיִם אֶל עִיר נָחוֹר" – און ער איז "געקומען און געגאנגען" צו די שטאט וואו נחור האט געוואוינט מיט גאר גאר א גרויסע: "קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ".

און פארוואס האט אליעזר עבד אברהם זוכה געווען צו: "קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ"..?! און די תירוץ אויף דעם איז דאך, אז די סיבה פארוואס אליעזר עבד אברהם האט זוכה געווען צו: "קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ" איז געווען, ווייל ער האט דאך געהאט גאר גאר א גרויסע זכות אין די "תורה" פון "אברהם אבינו", ווייל ער איז דאך געווען דער וואס האט פאר שפרייט: "תּוֹרָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ":

וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה

וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה גְמַלִּים בָּאִים: עס שטייט אין די משנה אין אבות (פרק ו' משנה ה'), אז עס איז דא: "מ"ח דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה נִקְנֵית בָּהֶן" – אז עס איז דא אכט און פערציג וועגן וואס דורך דעם קען מען זוכה זיין קונה צו זיין דער הייליגער תורה

הק׳, און די משנה רעכנט דארטן אויס די אלע אכט און פערציג וועגן וואס דורך דעם קען מען זוכה זיין קונה צו זיין דער הייליגער תורה הק׳.

אבער עס איז כדאי צו וויסן, אז עס שטייט דאך שוין פון פריער׳דיגע צדיקים א געוואלדיגע וואָרט, און דאס איז, אז וועָן א יודיש קינד לערנט אמאל א שטיקל גמרא, און ער פארשטייט נישט דעם שטיקל גמרא, און ער טראכט דעמאלט׳ס צו זיך, אז נע.. וואס וועט שוין זיין מיט מיר..?! איך האב דאך אזא שוואכ׳ע קאפ, און איך פארשטיי דאך נישט קיין לערנען.

אבער איין זאך קען איך דאך אבער יא, איך קען זיך דאך אויס וויינען דאס הארץ צום אייבערשטן, און איך קען זיך דאך אויס וויינען דאס הארץ ביי: ״וְהַעֲרֶב נָא יהו-ה אֱלֹקֵינוּ״, און איך קען דאך דעמאלט׳ס בעטן מיין גרויסן הייליגן טאטן אין הימל מיט א אמת׳ע קרעכטץ, אז: ״וְהַעֲרֶב נָא יהו-ה אֱלֹקֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ״ – אז ער זאל מיר שוין ״זיס״ מאכן די וועָרטער פון דער הייליגער ״תורה״ הק׳, און אז ער זאל מיר שוין ״ליכטיג״ מאכן די וועָרטער פון דער הייליגער ״תורה״ הק׳.

און די וועָרטער: ״וְהַעֲרֶב נָא יהו-ה אֱלֹקֵינוּ״ – איז דאך טאקע אויך סופי תיבות: ״אוֹהֵב״, ווייל יא ר׳ יוד, איך קען דאך דא בעטן מיין גרויסן הייליגן טאטן אין הימל מיט א אמת׳ע קרעכטץ, אז: ״וְהַעֲרֶב נָא יהו-ה אֱלֹקֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ״ – אז דער אייבערשטער זאל שוין אריין געבן אין מיר א אמת׳ע: ״אַהֲבַת תּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם״.

און אויב ער געבט דעמאלט׳ס איין אמת׳ע קרעכטץ צום אייבערשטן, קען ער דאך שוין דעמאלט׳ס אויס פועל׳ן טויזנט מאל מער ווי ער וואלט וועלן געקענט אויס פועל׳ן ביי סתם א ״תפילה״.

ווייל וועט א יודיש קינד בעט דעם אייבערשטן מיטן גאנצן ״הארץ״, קען ער דאך דעמאלט׳ס ממש איבער דרייען: ״מְמֻוָּת לְחַיִּים״, און פון: ״רַע״ צו: ״טוֹב״, און פון: ״עֶרֶב״ צו: ״בֹּקֶר״, און די: ״עֶרֶב״ וועט שוין דעמאלט׳ס זיין: ״עֵבֶר״, און די: ״צַעַר״ זיינע וועט דאך שוין דעמאלט׳ס קומען צו א: ״עֹצֶר״, און זיין: ״עֶרֶב״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״בֹּקֶר״, און פון: ״צָרָה״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״רְצֵה״ [און: ״צֹהַר״], און פון: ״נֶגַע״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״עֹנֶג״, און פון: ״פֶּשַׁע״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״שֶׁפַע״, און פון: ״מַחֲלָה״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״חֶמְלָה״, און פון: ״עָוֹן״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״עָנָו״, און פון: ״פְּשִׁיעָה״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״שֶׁפַע יָ-הּ״, און פון: ״רָעָב״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״עָרֵב״.

און פון: ״נֶגֶף״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״גֶּפֶן״, און פון: ״בְּהָלָה״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״לֶהָבָה״, און פון: ״חֶרֶב״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״חָבֵר״ [און: ״רָחָב״], און פון: ״מָרָה״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״רָמָה״, און פון: ״אוֹיֵב״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״אָבְיו״, און פון: ״חֻמָּה״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״חֹמָה״.

און פון: ״מַשְׁחִית״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״תַּמְשִׁיחַ״ [און: ״שִׁמְחָתִי״], און פון: ״לֹחֶם״ וועט דאך שוין דעמאלט׳ס ווערן: ״לֶחֶם״ [און:

"מְחַל", און אזוי אויך: "חֲמֹל"], און פון: "בְּכִיָּה" וועט דאך שוין דעמאלט'ס ווערן: "יָ-הּ בְּךָ".

און פון: "מָוֶת" וועט דאך שוין דעמאלט'ס ווערן: "תַּמּוּ", און פון: "דַּלִּים" וועט דאך שוין דעמאלט'ס ווערן: "יִלְמַד", און פון: "שְׁבוּרָה" וועט דאך שוין דעמאלט'ס ווערן: "בְּשׂוּרָה", און פון: "שַׂק" וועט דאך שוין דעמאלט'ס ווערן פשוט'ע געשמאקע: "קַשׁ", [און דאס גייט דאך ארויף אויף: "פַּרְנָסָה בְּרֶוַח" כידוע].

און פון די נ' שערי טומאה צוזאמען מיט הויפענע'ס פון: "יָגוֹן" וועט דאך שוין דעמאלט'ס ווערן: "נִיגּוּן", און פון דעם: "י' שַׁוְעָה" וועט דאך שוין דעמאלט'ס ווערן: "יְשׁוּעָה", און די גאנצע גרויסע דיק'ע: "הֶסְתֵּר" וואס מיר זענען אלע ארום געגומען מיט דעם, וועסטו שוין בקרוב ממש: "תַּהֲרֹס" – וועסטו שוין בקרוב ממש "צו ווארפן", און דו וועסט זיך דאך שוין בקרוב ממש מגלה זיין פאר אונז מיט דיין אמת'ן פנים פון דעם גרויסן: "מֶלֶךְ טוֹב וּמֵטִיב".

און אפילו ער האט נישט די בעסטע קאפ, און אפילו ער קען נישט קיין כוונת התפילה, און אפילו ער פארשטייט נישט וואס ער זאגט, און ער קען נישט מקיים זיין די אלע: "מ"ח דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה נִקְנֵית בָּהֶן", ווייל עס איז דאך דא פארשידענ'ע זאכן וואס ער איז נישט משיג, ווי למשל: "פִּלְפּוּל הַתַּלְמִידִים", ווייל ער פארשטייט דאך ניט אמאל וואס זיינע חברים לערנען, און ממילא ווי אזוי קען ער זיך "מפלפל" זיין מיט זיינע חברים אויב ער פארשטייט דאך ניט אמאל וואס זיי רעדן..?!

אדער למשל דאס וואס עס שטייט אין די משנה אין אבות אז איינער פון די: ״מ״ח דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה נִקְנֵית בָּהֶן״ איז: ״מִעוּט שֵׁנָה״, און דער מענטש שפירט עפעס ביי זיך אז ער איז דאס נאך נישט משיג, ווייל דער מענטש שפירט עפעס ביי זיך אז ער קען דאך נישט קלענער מאכן זיין שלאף, צו ווייל די דאקטער האט איהם געהייסן אז ער מוז שלאפן אביסל מער ווי א נארמאל׳ע מענטש, און אויב ער וועט נישט שלאפן גענוג, קען דאך דאס איהם נאך שאטן ח״ו, און אדער קען ער דאס נישט אויס פירן ווייל ער שפירט סתם אזוי ביי זיך אז ער איז נישט מסוגל צו דעם.

אבער אפילו אזוי קען ער אבער מיט ״איין אמת׳ע קרעכטץ צום אייבערשטן״ פועל׳ן אסאך אסאך מער ווי גרויסע צדיקים האבן גע׳פועל׳ט אין די העכסט׳ע צייטן פון דעם יאר.

ווייל דער אייבערשטער דארף דאך נאר איין זאך פון א יודיש קינד, און דאס איז, די ״הארץ״ פון א יודיש קינד, ער דארף דאך נישט קיין שום אנדערע זאכן פון א יודיש קינד, ער דארף נישט קיין תעניתים און קיין סיגופים, ווייל ער האט דאך שוין גענוג מלאכים אויבן אין הימל, נאר די איינציגסט׳ע זאך וואס דער אייבערשטער דארף פון א יודיש קינד איז דאך נאר, דאס הערצעל׳ע זיינע, אזוי ווי חז״ל (סנהדרין דף: ק״ו ע״ב) זאגן אונז דאך שוין טאקע קלאר בפירוש, אז: ״רַחֲמָנָא לִבָּא בָּעֵי״, און דער אייבערשטער וואלט דאך נאר אויף די אמת׳ע קרעכטץ פון א יודיש קינד צו זיין טאטן אין הימל, ווייל דאס ווייזט דאך אז זיין: ״אֱמוּנָה״ איז שטארק, און דאס איז דאך די עיקר ביים אייבערשטן, אז א יודיש קינד זאל שטענדיג לעבן מיט: ״אֱמוּנָה״ אין דעם הייליגן באשעפער.

און ממילא דא ביי "יצחק אבינו" איז דאך געווען די זעלבע זאך, ווייל יצחק אבינו איז דאך שוין געווען דא "פערציג יאר" אלט, און ער האט אבער נאך אלץ נאך נישט געטראפן זיין באשערט'ן זיווג, און וואס האט יצחק אבינו געטוהן אויף אזא פאל..?!

יצחק אבינו האט דא געטוהן די פעולה פון: וַיֵּצֵא יִצְחָק "לָשׂוּחַ" בַּשָּׂדֶה – יצחק אבינו איז דא ארויס געגאנגען אין פעלד כדי: "לָשׂוּחַ" בַּשָּׂדֶה – כדי זיך אויס צו שמועס'ן זיין הארץ מיטן אייבערשטן.

און עס שטייט דאך נישט דא אין פסוק דעם לשון, אז: וַיֵּצֵא יִצְחָק "לְהִתְפַּלֵּל" בַּשָּׂדֶה – אז יצחק אבינו איז געגאנגען "דאוונענען" אין פעלד, נאר עס שטייט דא אין פסוק דעם לשון, אז: וַיֵּצֵא יִצְחָק "לָשׂוּחַ" בַּשָּׂדֶה – אז יצחק אבינו איז ארויס געגאנגען אין פעלד "שמועס'ן" מיטן הייליגן באשעפער, ווייל די ווארט: "לָשׂוּחַ" איז דאך א לשון פון "שמועס'ן", און יא ר' יוד, יצחק אבינו איז פשוט געגאנגען "שמועס'ן" מיטן אייבערשטן, און יצחק אבינו איז דא פשוט געגאנגען זיך אויס רעדן דאס הארץ צום אייבערשטן פונקט אזוי ווי א מענטש וואס רעדט זיך אויס דאס הארץ צו זיין גוטע חבר.

און ממילא וועגן דעם איז ער ארויס געגאנגען דא אין פעלד, און ער האט פונקטליך נאך געטוהן דאס וואס זיין הייליגע טאטע "אברהם אבינו" האט געטוהן בשעת ווען ער האט זיך געבעטן ביים אייבערשטן נאך אמאל און נאך אמאל אז דער אייבערשטער זאל נישט איבער דרייען דעם שטאט סדום, און יא ר' יוד: וַיֵּצֵא יִצְחָק "לָשׂוּחַ" בַּשָּׂדֶה – יצחק אבינו איז געגאנגען "שמועסן" מיטן אייבערשטן.

און די וועטער: "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה" [מיט די זעכצן אותיות] – איז דאך טאקע אויך גימטריא: "יִשְׂרָאֵל בַּעַל שֵׁם" [מיט די דריי וועטער], ווייל דאס איז דאך טאקע געווען די יסוד פון דעם גרויסן הייליגן: "אוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים רַבִּי יִשְׂרָאֵל בַּעַל שֵׁם טוֹב זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל", אז א יודיש קינד זאל שטענדיג "שמועסן" מיטן אייבערשטן אלעס וואס טוט איהם נאר וויי.

און דאס האט דאך שוין טאקע דער הייליגער בעל שם טוב הק' אליין געטוהן ווען ער איז געווען פינעף יאר אלט, ווי עס איז דאך שוין באקאנט טאקע, אז דער הייליגער בעל שם טוב הק' איז געווען א קיילעכיגער יתום פון זיין טאטע און מאמע, און דאס איז געווען די לעצטע וועטער פון זיין גרויסן הייליגן טאטן רבי אליעזר זצ"ל: "ישראליק'ל.. האב נישט מורא, וואס דו דארפס'ט בעט פון דעם אייבערשטן".

און אזוי האט דער הייליגער בעל שם טוב הק' געטוהן אלע זיינע יארן, ער איז געגאנגען מאכן: "הִתְבּוֹדְדוּת" אליין אין וואלד אָן קיינעם, און ער האט "געשמועס'ט מיט זיין גרויסן טאטן אין הימל", און דורך דעם האט ער באקומען א מורא'דיגע נאנט'קייט צום אייבערשטן, און דורך דעם האט ער באקומען א מורא'דיגע ליבשאפט צום אייבערשטן, און פון דעם האט ער שפעטער אויף געבויעט דעם אלעמען באקאנט'ן: "תּוֹרַת הַחֲסִידוּת".

אבער על כל פנים.. דאס האט דא יצחק אבינו געטוהן, ער איז געגאנגען "שמועסן" מיטן אייבערשטן, ווייל ער איז דאך שוין געווען דא "פערציג יאר" אלט, און ער האט נאך אלץ נאך נישט געטראפן זיין באשערט'ן זיווג, און ממילא איז ער געגאנגען "זיך אויס שמועסן" מיטן אייבערשטן.

און עס שטייט דאך שוין טאקע אויך אין חז"ל (יבמות דף: ס"ב ע"ב), אז נאר נאך דעם וואס א מענטש האט "חתונה" קען ער צו קומען צו גאר גרויסע מדריגות אין דער הייליגער תורה הק'.

און ממילא וועגן דעם האט זיך דאך שטענדיג יצחק אבינו געשפירט זייער געטראפן, ווייל יצחק אבינו האט זיך דאך שטענדיג געשפירט זייער געטראפן אז ער קען דאך נישט משיג זיין די גרעסער'ע מדריגות אין דער הייליגער תורה הק': "לְפִי רֹב גְּדֻלָּתוֹ", ווייל ער האט דאך נאך נישט "חתונה" געהאט.

און ממילא וועגן דעם איז דא יצחק אבינו ארויס געגאנגען אין פעלד, ווייל ער איז זיך דא געגאנגען אויס צו רעדן דאס הארץ צום אייבערשטן אז דער אייבערשטער זאל איהם שוין באשערן זיין ריכטיג'ן זיווג כדי אז ער זאל שוין קענען משיג זיין די גרעסער'ע מדריגות אין דער הייליגער תורה הק', און "נאר" וועגן דעם איז יצחק ארויס געגאנגען אין פעלד, "נאר" כדי מתפלל צו זיין אויף זיין זיווג.

און דער ענין איז דאך שוין טאקע אויך מרומז אין דעם פסוק פון: "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה" וגו', ווייל די וואָרט: "בַּשָּׂדֶה" – איז דאך טאקע אויך גימטריא: "אִישׁ", ווייל יא ר' יוד, די גאנצע מטרה פארוואס יצחק אבינו איז ארויס געגאנגען אין "פעלד" איז דאך נאר געווען, כדי צו בעטן דעם אייבערשטן אז ער זאל שוין זוכה זיין צו זיין א: "אִישׁ" – כדי צו בעטן דעם אייבערשטן אז ער זאל שוין זוכה זיין חתונה צו האבן און: "וְהָיִיתָ לְאִישׁ".

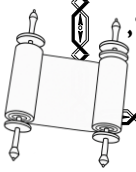
און ממילא דאס איז פשט אין דעם פסוק פון: "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה" וגו', אז: "וַיֵּצֵא יִצְחָק" – אז יצחק אבינו איז דא ארויס געגאנגען אין פעלד אריין פאר איין אייניציגע סיבה, און דאס איז געווען, כדי: "לָשׂוּחַ" – כדי צו שמועס'ן און כדי צו בעטן פון דעם אייבערשטן, אז: "בַּשָּׂדֶה" – אז ער זאל שוין זוכה זיין צו זיין א: "אִישׁ", און אז ער זאל שוין זוכה זיין צו דעם: "אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁזָּכוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם".

און נישט אז ער זאל זיין סתם א: "אִישׁ", ניין.. נאר אז ער זאל שוין זוכה זיין צו דעם: "אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁזָּכוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם", און אז ער זאל שוין קענען צו קומען צו די גרעסער'ע מדריגות אין דער הייליגער תורה הק' וואס א מענטש קען נאר צו קומען "נאך די חתונה".

און די ראשי תיבות פון די וועלטער: "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה" – איז דאך טאקע אויך גימטריא: מ"ח, ווייל אין די תפילה פון יצחק אבינו וואס איז ארויס געקומען פון די טיפענישן פון זיין הארץ איז דאך שוין געווען נכלל די: "מ"ח דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה נִקְנֵית בָּהֶן", און יצחק אבינו האט דאך שוין נישט געדארפט גיין דא דורך א ספעציעל'ע וועג [פון די: "מ"ח דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה נִקְנֵית בָּהֶן"] כדי צו קענען אָן קומען קונה צו זיין דער הייליגער תורה הק', ניין ניין ניין, בכלל נישט, ווייל וועלן א יודיש קינד געבט איין אמת'ע קרעכטן פארן אייבערשטן, דרייט ער דאך דעמאלט'ס איבער גאנצע'טע וועלט'ן פון: "עֶרֶב" צו: "בֹּקֶר" – פון נאכט צו טאג, און אזוי ווייטער.. אזוי ווי מיר האבן דאך שוין טאקע פריער דערמאנט באריכות.

און די פסוק זאגט אונז דא ווייטער, אז: "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה" – אז בשעת וועלן יצחק אבינו האט זיך אויס געערעדט דאס הארץ צום אייבערשטן,

איז ער דעמאלט׳ס געווען זיכער מיט א זיכער׳ע: ״אֱמוּנָה״ און: ״בְּטָחוֹן״ אז ער וועט דא זיכער אויס פועל׳ן גרויסע ישועות, און ער איז געווען זיכער אז מיט זיין תפילה דא וועט ער דא יעצט זוכה זיין: ״לִפְנוֹת עֶרֶב״ – און ער איז געווען זיכער אז מיט זיין תפילה דא וועט ער דא יעצט זוכה זיין אווען צו קערן די פינסטער׳קייט.

און ער איז געווען זיכער, אז.. יא: ״לִפְנוֹת עֶרֶב״ – אז דורך מיין תפילה וועל איך מצליח זיין אווען צו קערן די: ״חַשְׁכוּת״ פון מיר, און דורך מיין תפילה וועל איך מצליח זיין אווען צו קערן די פינסטער׳קייט פון מיר, און דורך מיין תפילה וועל איך זוכה זיין צו באקומען א: ״יְשׁוּעָה״.

און דורך דעם וואס יצחק אבינו האט געהאט אזא שטארקע: ״אֱמוּנָה״ און: ״בְּטָחוֹן״ אין דעם הייליגן באשעפער אז ער וועט טאקע אויס פועל׳ן א: ״יְשׁוּעָה״, האט ער טאקע מיט א אמת׳ע קרעכטע גלייך געפועל׳ט א: ״יְשׁוּעָה״, און ער איז טאקע דעמאלט׳ס גלייך נאך דעם געהאלפן געווארן, אזוי ווי עס שטייט דאך שוין טאקע בפירוש גלייך נאך דעם אין פסוק (קפיטל כ״ד פסוק ס״ג), אז ווי נאר יצחק אבינו האט געמאכט די פעולה פון: ״וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה״, איז טאקע דעמאלט׳ס גלייך אָן געקומען זיין: ״יְשׁוּעָה״ אויפן פלאץ, און ווען: ״וַיִּשָּׂא עֵינָיו״ – און ווען יצחק אבינו האט אויף געהויבן זיינע אויגן פון דעם ״תפילה״ נאכן דאוונען, איז דעמאלט׳ס גלייך: ״וַיַּרְא״ – האט ער דאך שוין דעמאלט׳ס גלייך געזעהן אז: ״וְהִנֵּה גְמַלִּים בָּאִים״ – האט ער דאך שוין דעמאלט׳ס גלייך געזעהן אז עס קומען צו גיין קעמלען פון דערווייטנ׳ס, און זיין באשערט׳ע זיווג ״רבקה אמינו״ איז געווען אויף די קעמלען.

ווייל יא, דאס איז די עצה געהאלפן צו ווערן, און דאס איז דאך אויך די עצה צו פאר שטערקער׳ן די: ״אֱמוּנָה״ אין די ארץ פון א יודיש קינד.

און אויב א יודיש קינד וויל געהאלפן ווערן מיט א: ״יְשׁוּעָה״, זאל ער דעמאלט׳ס טוהן די פעולה פון: ״וַיֵּצֵא יִצְחָק״ – זאל ער דעמאלט׳ס גלייך ארויס נעמען זיין: ״מִדַּת הַגְּבוּרָה״, און ער זאל דעמאלט׳ס גלייך גיין: ״לָשׂוּחַ״ בַּשָּׂדֶה – און ער זאל דעמאלט׳ס גלייך גיין זיך אויס רעדן דאס ארץ צום אייבערשטן ״ביחידות״, און ער זאל נישט מאכן קיין שום חשבונות אז.. דער אייבערשטער הערט דען אויס מיינע תפילות..?! ניין..!

נאר ער זאל זיך דעמאלט׳ס גלייך אונטער גארטל׳ן מיט די: ״מִדַּת הַגְּבוּרָה״ פון אונזער הייליגע זיידע יצחק אבינו, און ער זאל זיך דעמאלט׳ס גלייך גיין אויס שמועס׳ן מיטן הייליגן באשעפער אלע זיינע פראבלעמען וואס ער פארמאגט נאר, און דעמאלט׳ס וועט ער טאקע סוף כל סוף זוכה זיין: ״לִפְנוֹת עֶרֶב״ – און דעמאלט׳ס וועט ער טאקע סוף כל סוף זוכה זיין אוועק צו קערן די פינסטער׳קייט פון איהם, און דעמאלט׳ס וועט ער טאקע סוף כל סוף זוכה זיין אוועק צו נעמען אלע: ״צָרוֹת יָגוֹן וַאֲנָחוֹת״ פון איהם.

ווייל ווען א מענטש געבט איין אמת׳ע קרעכטץ צום אייבערשטן, קען ער דאך דורך דעם איבער שטייגן גאר גאר גרויסע ״מדריגות״, ווייל אין דעם אמת׳ן קרעכטץ איז דאך שוין נכלל די אלע גרויסע ״מדריגות״, און איין אמת׳ע קרעכטץ איז דאך אסאך מער ווערד ווי די אלע גרויסע ״מדריגות״, אזוי ווי עס ווערט דאך שוין טאקע קלאר מבואר אין די ראשונים.

און וועז א יודיש קינד שמועס׳ט זיך אויס מיטן אייבערשטן, ווערט ער דאך דעמאלט׳ס אסאך אסאך נענטער צום אייבערשטן, ווייל די ״דיבור״ איז דאך די זאך וואס איז מקשר צווייי מענטשן.

און ממילא די זעלבע זאך איז דאך אויך ביים אייבערשטן, ווייל אויב רעדסטו צום אייבערשטן, מאכסטו דאך דעמאלט׳ס דורך דעם גאר גאר א שטארקע ״קשר״ צווישן דיר מיטן אייבערשטן.

אבער אויב רעדסטו נישט צום אייבערשטן, ביזטו דאך דעמאלט׳ס בכלל נישט מקושר צום אייבערשטן, ווייל די איינציגסט׳ע זאך וואס ברענגט א ״קשר״ צווישן צווייי מענטשן איז דאך נאר דעם ״דיבור״.

און דורך דעם וואס דו שמועס׳ט זיך אויס מיטן אייבערשטן, מאכסטו דאך אויך שטערקער דיין: ״אֱמוּנָה״ אין דיין הארץ, און: ״אֱמוּנָה״ איז דאך די קרוין פון א יודיש קינד, אזוי ווי חז״ל (שבת דף: צ״ז ע״א) זאגן אונז דאך שוין טאקע בפירוש, אז די קרוין פון א יודיש קינד איז דאך נאר, אז מיר זענען אלע: ״מַאֲמִינִים בְּנֵי מַאֲמִינִים״ – אז מיר לעבן אלע מיט: ״אֱמוּנָה״ אין דעם הייליגן באשעפער. און חז״ל (מכילתא פ׳ בא) זאגן דאך אונז שוין טאקע אויך צו מיט א זיכער׳ע ״הבטחה״, אז: ״בִּזְכוּת הָאֱמוּנָה״ זענען די יודישע קינדער אויס געלייזט געווארן פון דעם שווער׳ן ביטער׳ן: ״גָּלוּת מִצְרַיִם״, און: ״בִּזְכוּת הָאֱמוּנָה״ וועלן מיר אלע בעזרת השם יתברך אויך זוכה זיין אויס געלייזט צו ווערן פון דעם שווער׳ן ביטער׳ן: ״גָּלוּת אֱדוֹם״ בקרוב ממש דורך: ״מָשִׁיחַ צִדְקֵינוּ״.

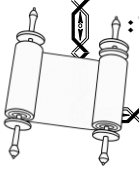
און מיר בעטן טאקע אלע ווייטער דעם היליגן באשעפער, אז מיר זאלן טאקע אויך קענען זוכה זיין צו זעהן מיט אונזערע אויגן: "בְּשׁוּב יהו-ה אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן", און: "וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ" – און מיר זאלן טאקע אלע אויך קענען זעהן מיט אונזערע אויגן ווי אזוי דער הייליגער באשעפער וועט צוריק מאכן רוען זיין הייליגע שכינה הק' אין דעם היליגן בית המקדש.

און ביז דערווייל איז אונזער עבודה, אָן צו האלטן דעם היליגן: "מִדַּת הַשְׁמְחָה", און ווייטער דינען דעם היליגן באשעפער "פריילעכערהייט", און זיך נישט לאזן פאר פירן פון די אלע שווערעריקייטן וואס פראבירן אונז צו צוברעכן, נאר מיר דארפן אלע ווייטער דינען דעם היליגן באשעפער "פריילעכערהייט".

און דער ענין איז דאך שוין טאקע אויך מרומז אין די ערשטע ווערטער פון די וואכעדיגע פרשה, ווייל די ווערטער: "וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה" – איז דאך סופי תיבות: "יהו-ה", און די ווערטער: "וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה" – איז דאך ראשי תיבות: "שִׂמְחוּ" – פריידט'ס ענק..! "שִׂמְחוּ בַּיהו-ה"..! און דאס מיינט דאך צו זאגן אין אנדערע ווערטער, אז דער אייבערשטער זאגט דא פאר די יודישע קינדער, אז אפילו עס איז נאך: "וַיִּהְיוּ" – אז אפילו ווען מען געפונט נאך אין א שטיקעל'ע "צער", זאל מען אבער נאך אלץ פראבירן צו זיין "פריילעך" און "צופריידן", און טראץ דעם וואס מען גייט אריבער שווערעריקייטן, זאל אבער נאך אלץ זיין: "שִׂמְחוּ בַּיהו-ה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהָרְנִינוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב".

און די ווערטער: "חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה" – איז דאך אויך ראשי תיבות: "שָׂמֵחַ" – פריילעך..! ווייל יא ר' יוד, דאס איז דאך די עיקר, צו זיין: "שָׂמֵחַ" מיט די:

עֲבוֹדַת ״יהו-ה״ יִתְבָּרַךְ וואס מיר זענען זוכה מקיים צו זיין, און מיר דארפן דאך בעצם טאנצן פאר: ״שִׂמְחָה״ אז מיר זענען זוכה צו מאכן א: ״נַחַת רוּחַ״ פארן הייליגן באשעפער מיט אונזערע גוטע מעשים, און מיר דארפן דאך בעצם טאנצן פאר: ״שִׂמְחָה״ אז מיר זענען זוכה צו מאכן א: ״נַחַת רוּחַ״ פארן הייליגן באשעפער מיט אביסעל׳ע: ״לְמוּד הַתּוֹרָה״.

און דער הייליגער חיד״א שרייבט דאך שוין טאקע אויך אין זיין הייליגן ספר מורה באצבע (אות שכ״ז) בשם דעם הייליגן אר״י הקדוש זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אז דער הייליגער אר״י הקדוש האט אמאל געזאגט, אז דאס וואס ער האט זוכה געווען צו: ״הַשָּׂגַת חָכְמַת הָאֱמֶת וְהַשָּׂגַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ״ איז דאך נאר געווען: ״בִּשְׁבִיל שֶׁהָיָה שָׂמֵחַ שִׂמְחָה רַבָּה בְּעִסְקוֹ בַּתּוֹרָה״ – ווייל ער האט זיך גאר גאר שטארק געפריידט בשעת ווען ער האט געלערנט דער הייליגער ״תורה״ הק׳, און: ״וּבְקַיְּמוֹ שׁוּם מִצְוָה״ – און בשעת ווען ער האט מקיים געווען א מצוה פון דער הייליגער תורה הק׳, האט ער זיך דעמאלט׳ס אויך גאר שטארק געפריידט, און דורך דעם איז ער צו געקומען צו: ״הַשָּׂגַת חָכְמַת הָאֱמֶת״ און צו: ״הַשָּׂגַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ״.

און מיר דארפן דאך נאר אלע זעהן צו זינגען צום הייליגן באשעפער אין דעם הייליגן טאג פון שבת קודש פרייליכערהייט, און מקיים זיין דעם: ״תְּנוּ שֶׁבַח וְשִׁירָה לָאֵ-ל אֲשֶׁר שַׁבָּת בָּרָא״.

און די וועלט: ״חַיֵּי שָׂרָה״ איז דאך טאקע אויך די זעלבע אותיות ווי: ״חַי שִׁירָה״ – א לעבן פון: ״שֶׁבַח וְהוֹדָאָה לַיהו-ה יִתְבָּרַךְ״, ווייל יא ר׳ יוד, נאר אזוי דארף לעבן א יודיש קינד, ווייל א יודיש קינד דארף דאך לעבן א לעבן פון: ״זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵ-ל חַי וְקַיָּם״.

און מיר זאגן דאך שוין טאקע אלע א יעדן שבת קודש ביי דעם פיוט פון: "לְכָה דוֹדִי", אז: "הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי" – אז וועקט׳ס ענק אויף.. וועקט׳ס ענק אויף.. יודישע קינדער פון ענקער טיפע שלאף, אבער דו ווייסט פארוואס..?!

ווייל: "כִּי בָא אוֹרֵךְ" – ווייל עס קומט דאך דא גאר גאר א גרויסער גאסט, און עס פאסט דאך נישט צו שלאפן ווען עס קומט אריין אין שטוב אזא גרויסע חשוב׳ע גאסט.

אבער דו ווייסט ווי אזוי: "עוּרִי עוּרִי" – אבער דו ווייסט ווי אזוי מען וועקט אויף די יודישע: "נְשָׁמָה" אין דעם הייליגן טאג פון "שבת קודש"..?!

איך וועל דיר זאגן ווי אזוי מען וועקט אויף די יודישע: "נְשָׁמָה" אין דעם הייליגן טאג פון "שבת קודש", מען טוט דאס אויף וועקן דורך: "שִׁיר הַבְּרִי" – מען טוט דאס אויף וועקן דורך דעם וואס מען "זינגט" צום הייליגן באשעפער, ווייל דורך דעם וואס מען זינגט צום הייליגן באשעפער וועט דאך זיין: "כְּבוֹד יהו-ה עָלַיִךְ נִגְלָה" – ווייל דורך דעם וואס מען זינגט צום הייליגן באשעפער וועט דאך נתגלה ווערן ביי דיר די כבוד פון דעם הייליגן באשעפער.

און ממילא: "לֹא תֵבוֹשִׁי וְלֹא תִכָּלְמִי" – און ממילא שעמט׳ס ענק נישט צו "זינגען" צום הייליגן באשעפער, ווייל די ענין פון: "זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵ-ל חַי וְקַיָּם" וועט דאך נאר צו ברענגען אז: "וְנִבְנְתָה עִיר עַל תִּלָּהּ" – ווייל די ענין פון: "זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵ-ל חַי וְקַיָּם" וועט דאך נאר צו ברענגען אז דער

הייליגער באשעפער זאל שוין אויף בויען ירושלים עיר הקודש און אונז ברענגען: "מָשִׁיחַ צִדְקֵינוּ".

ווייל עס שטייט דאך שוין בפירוש אין חז"ל שבת דף: קי"ח ע"ב), אז: "אִלּוּ שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי שַׁבָּתוֹת מִיַּד נִגְאָלִין", און וואס מיינט געהיטן דעם הייליגן "שבת קודש"..?! איר געהיטן און אויס גענוצט מיט: "זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵ-ל חַי וְקַיָּם".

און די ראשי תיבות פון די וועגטער: "אִלּוּ שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל" – איז דאך טאקע אויך ראשי תיבות: "אֹשֶׁר" – א "פלאם פייער", ווייל יא ר' יוד, אויב עס וואלט געהערש"ט א: "אֹשֶׁר יִשְׂרָאֵל" – אויב עס וואלט געהערש"ט א "פלאם פייער" פון א יודיש קינד אין דעם הייליגן טאג פון "שבת קודש", דעמאלט"ס: "מִיַּד נִגְאָלִין" – דעמאלט"ס וואלטן מיר דאך שוין פון לאנג געווען אויס געלייזט פון דעם שווער"ן ביטער"ן גלות.

ווייל וואס איז דען די פליכט פון א יודיש קינד אויף דער וועלט אויב נישט אז ער זאל דערהייבן דעם אייבערשטנ"ס נאמען..?! די וואָרט: "אֹשֶׁר" – איז דאך טאקע אויך ראשי תיבות: "יִתְרוֹמֵם שֵׁם אֱלֹקֵינוּ" – עס זאל דערהויבן ווערן דעם אייבערשטנ"ס נאמען, ווייל יא ר' יוד, דו ווייסט וואס די "תפקיד" פון א יודיש קינד איז..?!

די "תפקיד" פון א יודיש קינד איז, גרויס צו מאכן דעם אייבערשטנ"ס נאמען, און זינגען: "זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת" פארן אייבערשטנ"ס כבוד וועגן, און.. יא, עס דארף זיין א: "אֹשֶׁר יִשְׂרָאֵל" – א יודיש קינד דארף

"ברענען" צו קענען אויס פירן זיין הייליגן תפקיד פון: "יְתָרוֹמֵם שֵׁם אֱלֹקֵינוּ".

אבער וועלכע מזמור געהערט צום הייליגן טאג פון "שבת קודש"..?! די הייליגע מזמור פון: "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" געהערט דאך צום הייליגן טאג פון "שבת קודש", און וואס איז: "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת"..?!

און די תירוץ אויף דעם איז דאך, אז: "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" איז דאך נאר איין זאך, און דאס איז, אז: "טוֹב לְהֹדוֹת לַיהו-ה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן" – צו דאנקען און לויבן דעם הייליגן באשעפער אויף דעם גרויסן: "מַתָּנָה טוֹבָה" וואס ער האט אונז געגעבן: "בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן", און דאס איז דאך: "שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ" – און דאס איז דאך זיין הייליגער "שבת קודש" וואס: "כִּי בוֹ שָׁבַת אֵ-ל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ".

און די וואָרט: "שִׁירָה" – איז דאך טאקע אויך גימטריא: "יִבָּנֶה הַמִּקְדָּשׁ" [מיטן כולל], ווייל יא טייערע יודן, עטץ ווייסט'ס ווי אזוי מיר וועלן אלע קענען זוכה זיין ארויס גיין פון דעם שוועריקן ביטער'ן גלות..?! און עטץ ווייסט'ס ווי אזוי מיר וועלן אלע קענען זוכה זיין צו דעם גרויסן: "בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי"..?!

די תירוץ אויף דעם איז, דורך דעם וואס מיר וועלן אלע "זינגען" צום הייליגן באשעפער מיט א אמת'ע בענק שאפט, ווייל וואס האבן די יודישע קינדער געטוהן בשעת וועו זיי זענען געווען אין דעם שוועריקן ביטער'ן: "גָּלוּת מִצְרַיִם"..?!

זאגן דאך אונז שוין די ספרים הק׳ אויף דעם, אז די יודישע קינדער פלעגן זיך דעמאלט׳ס אלע צוזאם נעמען א יעדן פרייטיג צו נאכט׳ס, און זיי פלעגן דעמאלט׳ס אלע זיצן און זינגען: ״זְמִירוֹת שִׂירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵ-ל חַי וְקַיָּם״, און דאס האט דאך דעמאלט׳ס געמאכט גאר גאר א גרויסע רעש אויבן אין הימל.

ווייל דער אייבערשטער האט דאך דעמאלט׳ס געזאגט פאר די מלאכים אויבן אין הימל, אז.. געבט׳ס נאר א קוק ווי דא גייט פָּאר..?! עטץ זעהט׳ס ווי דא גייט פָּאר..?! מיינע קינדער פארגעסן דאך דא יעצט אינגאנצן פון זייער צער און ווייטאג, און זיי זיצן דאך דא יעצט און זינגען: ״זְמִירוֹת שִׂירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת״ פאר מיין כבוד וועגן.

און ממילא: ״חֲזוּ בָּנַי חֲבִיבַי״ – און ממילא געבט׳ס נאר א קוק אויף מיינע טייערע באליבט׳ע קינדער: ״דְּמִשְׁתַּכְחִין מִצַּעֲרָא דִּלְהוֹן״ – וואס זיי פארגעסן דאך דא יעצט אינגאנצן פון זייער צער, און: ״וְעוֹסְקִין בְּחֶדְוָתָא דִּילִי״ – און זיי זענען דאך דא יעצט אלע פארנומען זיך צו פרייען מיט מיר.

און דאס האט דאך דעמאלט׳ס מעורר געווען גאר גאר א גרויסע: ״מְדַּת הָרַחֲמִים״ אויף די יודישע קינדער, און דורך דעם האבן זיי טאקע דעמאלט׳ס זוכה געווען ארויס צו גיין פון זייער שרעקליכ׳ן: ״גָּלוּת מִצְרַיִם מִתּוֹךְ רַחֲמִים וַחֲסָדִים מְגֻלִּים״.

און ממילא יא טייערע יודן, לאמיר אלע עוסק זיין אין דעם ענין פון: ״שִׂירָה״ פארן הייליגן באשעפער, ווייל דורך דעם וועלן מיר בעז״ה קענען זוכה זיין בקרוב ממש צו דעם: ״יְבָנֶה הַמִּקְדָּשׁ״ עִיר צִיּוֹן תִּמָּלֵא.

און דער גרויסער סניגורן של ישראל דער הייליגער בארדיטשוב׳ער רב זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל האט דאך שוין טאקע אויך געבעטן פון דעם הייליגן באשעפער אין זיין הייליגן באקאנטן: ״נִיגוּן״ פון: ״רבונו של עולם מיר וועלן מאכן א בייט״, אז: ״וועסטו וועלן פרעגן וואס חיי הייסט״..?! זאג איך דיר, אז: ״חַי חַי״ – דו ווייסט וואס מיינט ״געלעבט״..?! און דו ווייסט וואס מיינט א לעבן פון א יודיש קינד..?!

איך וועל דיר זאגן וואס א לעבן פון א יודיש קינד מיינט, א לעבן פון א יודיש קינד מיינט, אז: ״יוֹדוּךָ וְיִשַּׁבְּחוּךָ״.. אוי וויי טאטע, ווייל יא ר׳ יוד, דאס הייסט געלעבט..! און דאס איז דאך די לעבן פון א יעדע יודיש קינד אויף דער וועלט, נישט אויף צו הערן צו לויבן און דאנקען דעם הייליגן באשעפער: ״עַל כָּל הַטּוֹבוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִמָּדִי מֵעוֹדִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה״, און: ״עַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה תְּהַלֵּל יָ-הּ״.

און יא ר׳ יוד, דאס הייסט ״געלעבט״ לפי דעת קדשו של הסניגורן של ישראל רבי לוי יצחק בן שרה סאשא מבארדיטשוב זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל..! און נישט איך זאג אזוי, נאר דער הייליגער סניגורן של ישראל דער הייליגער בארדיטשוב׳ער רב זאגט אזוי..!

און די וואכעדיגע פרשה הייבט זיך דאך אָן מיט די ווערטער: ״וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה״, און די וואָרט: ״שָׂרָה״ איז דאך אויך א לשון פון: ״שִׂירָה״ וְזִמְרָה, און ממילא: ״וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה״ – און ממילא וואויל איז פאר א יודיש קינד וואס איז זוכה צו לעבן א לעבן פון: ״שִׂירָה״ וְזִמְרָה צום הייליגן באשעפער טראָץ דעם וואס ער גייט א דורך א: ״חַיֵּי צַעַר״, און וואויל איז פאר א יודיש

קינד וואס איז זוכה צו דינען דעם הייליגן באשעפער: "בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרֹב כֹּל" טראץ דעם וואס עס גייט איהם שווער.

און ווי אזוי ענדיגט זיך פאריגע וואכעדיגע פרשה..?! מיט וועלכע ווארט ענדיגט זיך "פרשת וירא"..?! "פרשת וירא" ענדיגט זיך דאך מיט די ווארט: "מַעֲנָכָה" – ווייעך, און ווי אזוי הייבט זיך אָן די וואכעדיגע פרשה "פרשת חיי שרה"..?! "פרשת חיי שרה" הייבט זיך דאך אָן מיט די ווערטער: "וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה", און די לשון: "וַיִּהְיוּ" איז דאך א לשון "צער" כידוע.

ווייל יא ר' יוד, דאס וויל אונז דא דער הייליגער תורה הק' מרמז זיין, אז: "מַעֲנָכָה וַיִּהְיוּ" – אז אויב ווילסטו מאכן ווייעכ'ער דיין גרויסע צער וואס דו ליידס'ט זיך נעבעך צוזאם דא אויף דער וועלט, דעמאלט'ס: "חַיֵּי שָׂרָה" – זאלסטו דעמאלט'ס אָן הייבן צו לעבן א לעבן פון: "שִׂירָה" וְזִמְרָה צום הייליגן באשעפער טראץ דעם וואס עס גייט אויף דיר א דורך א: "חַיֵּי צַעַר".

און אויב דו וועסט אָן הייבן צו לעבן א לעבן פון: "שִׂירָה" וְזִמְרָה צום הייליגן באשעפער טראץ דעם וואס עס גייט אויף דיר א דורך א: "חַיֵּי צַעַר", וועסטו שוין דעמאלט'ס פלוצלונג זעהן אז דיין גאנצע צער וועט שוין מער נישט אזוי ווייי טוהן ווי פריער.

און יא ר' יוד, אויב דו וועסט אָן הייבן צו לעבן א לעבן פון: "שִׂירָה" וְזִמְרָה צום הייליגן באשעפער טראץ דעם וואס עס גייט אויף דיר א דורך א: "חַיֵּי צַעַר", וועט דעמאלט'ס פלוצלונג געשעהן א: "נֵס" אז דיין צער וועט דיר שוין דעמאלט'ס מער נישט אזוי ווייי טוהן ווי פריער, ווייל אויב דו וועסט

טוהן די פעולה פון: "שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ", וועט דעמאלט'ס שפעטער מקיום ווערן ביי דיר דעם: "שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו".

און: "שִׁירָה" גייט דאך נאר צוזאמען מיט: "אֱמוּנָה", ווייל: "שִׁירָה" אָן קיין: "אֱמוּנָה" איז דאך קיין: "שִׁירָה" נישט..! אזוי ווי מיר זעהען דאך שוין טאקע אלע בפירוש אין דער הייליגער תורה הק' אין פרשת בשלח (קפיטל י"ד פסוק ל"א און אין קפיטל ט"ו פסוק א'), אז נאר וועו עס איז געווען: "וַיַּאֲמִינוּ" בַּיהוה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, האט דעמאלט'ס געקענט געשעהן א: "אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוה".

ווייל ניין ר' יוד: "שִׁירָה" אָן קיין: "אֱמוּנָה" איז קיין: "שִׁירָה" נישט..! און נאר וועו א יודיש קינד האט: "אֱמוּנָה" ביי זיך אין הארץ, קען ער דעמאלט'ס זינגען צום הייליגן באשעפער: "אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוה":

וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה

און מיט דעם ענדיגן מיר: אז מיר זאלן זוכה זיין אז וועו עס וועט זיין: "אָסַרְתָּ נָּא" – וועו מען וועט אוועק גיין פון דעם גרויסן התעוררות, זאל אבער נאך אלץ זיין: "וְאָרְאָה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה"..!

תם ולא נשלם!
שבח ושירה לאל בורא עולם!

לְכוּ בָּנִים שִׁמְעוּ לִי..!

יצא לאור העולם בעזרת השם יתברך

ערש"ק פרשת חיי שרה תשפ"ז

ע"י תלמידי וחסידי סקולען

מעירנו בית שמש ת"ו

סקולען

בית שמש

ע"ש רבוה"ק זיע"א

בנשיאות ראש חבורתינו שליט"א